

REFERAT

ASUPRA PROBLEMELOR DE SISTEMATIZARE A ORĂȘULUI TIMIȘOARA (extrase)

Plenara Filialei Banat a Uniunii arhitecților din R.P.R. se desfășoară într-o perioadă de intensă construcție socialistă a capitalei Banatului. Sub grija și continuarea îndrumare a partidului, orașul Timișoara devine pe zi ce trece un important centru industrial și un puternic locaș al științei și culturii bănățene.

În anii regimului democrat-popular a luat ființă la Timișoara o universitate, iar activitatea Institutului Politehnic a crescut prin înființarea de noi facultăți.

În vederea funcționării acestor instituții de învățământ superior au fost alocate importante fonduri pentru construcții de noi săli de cursuri, laboratoare, cămine, cantine etc.

Edificiul noii universități este o mărturie a grijii partidului față de progresul științei și culturii poporului.

Industria timișoreană s-a dezvoltat și amplificat prin modernizarea instalațiilor existente și construirea de noi unități. Astăzi lucrează în industria timișoreană peste 47 000 lucrători; pentru viitor, se preconizează noi dezvoltări și înființări de industrii, avându-se în vedere mina de lucru calificată existentă, cit și situația geografică favorabilă. Produsele de bunuri de larg consum ale industriei timișorene sînt tot mai mult căutate, atît pe piața internă, cit și pe cea externă.

Construcțiile de locuințe s-au realizat pe principii completării spațiilor goale din zonele centrale, iar în momentul de față s-a trecut la executarea unor mari ansambluri, cum ar fi cele de pe str. Tipografilor și str. 13 Decembrie. Sînt în curs de proiectare, pe teritorii aproape libere, și alte ansambluri ce însumează un număr de peste 7 000 apartamente.

În vederea construirii unui centru civic al orașului, D.S.A.P.C.-Banat a fost sprijinit de către Uniunea arhitecților prin concursul de arhitectură ce a avut loc în anul 1962 și la care a participat un mare număr de arhitecți. (...)

Orașul Timișoara îndeplinește astăzi următoarele funcțiuni: centru administrativ, centru industrial, centru cultural și de învățământ, centru comercial, nod de cale ferată.

Ca centru industrial, orașul dispune de importante unități din ramurile metalurgică, electrotehnică, chimică, textilă, energie electrică, piele și cauciuc, alimentară, poligrafică și lemn.

Ca centru cultural și de învățământ, Timișoara se situează printre primele orașe ale țării. În anii puterii populare au luat ființă noi unități culturale și de învățământ. Astăzi învață în școlile din oraș peste 20 000 elevi și studenți. (...)

Din punct de vedere comercial Timișoara este un important centru de schimb și de valorificare a produselor agricole și alimentare; de asemenea, este un centru de îndrumare și de coordonare a întregii activități comerciale din regiune. (...)

Principalele zone industriale ale orașului sînt prevăzute pe teritoriile pe care s-au dezvoltat industriile actuale. (...)

Întreprinderile industriale și de depozitare ocupă o suprafață de 340 ha. Din totalul industriei existente în intravilanul orașului, numai 40% din întreprinderi sînt concentrate în zone compacte, restul de 60% fiind dispersate pe toată suprafața orașului. (...)

Zona industrială de nord se dezvoltă în limita spațiului existent, excepție făcînd o mică extindere pentru amplasarea bazei de construcții a T.R.C.-Banat. ...

Uzinele Mecanice Timișoara, existente în zonă, dispun de posibilități de extindere în incinta actuală, fără a fi necesare noi terenuri.

Această zonă nu se propune pentru o dezvoltare masivă din cauza amplasamentului defectuos, fiind situată la sud de zona de agrement a orașului — Pădurea Verde.

Zona de sud-est cuprinde numeroase întreprinderi importante: centrala termoelectrică, fabrica de bere, fabrica « Tehnometal », fabrica chimică de coloranți « Timiș », fabrica chimică « Timișoara » etc. (...)

În zona de vest există fabrica de pălării, întreprinderea « Electromotor », fabrica de țigări etc. (...)

Dintre zonele industriale descrise, singură zona de sud-est poate fi extinsă oferind posibilități pentru amplasarea unor întreprinderi importante, cu respectarea prescripțiilor sanitare. Se propune extinderea acestei zone spre est de calea Buziașului, unde — pe o suprafață de cca. 100 ha — urmează a se amplasa o uzină de metalurgie prelucrătoare. O linie de cale ferată industrială va lega zona industrială de gara Fratelia. Este în lucru un detaliu de sistematizare a acestei zone industriale.

În zona de vest, cea mai importantă este fabrica « Solventul », pentru care au fost efectuate studii de dezvoltare. Un mare neajuns îl prezintă faptul că această zonă industrială este amestecată cu locuințe. (...)

În zona de vest sînt solicitări permanente pentru amplasări de industrii, datorită apropierii de zona gării. (...)

Zonele industriale și de depozitare ale orașului, prin pătrunderea lor în pană, în oraș, oferă posibilitatea unei repartii uniforme a populației, cit și o bună rezolvare a transporturilor pe teritoriul orașului.

Apare însă nerațional faptul că 60% din salariații care activează în industrie să lucreze în întreprinderile izolate, împrăștiate în afara zonelor industriale. Pentru rezolvarea acestei situații, se cere ministerelor de resort efectuarea unor studii tehnico-economice, în vederea comasării unităților dispersate, care, pe lîngă faptul că produc neajunsuri în dezvoltarea orașului, sînt și neeconomice.

Șchița de sistematizare prevede ca toate întreprinderile industriale, care dispun de un fond clădit corespunzător și nu prezintă o sursă de zgomete și nocivități, să fie menținute pe actualele amplasamente, urmînd ca numai în cazul unor cerințe de extindere, peste posibilitățile existente în spațiul ce-l ocupă, să se treacă pe alte teritorii.

★

Zona de locuit care reprezintă cea mai mare suprafață a teritoriului orașenesc (1 850 ha, 42%) au făcut obiectul unor studii aprofundate după elaborarea schiței de sistematizare din anul 1959. Aceasta ca urmare a creșterii ulterioare a fondului de locuit. (...)

În momentul de față, datorită noilor cerințe impuse de dezvoltarea orașului, se învește necesitatea găsirii unei soluții pentru mărirea zonelor de locuit fără sacrificii mari, pe teritorii cu densitate foarte scăzută sau complet libere.

Zona de nord a orașului oferă o astfel de posibilitate, deoarece dispune de importante rezerve de terenuri libere (foste cazărmi), cit și de teritorii cu densități extrem de scăzute. Aproximativ de oraș a acestor zone (mai ales de partea centrală), legătura ușoară cu orașul și zonele industriale, pledează pentru luarea în considerație a acestor teritorii în vederea construirii noilor ansambluri de locuit. (...)

Nordul orașului oferă posibilitatea dezvoltării nelimitate, mult peste prevederile schiței, deoarece această parte nu este încorsetată de bariere naturale, existînd un teritoriu plan, apt pentru construcții.

Latura de sud a orașului oferă o dezvoltare limitată, schița propunînd în această parte construirea pe teritorii libere sau sub formă de plombe, pe diferite artere. (...)

Dezvoltarea orașului spre sud este limitată de linia ferată Buziaș și de terenul mlăștinos, situat între canalul Bega și riul Timiș. Linia ferată din sudul orașului va putea deveni, într-un viitor mai îndepărtat, principala linie de legătură, deoarece prin legarea acesteia cu linia principală din stația Ghiroda se va putea scoate complet calea ferată în afara orașului Timișoara. Această linie va alimenta ușor industria nou propusă în partea de sud-est.

În partea de vest, orașul este limitat de calea ferată principală ce duce spre Arad și Reșița, iar în partea de est este recomandabilă o dezvoltare dincolo de zona uzinei de apă, a industriilor și a zonei Pădurea Verde. (...)

★

Majoritatea dotărilor social-culturale și a unităților de deservire sînt amplasate în cartierele Cetate și 1 Mai.

Orașul dispune de un fond valoros de clădiri administrative și social-culturale, multe dintre acestea avînd caracter specific. Există totuși cazuri cînd instituții importante, care necesită a funcționa în localuri reprezentative, sînt instalate în clădiri ce inițial au avut altă destinație. (...)

Institutul Politehnic își desfășoară activitatea în mai multe puncte din oraș, ocupînd clădirile unor foste școli medii sau instituții administrative. Construcțiile noii universități din Banat împiedică dezvoltarea acestui institut pe teritoriul actual, situat între bd. Vasile Pirvan — bd. Mihai Viteazu și str. Dr. Victor Babeș; de altfel, acest institut are nevoie de edificii mai joase care reclamă teritorii întinse (laboratoare, ateliere etc.). (...)

D.S.A.P.C.-Banat a efectuat studii în acest sens și propune un amplasament pentru Institutul Politehnic la sud de complexul sportiv, unde sînt condiții optime pentru noi construcții. În acest caz, zona actuală, situată la sud de Bega, ar deveni liberă pentru dezvoltarea universității. (...)

În sudul orașului se prevede și amplasarea Bazei Academiei R.P.R., în legătură cu Institutul Politehnic; de asemenea, și o sală de sporturi, în prima etapă.

Schița de sistematizare prevede amplasamente pentru școli medii și profesionale ținînd seama de repartizarea lor uniformă pe teritorii. (...)

Un nou teatru de operă este prevăzut a fi construit într-o etapă mai îndepărtată. Se preconizează, de asemenea, construirea unui local pentru Filarmonica Banatului, o bibliotecă regională și un hotel. Pentru amplasarea acestor dotări importante ale orașului sînt în curs de elaborare prin D.S.A.P.C.-Banat detalii de sistematizare a viitorului centru civic al orașului. (...)

Într-o etapă apropiată se preconizează construirea primelor porțiuni din Complexul clinic universitar, precum și o mare policlinică. Pentru amplasarea acestui complex au fost date spre studiere trei variante.

Nordul orașului va primi ca dotare importantă Institutul Agronomic, amplasat în această parte pentru a fi în directă legătură cu cîmpurile experimentale și marile ferme agricole.

Rețeaua sportivă se cere a fi dezvoltată uniform în întregul cuprins al orașului, iar actualul complex sportiv, completat cu toate disciplinele sportive.

Orașul Timișoara dispune de o rețea comercială satisfăcătoare doar în cartierele 1 Mai, Cetate și Fabrik. În schița de sistematizare se propun rețele comerciale de interes local în centrele de cartier. În cartierele noi se prevăd complexe și puncte comerciale conform normelor.

★

Legătura orașului cu exteriorul este asigurată optim prin mai multe artere de penetrație. ... Toate aceste artere sînt larg dimensionate avînd intrări clare în oraș. De asemenea, traseele acestor artere prin oraș se fac, conform prevederilor schiței de sistematizare, prin bulevarde largi, fiind necesare mici sacrificii din fondul de locuit existent. Prin soluția adoptată, toate arterele de penetrație pot dispune de legături între ele prin artere tangențiale, evitînd interiorul orașului. (...)

Zonele industriale vest și sud-est sînt propuse a fi legate între ele prin trasee clare.

Legătura între zonele industriale de sud-est și nord este asigurată printr-o tangențială proiectată, care se poate realiza cu foarte mici sacrificii. De asemenea, o legătură a acestor tangențiale cu calea Aradului unește cele două zone industriale cu Aradul, această soluție impunîndu-se mai ales datorită faptului că viitoarea fabrică de roți și boghiuri de vagoane din Timișoara va fi furnizorul principal al uzinelor de vagoane din Arad.

Această tangențială rezolvă și devierea circulației din centru pentru circulația de tranzit, făcînd posibilă legătura directă a arterei București cu artera Arad. (...) Nodul de cale ferată Timișoara este un important punct feroviar, deoarece de aici pornesc 12 linii în diferite direcții.

Linia ferată taie orașul în două și produce nocivități și zgomet. Legătura zonei de nord cu cea din sud se face prin cinci pasaje sub rambleul liniei ferate, fiind necesare largiri ale acestor pasaje, cit și crearea altora noi.

Traficul intens de tranzit spre Arad și Reșița produce mult zgomet și nocivități. Cele două gări nu-și pot dezvolta traseele și nu pot face față cerințelor. Rămîne a se analiza în viitor posibilitatea desființării liniei ferate din oraș prin legarea căii ferate principale la intrarea în Timișoara cu linia Buziaș. În acest caz se realizează legături ușoare la liniile de garaj ale zonelor industriale și se desființează complet linia din centru. Gara poate fi menținută ca stație terminus, urmînd ca într-un viitor mai îndepărtat să se construiască o nouă zonă de trecere spre sud. (...)

Problema legăturii orașului pe cale aeriană este rezolvată prin aeroportul existent, situat în zona preorășenească, la Gearmăta. Se propune un heliport ce va lega aeroportul cu orașul. Amplasament în zona de sud a orașului.

Problema transportului pe apă trebuie să fie reluată, intrucît canalul Bega permite un trafic de ca. 750 000 ton e anual. Se propune un port în zona de depozitare Freidorf. (...)

Schița de sistematizare analizează problema rețelelor de tramvai din centrul orașului, a extinderii acestui mijloc de transport în zonele periferice, cit și a dezvoltării actualei rețele de troleibuze și autobuze.

★

O altă problemă care este analizată în schiță o formează zonele verzi. Spațiile verzi ocupă o suprafață importantă din suprafața centrală a orașului. Pentru cei ce nu cunosc Timișoara, s-ar părea că orașul dispune de o rețea întreagă de parcuri.

Într-adevăr, acestea formează un întreg lanț în jurul porțiunii centrale a canalului Bega, dar în rest spațiile verzi sînt extrem de reduse.

În ultimii ani s-au obținut succese importante pentru înfrumusețarea orașului prin crearea unor noi zone verzi, printre care noul ștrand, amenajările de la Pădurea Verde, realizarea complexului sportiv pentru care în prima etapă s-a construit stadionul cu 30 000 locuri etc.

Pe străzile principale, predomină rețelele de scuaruri, specifice orașului. (. . .)

★

Schița de sistematizare prezentată este a unui oraș care, în contrast cu alte centre ale țării, are un trecut în ceea ce privește lucrările de sistematizare.

Este momentul să păstrăm ceea ce este bun din ideile vechilor urbanisti ai orașului și să eliminăm ceea ce este greșit și ceea ce produce neajunsuri în dezvoltarea sa armonioasă.

Se pune problema sistematizării unui oraș cu o tramă stradală în linii mari construită și cu anumite zone dinainte fixate. A abandona ceea ce este valoros, considerăm că nu este normal; de aceea, ideea unei dezvoltări care să întregască în mod uniform suprafața orașului ar da cele mai bune rezultate.

A merge în mod rigid pe ideea adoptării unei anumite densități impuse de urbanism, ar cere sacrificii extrem de mari ale unui fond de locuit valoros. În contrast cu alte orașe, periferiile nu sînt niște mahalale insalubre, ci niște cartiere de mici vile.

ARH. TRAIAN CHIȚULESCU

(C.S.C.A.S.)

În cuvîntul său, arh. Traian Chițulescu a spus printre altele:

«Așa cum am arătat și la planșă de la Craiova, trebuie să arăt că D.S.A.P.C. — Banat a fost printre primele institute regionale de proiectare care și-au luat această grea și importantă sarcină de a-și elabora schița de sistematizare a reședinței de regiune, pînă acum cîțiva ani, schițele de sistematizare ale acestor două orașe importante fiind studiate de către institutul central ISCAS.

Consider că trebuie să felițăm pe proiectanții care au elaborat pînă în prezent materialele prezentate, materiale în continuă îmbunătățire și care vor duce, sînt convins, la o schiță de sistematizare bună, corespunzătoare necesităților de dezvoltare a orașului Timișoara și a regiunii. (. . .)

Citeva observații asupra materialului prezentat:

Consider că studiul pentru zona preorășenească ar trebui să fie mult mai aprofundat. Zona preorășenească a Timișoarei nu poate fi străină de zona preorășenească a marelui oraș din imediata sa apropiere — Aradul. (. . .) Consider că studiul zonelor preorășenești trebuie să fie mult adîncit din toate punctele de vedere, în legătură mai ales cu influența reciprocă dintre aceste orașe.

De asemenea, în cadrul studiului zonei preorășenești trebuie analizată mai atent legătura sa cu zonele de recreație, de agrement, de lucru, toate avînd aceeași importanță în cadrul ei. Desființarea unor sate, mutarea locuitorilor satelor la orașe, transformarea populației rurale în populație urbană prin interesul pe care îl are în zonele industriale, — toate acestea ar trebui arătate într-o planșă foarte clară, pe etape; să se arate direcția de mers mai departe în ceea ce privește modul de dezvoltare a fiecărei localități rurale din zona preorășenească și a acelor din imediata vecinătate a limitei ei. (. . .)

În ceea ce privește zonele industriale și industriile în general, consider, de asemenea, că este necesar ca în cadrul schiței să se facă o analiză profundă, atît a industriilor din zone, cît și a celor izolate, pentru că mi s-a arătat un lucru deosebit de interesant: în timp ce unele industrii sînt comasate astăzi în zone, în pachete, foarte multe industrii, cu capacitate destul de mare în lucrători, sînt împrăștiate pe teritoriul orașului; aceste industrii, atît timp cît nu sînt nocive din nici un punct de vedere, nici măcar al transportului, desigur că pot rămîne în zona orașului; dar cum știu că la Timișoara sînt foarte multe industrii împrăștiate în oraș și unele foarte nocive, trebuie făcut un studiu mult mai aprofundat pe fiecare unitate în parte; în afară de studiul acelor zone industriale, ar fi necesar și un studiu al industriilor pe întregul oraș, material care ar urma să fie prins în cadrul schiței de sistematizare ». (. . .)

În continuare, vorbitorul a făcut o serie de observații asupra zonelor de locuit și a dotărilor social-culturale, asupra prevederii de spații verzi și asupra circulației: «În ceea ce privește zona de locuit, trebuie o analiză complexă a consecințelor pe care aceasta le are asupra dezvoltării zonelor industriale masive în diverse direcții . . . consecințe ce trebuie urmărite pînă la etapizarea lucrărilor edificare, pînă la coordonarea complexă a lucrărilor de demolare și de transport în comun, pentru a nu se ajunge la situația, cum din păcate se constată în unele orașe ale țării, de a se realiza unele cartiere lipsite de o deservire complexă și coordonată. (. . .)

Consider că zonele de locuit din Timișoara beneficiază de un mare avantaj. În apropierea centrului orașului sînt mari zone industriale, al căror teritoriu — într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat — va fi liber pentru construcții . . .

Spațiul zonei centrale din Timișoara (pentru care s-a făcut acum doi ani un concurs public și care la ora actuală este liber, fosta cazarmă «Transilvania» fiind demolată) ridică probleme cu totul excepționale în comparație cu alte orașe din țară, pentru că dispune de suprafețe enorme libere, ce pot cuprinde dotări orașenești, legate organic de zona veche a orașului . . .

Nu trebuie să fim tentați să construim locuințe . . . pe aceste terenuri libere din centrul și înima orașului. Timișoara beneficiază de aceste terenuri, trebuie să le păstreze, să le utilizeze pe baza unor detalii și studii foarte aprofundate. De asemenea, Timișoara beneficiază de o situație specială: are foarte multe terenuri libere în interiorul perimetrului orașului . . . Proiectanții trebuie să caute aceste terenuri și să le utilizeze în cele mai bune condiții.

O ultimă problemă este aceea a locuințelor individuale, . . . problemă destul de importantă. Dacă în schița de sistematizare a orașului Timișoara nu se fac propuneri de amplasament și nu se vorbește despre metodele de lucru necesare pentru a se realiza aceste locuințe individuale, ele tot se vor construi într-un mod necontrolat și după aceea vom fi puși în fața unui fapt împlinit.

În cazul că se vor face propuneri concrete de completare a unor zone existente cu locuințe individuale parter sau parter și etaj, ar fi cu atît mai bine să se indice locul pe care se pot amplasa astfel de cartiere sau ansambluri de locuințe. De asemenea, ar fi necesar să se indice unde pot fi amplasate locuințele parter + 3 etaje sau parter + 4 etaje, ca și locuințele construite prin cooperare, care nu pot fi amestecate cu marile construcții făcute de către stat, al căror lanț de realizare nu permite întotdeauna amestecarea acestor cartiere.

În sistematizarea orașului Timișoara se pun probleme deosebit de dificile în sistematizarea zonelor industriale, în rezolvarea sistemului de rețele feroviare, cît și a transportului în general.

Se cere ca un oraș construit pe o tramă radial-inelară să poată dispune de legături fluente în toate direcțiile. În acest domeniu s-au făcut propuneri pe care dorim să le analizăm.

Lucrările planșelor se desfășoară în momentul cînd sînt în construcție mari ansambluri de locuit și importante lucrări social-culturale. Orașul Timișoara a început a lua o mare dezvoltare în plină epocă socialistă, singură capabilă de marelui realizări pentru asigurarea unui nivel de viață tot mai ridicat al oamenilor muncii. (. . .)

Sîntem convinși că lucrările planșelor Uniunii arhitecților vor da un prețios ajutor proiectanților din Timișoara în vederea realizării sistematizării unui oraș care să devină cu adevărat o frumoasă capitală socialistă a Banatului.

★

După citirea referatului, ing. Ion Radoslav, director al D.S.A.P.C.-Banat, și arh. Constantin Vodă, director tehnic al D.S.A.P.C.-Banat, au răspuns întrebărilor puse de participanți la plenară, după care s-a trecut la discuții pe marginea materialului prezentat.

DISCUȚII

Aceste probleme trebuie prinse în schița de sistematizare posibilă, pentru că ele sînt în discuție.

În general, pentru orice oraș și în special, în etapa în care ne aflăm, pentru orașul Timișoara dotările social-culturale trebuie neapărat împărțite în trei mari categorii. În primul rînd, unicele pe oraș, ale căror terenuri urmează să fie rezervate — și în Timișoara există terenuri libere în diferite zone libere ale orașului, pornind chiar din centru — dar trebuie să știm ce să amplasăm pentru ca la etapa respectivă terenul să fie apt a primi dotări.

A doua categorie de dotări este aceea care formează zona centrală a orașului; în cadrul Timișoarei avem o zonă centrală existentă, formată din orașul vechi și dintr-o zonă nouă. Trebuie analizat modul cum aceste zone sînt legate între ele, dar nu numai în zona centrală, geometrică, ci legăturile acestei zone centrale cu zonele de cartier.

... Studiile ar trebui să prevadă ca unele centre de cartier să se dezvolte mai mult și, împreună cu zona centrală a orașului, să formeze un sistem de dotări orașenești. Este exclus să se construiască în zona de nord a orașului 5 000 de apartamente într-o primă etapă și după aceea construcțiile să se întindă spre zonele laterale, fără să apară aici dotări importante de cartier, importante în cadrul orașului, care trebuie să fie legate de anumite dotări din centrul și din sudul orașului, așa încît această zonă centrală să se extindă prin ramificație în unele puncte de interes ale cartierelor noi pe care le construim. (. . .)

A treia categorie de dotări, monumentele de arhitectură și istorice, al căror număr consider că nu este mic în Timișoara: unicate, clădiri izolate, ca și unele ansambluri sau urmele vechii cetăți, cum este Bastionul, și ale unei zone mari, întinse, cum este cartierul central de la nord de Teatrul, care într-adevăr reprezintă o zonă de un deosebit interes turistic și unde orice reparații capitale, orice amenajări trebuie să fie foarte bine studiate. Este vorba de zona ce cuprinde Piața Unirii, care are o deosebită valoare pentru orașul Timișoara și care trebuie păstrată nealterată. (. . .)

Propunerile de spații verzi sînt juste în general, însă este absolut necesară o zonificare a lor, o împărțire a lor pe funcțiuni. . . Trebuie să apară o clasificare a acestor spații plantate după funcțiuni, pentru că aceste spații separe unele cartiere de locuințe, unele industrii și, în același timp, au și funcțiunea de a uni aceste cartiere și zonele de locuințe cu zonele industriale. Această dublă funcțiune trebuie să apară foarte clar: acele zone verzi care sînt și parcuri și acelea amenajate special (cum ar fi, de exemplu, spațiile verzi din lungul canalului Bega, specifice orașului Timișoara). Nu mai găsăm în alte părți (mă refer la orașele din țara noastră), nici canale navigabile în orașe, nici asemenea spații plantate, deosebit de frumoase, dar care ar trebui să fie mai bine puse în valoare. Pentru că spațiile verzi din cadrul zonei universitare, împărțite între diferite cluburi și organizații sportive, cu o serie de grădini întinzîndu-se pînă la canalul Bega și nepermițînd circulația, oferă un interes limitat și nu general, așa cum orașul ar trebui și ar avea dreptul s-o aibă.

Ridic problema aceasta, a spațiilor verzi de-a lungul canalului Bega, în mod cu totul special. (. . .)

În legătură cu circulația, este pentru prima oară cînd se ridică problema unui canal navigabil existent în mijlocul orașului . . . Timișoara beneficiază de un canal navigabil de capacitate Dunării, aceleași șleupuri puțin naviga pînă la capătul orașului. Acest canal, care în trecut a constituit elementul generator al dezvoltării industriale a orașului Timișoara, astăzi nu mai este considerat pe același plan. Motive sînt destule, este adevărat. Totuși, eu consider că este necesar ca acest canal să fie luat în studiu, în condiții îmbunătățite față de proiect, pentru ca zona industrială care se găsește în partea de vest să fie deservită optim, iar capacitatea orașului Timișoara de a primi anumite industrii care pot beneficia de transportul pe apă, să fie mărită. (. . .)

... În altă ordine de idei, nu știu dacă nu ar trebui să fie analizată și studiată și o cale de transport rutieră, o autostradă fără intersecții, mergînd de la aeroport pînă în zona centrală a orașului, o legătură directă poate, prelînd și alte porțiuni etc. În orice caz, problema aeroportului ca amplasament și a legăturii lui cu orașul, consider că trebuie să fie mult mai atent discutată și analizată.

În ceea ce privește trama inelară a acestui oraș — care este poate printre puținele orașe mari de 250 000—300 000 locuitori și care are o porțiune centrală dezvoltată istoric pe bază de inele prin dezafectarea zidurilor cetății vechi — ar trebui să se imbine sistemul acesta radial-inelar cu un sistem rectangular și de legături directe pe anumite porțiuni. De altfel, aceasta a apărut și în materialul prezentat și este clar că aceste legături laterale sînt în afara zonei centrale a inelului și că ele au o importanță funcțională deosebită, făcînd legătura cu liniile principale spre București și ieșirea spre Reșița.

Deci, din punct de vedere al rezolvării, al îmbinării sistemelor de circulație, trebuie să se țină seama, atît cît este necesar și posibil, de dezvoltarea istorică radial-inelară a orașului, dar să nu se uite legăturile directe diametrice între diferite cartiere și puncte din teren. (. . .)

... Orașul Timișoara, important centru administrativ, are o serie întreagă de instituții, întreprinderi, care își au sediul central aici. Aceste instituții ar trebui să fie foarte bine indicate ca zone și ca puncte de interes pentru buna dezvoltare a transportului în comun și a legăturii zonei de muncă cu cea de locuit. Zona de lucru, pentru mii de salariați care lucrează în întreprinderile și instituțiile din zonele centrale sau periferice ale orașului Timișoara, constituie o problemă ce trebuie studiată aparte și rezolvată ca atare... » — a spus în încheiere arh. Traian Chițulescu.

ARH. MARTIN VĂRĂDEANU

(Sfatul Popular Raional Timișoara)

Arh. Martin Vărădeanu s-a referit în cuvântul său la structura solului orașului, în legătură cu posibilitățile de construcție; de asemenea, vorbitorul a analizat zonificarea preconizată, arătând unele din lipsurile ei, mai ales în ceea ce privește zonele industriale și de locuințe. În continuare, arh. M. Vărădeanu a criticat unele amplasamente propuse, în special cel al Politehnicii.

Referindu-se la zonele de locuit, el a arătat:

«... Cîțiva tovarăși au observat dezacordul, nepotrivirea, dintre dezvoltarea masivă a construcției de locuințe de la nordul orașului față de dezvoltarea în viitor a sectorului industrial din sud. Vreau de la început să remarc că într-adevăr vatra actuală a orașului poate cuprinde o dată și jumătate populația orașului. Părerea mea este că linia cu adevărat bună pe care a pornit D.S.A.P.C.-ul nostru, adică construirea în vatra centrală a orașului, în limitele actualelor grădini, unde sînt străzi numai de 16 m și care în viitor vor fi lărgite pînă la 30 m, ne oferă suficiente posibilități de construcție în zona internă a orașului și plus zona de sud, chiar probabil cu acordarea acestui loc pentru Politehnică... » (...)

CONF. ARH. ANTON MOISESCU

(Uniunea arhitecților din R.P.R.)

Luînd cuvîntul, conf. arh. Anton Moiescu s-a ocupat de aspectul în timp al dinamicii unei schițe de sistematizare, de schimbarea parametrilor:

«Așa cum s-a arătat, Timișoara a cunoscut 8 schițe de sistematizare pînă acum. Acest lucru nu este întîmplător și reflectă nu atât lipsa calității schițelor anterioare, ci o situație de fapt, că parametrii, condițiile noastre se schimbă într-o dinamică, într-un ritm mai rapid decît ne-am așteptat... »

... Eu socot că accentul studiului ar trebui pus pe o serie de etape succesive... pe asigurarea unei flexibilități în timp a orașelor, ceea ce constituie de fapt una din problemele de bază ale sistematizării contemporane. De ce s-au refăcut schițele? Pentru că fiecare conținea în sine o oarecare inflexibilitate și ducea prematur la întocmirea unui nou proiect care să răspundă noilor parametri ». (...)

În legătură cu ipotezele de creștere a orașului, creștere determinată de sistematizarea Timișoarei, vorbitorul a spus:

«O a doua problemă... este problema interacțiunii sau a interdependenței orașului cu un teritoriu legat nu numai de zona preorășenească, ci mult mai vast, poate chiar întregul teritoriu sau întreaga regiune geografică de care este legată Timișoara. (...)

În apropiere de Timișoara se află importante centre industriale ca Arad, Reșița etc. care au relații de interdependență economică și umană; în acest sens, sînt numeroși oameni care locuiesc în zone mai îndepărtate și care circulă spre și de la Timișoara; ca o consecință, au apărut și vor apărea din ce în ce mai multe fluxuri ale populației rurale și către orașele din regiunea Banat, nu numai către Timișoara; probabil un flux mare, în mod deosebit, va fi către Timișoara, altul către Arad, altul către Reșița ș.a.m.d. Dar, probabil că la Timișoara, cum spuneam, se va manifesta cea mai puternică polarizare; lucrul acesta poate că ar trebui cuprins într-o viziune de ansamblu, nu numai în sensul de a vedea în ce măsură acest flux generează unele probleme deosebite pentru orașul Timișoara, ci și în ce măsură acest lucru dă naștere problemei micșorării localităților rurale respective și, în același timp, în ce măsură acest proces de mișcare a populației pune problema rețelilor de circulație care creează relații de interdependență între localități. » (...)

În continuare, arh. Anton Moiescu a subliniat importanța prinderii în schița de sistematizare a problemei organizării modului de viață a oamenilor muncii:

«... Am impresia că în multe planuri de sistematizare nu se ține seama suficient de zonele afectate rezolvării problemei timpului liber al oamenilor... Această problemă se amplifică cu atât mai mult pentru noi cu cît societatea socialistă creează un nou mod de viață, noi obiceiuri care încă nici nu s-au stabilizat, ci sînt în curs de cristalizare; noi arhitecții, într-o oarecare măsură și fără îndoială cu ajutorul societății noastre și al oamenilor cu care lucrăm împreună, dar și cu ajutorul intuiției, trebuie să prevedem aceste direcții pe care să se dezvolte viața socială, iar pentru ceea ce nu putem prevedea trebuie să se lase posibilități de adaptare în perioadele care urmează... pentru că în următorii ani această problemă va deveni din ce în ce mai importantă. (...)

... Sînt convins că foarte mulți oameni ar fi bucuroși dacă s-ar amenaja niște spații verzi în care oamenii de diferite vîrste să se poată mișca.

Spun aceasta deoarece socot că recreația pentru un intelectual nu este numai tot o muncă intelectuală! Unui intelectual, care face dimineața muncă intelectuală, nu i se poate oferi ca recreație tot operă, tot teatru, tot citit; el simte nevoia să se și miște; la fel, pentru oamenii care fac multă muncă fizică, ar trebui drept recreație să se găsească prin contrast alte amenajări.

Poate că unele din ele nu le putem construi încă astăzi... Dar, fără îndoială că ziua de mine ne va pune problema construirii lor în centrul orașului sau în cartiere; ori, multe din aceste centre nu vor mai putea cuprinde de fapt, în etapele următoare, asemenea dotări care să facă viața din timpul liber al oamenilor mai agreeabilă, mai variată, mai diferențiată, oferindu-le multiple posibilități de activitate.

Eu cred că noi arhitecții nu ne-am pus încă unele probleme. Discutăm foarte des despre plastica arhitecturală propriu-zisă care intră în practica arhitecturii, despre raportul dintre culori, discutăm despre forma unei străzi, prospect sau curbă. Dar — spre regretul meu — am constatat că foarte mulți arhitecți discută aceste probleme numai sub raportul proporțiilor și al raporturilor dintre unele volume care sînt, după părerea mea, lucruri foarte abstracte. Nu am auzit reieșind din aceste discuții cum trăiesc oamenii în aceste spații, de exemplu, în spațiul destinat unei piețe corespunzătoare oamenilor; pentru că un decor arhitectural fără om, oricît de frumos ar fi, nu-și îndeplinește funcția.

Noi ne-am obișnuit, în ultima vreme, să facem locuințe în spații verzi, străzi și centre comerciale de multe ori separate de stradă, fără să reușim să mai dăm noilor ansambluri acele elemente de atmosferă, de viață, de înțînire etc. Trebuie să lărgim formele valoroase ale orașului vechi și să creăm anumite aspecte noi. ...

Din acest punct de vedere, schița ar trebui să insiste mai mult asupra relațiilor dintre zona istorică a orașului Timișoara, care este foarte interesantă și valoroasă, și centrul nou... Zona liberă, care va fi păstrată, va fi necesară pentru completări de dotări și nu de locuințe, pentru că altfel înseamnă a compromite un spațiu pe care nu-l vom mai găsi. Am impresia că legătura dintre centrul istoric și centrul nou al orașului nu este luată în discuție sau este privită într-un fel fugitiv în schema prezentată ». (...)

În încheierea cuvîntului său, arh. Anton Moiescu s-a referit la problema densității și la problema amplasării Politehnicii:

«Mie mi se pare clar că densitatea în zona de sud a orașului este și va rămîne încă mulți ani — pînă în 1980 cel puțin — foarte redusă. Vreau să atrag atenția asupra faptului că acest aspect duce la imposibilitatea practică a orașului de a realiza dotări, de a ridica nivelul instalațiilor edilitare ale orașului în această parte, pentru că este neeconomic să faci investiții mari în lucrări edilitare. Se naște întrebarea, dacă în loc de a ridica construcții noi în orașul existent, nu este mai bine să ne extindem pe suprafețe noi? Poate că este bine așa, dar rămîne totuși întrebarea, cum este mai bine. Să se ridice nivelul de construcții în suprafețele și perimetrul existent sau întinzîndu-se pe suprafețe noi, în piețele orașului unde sînt zone foarte mari de teren? Cred însă că această întrebare va primi răspuns doar dacă se vor face studii atente asupra eficacității economice a densității populației, pentru că zona cu densitate redusă va rămîne mai curînd cu valoare semiurbană. (...)

S-a spus că Politehnica se va putea muta, clădirile existente putînd fi cedate Universității. Eu mă îndoiesc că lingviștii sau istoricii vor putea folosi clădirile Politehnicii. Cred că nu se poate muta Politehnica renunțîndu-se cu ușurință la dotările existente. Trebuie bine gîndit asupra acestei probleme. Poate mai curînd ar fi cazul ca să se procedeze la o extindere a Politehnicii pe amplasamentul actual, iar Universitatea să se ridice în altă parte. ... » (...)

CONF. ARH. CONSTANTIN ENACHE

(Institutul de arhitectură « Ion Mincu »)

Vorbitorul s-a ocupat printre altele de contradicția cantitativă care există, după părerea sa, între direcțiile de dezvoltare ale zonei de locuit în totalitatea ei și ale zonei de industrie în totalitatea ei, contradicție ce ar trebui eliminată prin «...coordonarea etapelor de realizare a celor două zone, pentru că, deși direcțiile de dezvoltare ar putea să fie bine rezolvate, etapizarea ar putea fi făcută în așa fel încît practic să nu servească direcțiile stabile... » (...)

Trecînd la problemele industriei din orașul Timișoara, vorbitorul a spus: «În rezolvările propuse pentru industrie, în această schiță, observăm o caracteristică a industriei existente — dispersarea ei; față de această caracteristică... îmi îngădui să cred că se operează în actualele propuneri printr-o concentrare excesivă a industriei. ...

Practic, prin schiță, se propune concentrarea industriei pe două direcții... Studiile ulterioare ar putea să confirme această soluție. Mie mi se pare că în această ipoteză, legătura cu zona de locuit este deosebit de defectuoasă datorită acestor coșoți ai industriei. (...)

În ceea ce privește această dezvoltare, i-aș zice și centrifugă, a industriei — propusă în cadrul schiței de sistematizare — ea contravine programului actual și celui de viitor al industriei timișorene. S-ar putea să greșesc, însă dintr-o citire atentă a listelor am constatat că totuși în Timișoara există o preponderență a industriei ușoare... » (...)

Dezvoltarea acestă centrifugă și lineară a industriei pare că este păgubitoare și din punct de vedere al aspectului pe care orașul îl capătă și pe care orașele noastre îl vor căpăta, dacă o să continuăm să mergem pe această linie... Pentru că dacă ne plîngem de monotonie, vîzînd kilometri întregi de locuințe, o să ne plîngem de monotonie vîzînd 4 km de industrie pe o arteră.

Dezvoltarea lineară propusă are — după părerea mea — și păcatul că realizează niște adîncimi ale zonelor destul de reduse, care, din experiența personală de rezolvare a unor detalii de sistematizare de zone industriale, duc la rezolvări defectuoase.

Zonele de industrie (eu le zic unități urbanistice de industrie) ar trebui rezolvate ca și unitățile urbanistice de locuit, cu grijă pentru toate laturile pe care le expun, fie zonei de locuit, fie teritoriului, fiindcă din traseele peisajiste ale acestor zone nu rezultă o asemenea preocupare. (...)

... Convingerea mea este că în dezvoltarea orașelor noastre se produce un salt calitativ, consecință, pe de o parte, a acumulărilor cantitative apărute sau prevăzute în dezvoltarea acestor organisme, iar pe de altă parte a însumării unor salturi calitative produse de o serie de componente importante ale orașelor. (...)

În acest sens, ce s-a întîmplat — după părerea mea — cu industria?

Această zonă importantă a orașului, această importantă funcțiune a orașului, noi am continuat să o gîndim întreprindere cu întreprindere. Și, dacă ținem seama de acest salt realizat în gîndirea urbanistică pentru planul zonei de locuit, dacă ținem seama de echipările cu totul noi ale unui oraș modern, dacă ținem seama de tendința de reducere a transportului feroviar și de reducerea manifestărilor nocive în industrie, mi se pare că în studiile noastre teoretice... și în studiile noastre concrete de sistematizare ar trebui să încercăm să înregistrăm și în rezolvarea zonei de industrie acest salt calitativ al gîndirii, în cadrul unei zone unice, împărțită și ea în zone, cărora am putea — după părerea mea — și ar trebui, să le spunem fără jenă unități urbanistice... » (...)

ING. I. VOICHIȚĂ

(D.G.A.M. — Banat)

Ing. I. Voichiță a semnalat unele deficiențe care apar — după părerea sa — în schița de sistematizare a orașului Timișoara și a făcut unele propuneri:

«Cred — a spus vorbitorul — că zona de sud-est a orașului, care este precizată pentru industrie, nu este un loc potrivit. Din ce cauză?

Industria, știm cu toții, produce mari cantități de apă industrială reziduală. Specificul raioanelor înconjurătoare ale orașului Timișoara este agricol și, după toate probabilitățile, dezvoltarea industrială va avea o pondere destul de însemnată în sectorul alimentar și chimic. Ori tocmai aceste industrii produc foarte mari cantități de ape reziduale, asupra cărora pînă în momentul de față tehnica actuală cu greu poate obține un procent oarecare de epurare... »

Pe de altă parte, dezvoltarea acestei zone industriale are și alte inconveniente. Legătura cu alte centre industriale, cum ar fi Aradul, Reșița, Bocșa, Jimbolia, va fi foarte greoaie, întrucît toate căile de comunicație, căile ferate sau majoritatea lor sînt în partea de vest și au intrarea în partea de vest a orașului. Ori, zona noastră industrială este în partea cealaltă; deci, va fi, pe de o parte, destul de dificil să se

asigure transportul de materie primă și produse finite, iar pe de altă parte mina de lucru, care știm cu toții că provine din mediul rural, va fi destul de greu să ajungă la această zonă industrială. Mina de lucru care vine de obicei cu trenul va trebui să străbată cu mijloacele de comunicație interne ale orașului, întregul oraș ca să ajungă la această zonă. Deci, și sub acest aspect amplasarea mi se pare nepotrivită.

Nu mai vorbesc de faptul că Timișoara va fi încorsetată din trei părți de zone industriale (vest, nord, sud-est) care, pe lângă celelalte inconveniente, vor produce și gaze toxice, fum etc. și de oriunde ar bate vântul, Timișoara va fi acoperită de aer viciat.

În sensul celor arătate mai înainte, propun o altă variantă de amplasare a zonei industriale, mai precis de dezvoltare a zonei industriale în vest: să nu se limiteze doar la o pană, pentru că există posibilități de dezvoltare mai departe înspre vest, în general, de-a lungul canalului Bega.

Ce avantaje prezintă în acest fel această amplasare sau dezvoltare mai mare a zonei industriale?

Pe de o parte, ea are legătură directă cu majoritatea căilor ferate care vor fi absolut necesare traficului de materie primă și de produse finite din zona industrială. Pe de altă parte, se va putea asigura direct și mina de lucru, fără ca aceasta să mai traverseze întregul oraș...

Mai există un fapt destul de important: această zonă industrială va fi amplasată de-a lungul canalului Bega, care va oferi și posibilități de transport pe canal. Nu trebuie să ne limităm la transportul existent în prezent, ... de mică importanță. Dacă se va dezvolta și această posibilitate, se va obține o importanță ieftină a transportului pe apă pentru zona industrială, legând canalul Bega, respectiv de Dunăre și de Tisa.

Pe de altă parte, acest amplasament nu va deranja cu nimic salubritatea orașului, fiind în aval de oraș.

Mai mult decât atât, această zonă industrială, destul de mare, va crea posibilitatea ca diverse ramuri industriale să fie deservite în comun, deci soluții destul de ieftine de epurare. (...)

Se pare că partea din sud și sud-est a orașului este destul de potrivită și pentru construcția de locuințe. Pe de o parte, asigură scurgerea gravitațională a apelor menajere, pe de altă parte, este în apropiere centrelor de agrement: Pădurea Verde, pădurea Badoș, Buziaș. (...)

În locul zonei industriale din partea de răsărit, poate fi prevăzută zona de locuințe, care oferă posibilități de dezvoltare pe un front foarte larg, între calea ferată Buziaș și calea ferată București ... » (...)

ARH. MAURICIU SILIANU

(I.S.C.A.S. — București)

Subliniind importanța orașului Timișoara ca reședință de regiune în care pulsează o activitate industrială deosebită și o viață culturală de înalt nivel, arh. Mauriciu Silianu a remarcat faptul că toți elementele care au dus în mod logic la această situație nu au fost suficient analizate:

«Calitatea de centru polarizator — a spus vorbitorul — este o calitate deosebit de importantă, și faptul că Timișoara a devenit un centru universitar și un centru industrial în plină dezvoltare, nu este datorit întâmplării...

Un alt element important în legătură cu Timișoara — a spus în continuare vorbitorul — este situația lui de nod de comunicație, de valoare unică din țara noastră, cel mai important nod de comunicație...

În sfârșit, un element de excepțională importanță, este tradiția minii de lucru timișorene, în ceea ce privește industria prelucrătoare. Mi se pare că această tradiție care continuă ... poate fi folosită în chip util pentru determinarea mai cu claritate a temei-program a orașului. Nu trebuie să rezolvăm amplasarea unei industrii la Timișoara în funcție de terenul disponibil, pe o stradă cu canal sau fără canal, ci în funcție de factorul om. Această problemă ... deși a fost luată în considerare de proiectanți, nu este suficient de evidentă în materialul prezentat. (...)

Problema raportului dintre locul de muncă și cel de cazare, sub aspectul transportului, problema dotărilor, sub aspectul legăturii cu locul de cazare, și chiar problema mediului în care urmează să situăm acest loc de cazare, sînt de o deosebită importanță. (...)

În această privință apar unele deficiențe ale lucrării, adică lipsește modul în care ar trebui soluționate relațiile dintre om și mediul fizic creat.

... Amplasarea unei importante etape de investiții în partea de nord a orașului, în condiții neclare sub unele aspecte și neplăcute sub alte aspecte, ne va conduce la situația de a avea un grup de locuințe care să constituie numai un dormitor pentru oamenii care vor fi cazați aici, iar mediul în care vor fi plasați în acest cartier-dormitor este destul de nesigur sub raportul echipării și dotării lui. În orice caz, relația acestui grup construit cu restul orașului este o relație care ridică mai mult decât un semn de întrebare. Timp îndelungat, această legătură ruptă va face ca aprecierile celor care vor locui în aceste cartiere, în aceste așezări incipiente, să nu fie pozitive. (...)

... Ca să fiu concret, socot, în ceea ce privește etapele imediate, că ele trebuie realizate în zona de la sud de Bega, în cadrul posibilităților multiple oferite de oraș, posibilități ce pot fi examinate și pentru care pot fi găsite soluții de la caz la caz, fie prin demolări, fie prin ocuparea unor terenuri libere. Evident, acest lucru se poate realiza fără să atacăm — așa cum foarte bine s-a arătat — acel simbol central care își are rostul lui pentru dezvoltarea orașului. În acest sens, sentimentul de feliicitate cei ce pînă acum nu l-au «lichidat», ci dimpotrivă l-au păstrat cu grijă.

Nu a fost întîmplătoare întrebarea pusă de participanți, în legătură cu acele lucrări de artă ingineresti care trebuie făcute: poduri, viaducte etc. Faptul că studiile cu privire la aceste elemente sînt încă în fază incipientă, faptul că transportul din zona de nord nu au putut fi date răspunsuri categorice, faptul că transportul în comun ... se arată a fi imperfect realizabil în condițiile prezentate ... toate acestea ne fac să credem că și sub aspectul condițiilor accesorii de echipare edilitară, transportului în comun, ideea trecerii către construcții masive în zona de nord a orașului este în momentul de față insuficient dovedită și, pentru a lucra și cu puțină intuiție, aș spune nici măcar posibil a fi dovedită pentru o etapă imediat apropiată.

Investiții uriașe sînt legate de ideea construirii în anumite zone. A amplasa locuințe fără a avea absolută siguranță că toate celelalte elemente sînt rezolvabile în condiții tehnice acceptabile, în condiții de etapizare a investițiilor posibile pentru etapa imediat următoare, rămîne o chestiune deschisă. De aceea, socot că, trecîndu-se în desăfurarea studiului, în continuare, la rezolvarea etapizării, este de datoria proiectanților să încerce și o altă etapizare decît aceea care ne-a fost prezentată pînă acum, dar care a rezultat din materialul expus sau din discuțiile purtate. În concluzie, este necesar a fi prezentată și o altă posibilitate de etapizare, deoarece în momentul în care ne situăm, elementul esențial nu este de a rezolva cutare

sau cutare punct, ci de a determina linia pe care trebuie să mergem în continuare în sistematizarea Timișoarei. (...)

O ultimă problemă, ce ar părea accesorie celor expuse pînă acum, dar care cred că trebuie totuși atinsă, este problema satelor din imediata vecinătate a orașului. Voi trece direct la propunerea organizatorică și anume: este util ca pentru aceste sate să se elaboreze studii de sistematizare, aproximativ în paralel sau imediat după elaborarea schiței de sistematizare a Timișoarei, spre a se vedea în ce mod se leagă problemele acestor sate de problemele orașului de care ele depind în mod strîns, atît prin distanță cît mai ales prin relațiile sociale și economice ale populației respective ».

ARH. MIRCEA ENESCU

(I.P.C.M.C.)

În cuvîntul său, arh. Mircea Enescu s-a referit la calitățile urbanistice ale orașului, rezultat al modului în care el a fost sistematizat la sfîrșitul secolului XIX, recomandînd dezvoltarea ideilor generoase care au stat la baza acestei sistematizări.

Vorbitorul a analizat apoi metoda întocmirii proiectului de sistematizare: «... Tovarășul Moiseus a denumit această metodă „metoda dinamicii dezvoltării”. Această metodă este de cîteva luni de zile legalizată și ea ar trebui urmărită, socotînd că s-ar putea ajunge la rezultate mai bune dacă proiectanții ar urmări-o și ar realiza-o. Este vorba de regulamentul la HCM. 1248 care cere trei planșe, eu aș spune patru: planșa situației actuale, planșa etapei de 5 ani, apoi aceea a etapei de 10—15 ani și în sfîrșit o etapă mult mai îndepărtată, peste acești 15 ani.

Tovarășul arhitect Silianu ne-a sugerat o imagine pe care aș relua-o astfel: dacă aceste planșe ar fi fotografii, eu mi-aș închipui că prima dintre ele este o fotografie foarte clară, fotografia situației actuale care este valabilă 100%; cea de a doua, mai puțin clară, fără să fie totuși flău; ca grafică, lucrul acesta ar trebui exprimat ca atare: valabilitatea unei propuneri pentru primii 5 ani sigur că poate fi de 90 sau 80%; valabilitatea propunerii care se face pentru o perioadă de 15 ani este mai mică, fotografia începe să devină mai flău. Iar cu adevărat flău este fotografia care reprezintă intențiile proiectantului peste perioada de 15 ani. Dar ea trebuie să existe, este obligatorie, chiar dacă ea la un moment dat n-ar avea cîtuși de puțină valabilitate.

Pentru urmași, pentru cei ce vor continua lucrările de sistematizare, reprezintă o indicație, arată intențiile celui care a adus pînă la un timp lucrările de proiectare și le-a urmărit în realizarea lor, și constituie — după părerea mea — acea legătură care trebuie să existe între generația noastră și actualul oraș sau viitorul oraș peste 10—15 ani și generațiile viitoare și viitorul oraș pentru nu știu cîte decenii sau veacuri.

... Planșele, de asemenea, ar trebui să fie prezentate din ce în ce mai schematic, ele trebuie să sugereze intenții, pe măsură ce se depărtează de timpul în care sînt întocmite. Aceste trei planșe trebuie să fie de fapt trei studii respective, fiecare cu problemele lui...

Pentru Timișoara, care este unul dintre orașele în care ori de cîte ori vin simt aceeași emoție ca și la început, ca în prima zi, ca în prima mea deplasare făcută acum nu știu cîți ani, un oraș gîndit cu totul la altă scară, ideile care au stat la baza planului de sistematizare gîndit la sfîrșitul secolului trecut sînt idei generoase, frumoase; așa a fost posibil ca să se realizeze o serie întreagă de artere principale, datorită modului cum a gîndit arhitectul atunci viitorul acestui oraș, artere largi, cu fire de circulație poate mici și înguste, dar cu posibilități de lărgire, fiindcă distanța dintre fronturi pe o parte și alta a străzilor e mare; cu o zonă verde frumoasă, așa cum au pînă oreșe -sau cum n-au alte oreșe. Deci această gîndire într-un viitor mai îndepărtat, după părerea mea, s-ar înscrie și ar continua modul de gîndire al aceluia care a sistematizat orașul la sfîrșitul secolului trecut. » (...)

ARH. ADRIAN STĂNESCU

(I.P.C.M.C.)

Arh. Adrian Stănescu a făcut următoarele observații:

«... Așa cum cunosc Timișoara ... și din felul în care este prezentată de timișoreni, am simțit că timișoreni împart acest oraș în două: o parte de nord și o parte de sud ... Hotarul considerat de timișoreni în această direcție este canalul Bega, care are o valoare importantă din punct de vedere al spațiului de agrement în oraș.

Ceea ce se propune prin schița de sistematizare a orașului, adică dezvoltarea orașului cu precădere spre nord, face ca această delimitare pe care timișoreni o simțeau pînă acum să fie puțin schimbată.

Mie mi se pare că orașul va continua să fie tot împărțit în două, dar nu de un cadru natural pe care timișoreni îl cunosc, îl iubesc și se simt bine în preajma lui, ci de calea ferată existentă între cele două gări importante ale Timișoarei, iar această împărțire a orașului va deveni un cadru destul de artificial și nici măcar nu va beneficia de un cadru natural cîmpunzător. ... (...)

În ceea ce privește rețeaua stradală, un lucru mi se pare evident și anume că existența unei rețele inelar-radiale, care a fost trasată cu mult timp înaintea zilelor noastre și care încă mai face față situației din punctul de vedere al circulației și al structurii orașului, își justifică necesitatea menținerii ei ... » (...)

ARH. DAN RUSOVAN

(D.S.A.P.C. — Constanța)

Atrăgînd atenția asupra faptului că Timișoara beneficiază de un teritoriu urbanistic generos, de un cadru natural atrăgător și de o puternică bază industrială, arh. Dan Rusovan a făcut cîteva sugestii referitoare la amplasarea zonelor de locuit și a celor industriale:

«... În legătură cu zonificarea, cred că este indicat să nu se ia în considerare, în exclusivitate, zona de nord a orașului, mai ales că se pare că dezbaterea au început să pună în balanță și zona de sud. Subliniez acest lucru cu toate că sînt convins că în prima etapă se va construi tot în nord, orice s-ar spune la această plenară, fiindcă toată lumea se va îndrepta spre terenurile libere unde nu sînt necesare demolări etc. ... Deci, consider că este inutil să demolăm complet nordul de dragul sudului !

Într-o etapă viitoare... cred că se va putea lua în considerare și sudul și pentru aceasta cred că ar fi bine să se rezerve toate atribuțiile terenului, să nu fie infectat cu eventualele nocivități ale unei zone industriale... » (...)

Problema zonelor de agrement și a amenajării oglinzilor de apă în cadrul orașului a constituit un alt subiect pe care vorbitorul l-a analizat.

«... Cred că Timișoara ar putea fi ajutată cu o oglină de apă de suprafață mare. Avem apă în Timișoara, dar o avem dedesubt și ne împiedică. Oare nu am putea să o avem deasupra și să ne ajute?... » (...)

Cred că eliminându-se zona industrială de sud-est, luându-se în considerare unele «gropi» și prevăzându-se unele cheltuieli, s-ar putea crea în partea de sud a orașului o zonă de lacuri, alimentate de Bega, cum foarte timid s-a făcut într-o etapă actuală cu ștrandul orașului. Această zonă ar urma fie să înconjoare orașul devenind un ochi mare de apă, care apoi se va restringe spre sud-est, fie să se îndrepte spre sud, spre Timiș, adică spre zona pădurii Girocului.

Mi se pare că o asemenea realizare... ar oferi o zonă de agrement foarte utilă în apropierea stadionului și a cetății universitare, ținând seama și de faptul că... zonele de agrement sînt destul de îndepărtate... »

ARH. ȘTEFAN JOJICĂ

(Statul Popular Orășenesc Timișoara)

Problema zonelor industriale a fost reluată și de arh. Ștefan Jojică, privită însă din punctul de vedere al avizării construcțiilor.

«... În problema industriei există o tendință de concentrare pe cele două pene: cea din sud-vest și cea din sud-est. Tendința sau încercările făcute de D.S.A.P.C. — Banat au fost de a grupa aceste industrii în cadrul orașului, dezvoltate destul de anarhic, dintr-un anumit punct de vedere... Micile întreprinderi și ateliere au luat cu timpul o mare anvergură, însă au rămas de fapt întreprinderi sau ateliere. Există întreprinderi industriale în cadrul orașului care au câte trei-patru unități și subunități. În mod special, așa aminti industria «Bumbacul», care are patru secții; fabrica de mătase, care are de asemenea mai multe secții, și încă o serie de alte întreprinderi destul de dispersate pe teritoriul orașului. Încercarea de a unifica și regrupa aceste întreprinderi nu a fost făcută cu scopul de a le comasa, ci pur și simplu de a le aduce una lângă alta pentru ca procesul de producție să fie mai normal și mai legat.

Din punctul de vedere al arhitectului-șef al orașului, care are de rezolvat probleme de avizare, de autorizări, legate de dezvoltarea întreprinderilor, dintre care multe se găsesc de fapt în zone de locuințe, așa spune: nu dau autorizație pentru executarea respectivă întrucât se găsește în zona de locuințe! Întreprinderile au însă un plan de producție; ele trebuie să-și desfășoare activitatea în cele mai bune condiții. Nu le putem lua dreptul de a face o reparație capitală sau o reparație curentă; dar aceasta va face ca întreprinderea să devină bună și utilă și nu va mai putea fi scoasă din locul pe care se află. Este deci o contradicție care nu știu cum va fi rezolvată. Părerea mea este că la ora actuală, deși există întreprinderi în zona de locuințe, ele pot fi păstrate, cu condiția ca gradul de nocivitate să fie cât mai redus sau să se poată chiar elimina.

Mai mult, ele înlesnesc sau apropie locul de producție de locul de muncă și așa putea spune că mai deservesc puțin orașul, adică spre deosebire de cartierele masive de locuințe în care nu găsești decît locuințe, se pare că acest «accident» al industriilor, al diverselor dotări industriale, vine să ajute într-un fel aspectul orașului... »

A doua problemă de care vreau să amintesc este problema locuințelor individuale. Întrucât, în această privință nu au existat directive și s-a tatonat numai în ceea ce privește zonele în care vor putea fi amplasate construcțiile de locuințe parter, locuințe individuale, pe care cetățenii timișoreni le solicită foarte mult, am putea spune că la ora actuală procentul de locuințe individuale este destul de apropiat de cel al apartamentelor construite de către stat. Ținând seama însă de faptul că cunoaștem întrucîtva posibilitatea de dezvoltare sau mai bine zis mersul schiței de sistematizare, ne-am văzut puși în situația, bineînțeles sesizînd și organele sfatului popular, de a opri la un moment dat construcția sau dezvoltarea locuințelor individuale, deoarece nu știm în ce parte a orașului să le construim... » (...)

ARH. STAN BORTNOWSKI

(Institutul Proiect-București)

Referindu-se la dotările cu caracter de unicat «care trebuie prinse de schiță în lumina conturului final pe care trebuie să-l aibă aceste dotări, în special cele două ansambluri universitare: Universitatea și Politehnica», vorbitorul a spus:

«Remarca pe care o fac este că rezervațiile teritoriale pentru aceste două instituții de învățămînt superior sînt total insuficiente... Am prilejul să fiu la zi cu informarea în această materie și constat în consecință că s-au luat în vedere niște cifre date de Ministerul Învățămîntului, cifre care desigur sînt date în urma stabilirii necesităților de către ministere și de către C.S.P. Dar elaboratorii schiței de sistematizare trebuiau să dețină totuși justificarea acestor cifre, deoarece poate interveni o evoluție chiar a lor.

Numărul de 20 000 de studenți pe care îl dau organele de stat competente nu va scădea în viitor. Dacă această cifră este dată pentru anul 1980, mai tirziu ea va crește. Ce reprezintă de fapt aceste două instituții de învățămînt superior? Reprezintă două unități de mărimi maxime și optime, așa spune. Este verificat prin studii făcute în multe părți peste hotare că unitățile de învățămînt superior în jurul a 8 000—10 000 de studenți reprezintă o cifră optimă maximă de cuprindere administrativă a tuturor funcțiilor: învățămînt, educație, administrație... » (...)

Un alt element îl constituie aspectul susținerii și organizării «vieții universitare». Din cei 20 000 de studenți, 80 la sută vor trăi aici; deci 16 000 de studenți. Aceasta este o cifră echivalentă cu a populației unui oraș, care trebuie să capete toate dotările, care să favorizeze nu numai obținerea unui cadru pentru însușirea cunoștințelor științifice, ci și toate celelalte funcțiuni pe care viața le cere: destindere, recreație și în plus educație; educația care este complementul instrucțiunii științifice, pentru că sînt o serie de deprinderi suplimentare ce trebuie însușite de fiecare student în timpul studiilor... » (...)

De aceea, trebuie avută în vedere, cu foarte multă atenție, necesitatea rezervării spațiilor corespunzătoare. Ținîndu-se seama de aceste suprafețe teritoriale, cu siguranță că se va ajunge în mod implicit la o organizare unitară a zonei universitare, lucru ce nu ar fi decît în avantajul, atît al colaborării pe tărîm didactic și științific, cit și al cooperării în organizarea acestei vieți universitare de care o astfel de așezare nu se poate dispensa... »

ARH. HENRIETTE DELAVRANCEA

(Institutul Proiect-București)

Subliniind caracterul urban de tip occidental al Timișoarei, vorbitoarea a susținut necesitatea menținerii unei unități de stil în urbanistica orașului.

«Desigur, nu înseamnă să construim astăzi în stil habsburgic. Volumele și planurile trebuie să păstreze însă același caracter sobru.

Plimbindu-mă prin oraș, am constatat cu destulă mulțumire că ceea ce s-a clădit acum de curînd a păstrat o linie generală de sobrietate; arhitectura este modernă, nouă, dar extrem de sobră... Pentru acest lucru felicit pe colegii mei tineri și așa dori să-și dea seama categoric că aceasta este linia pe care trebuie să meargă și să nu se abată de la ea... » (...)

Vorbitoarea a remarcat în continuare importanța unei analize temeinice asupra posibilităților de construire pe terenuri libere, cit și a unei anticipări cantitative în planul de sistematizare a numărului de apartamente, a unei anticipări judicioase a amplasamentelor pentru dotări. Legat de aceste probleme, vorbitoarea a scărît asupra unei mai atente previziuni a spațiilor verzi.

«Insist asupra spațiilor verzi. Acest complex trebuie studiat împreună. Nu se poate spune că aici am un cartier de ațîția locatari dacă nu ai studiat dinainte toate spațiile suplimentare care trebuie rezervate pentru dotări, învățămînt și pentru tot ceea ce este necesar. Am impresia că ori de cîte ori s-a discutat despre spațiile verzi, problema a fost tratată destul de superficial. Ba, unul dintre tovarășii a propus chiar ca dezvoltarea centrului de uzină din nord să se facă stricînd tocmai aceste spații verzi. Ocupate sau neocupate de case țărănești, spațiile verzi care există trebuie rezervate, stabilite dinainte... » (...)

ARH. NICOLAE NEDELESCU

(Institutul Proiect-București)

«... S-au pus semne de întrebare foarte serioase asupra posibilității de construire în nord.

După părerea mea, îndoilele în această privință trebuie studiate cu seriozitate. Dacă orașul nu s-a dus în nord în mod spontan, desigur au existat cauze reale... Cred că ar trebui studiată cu foarte mare atenție posibilitatea de construire în nord, cu toată tentația imediată.

Mai este o problemă. S-a spus că toată această zonă de nord trebuie nu numai asanată, ci și canalizată... Logic este că dacă avem de gînd să facem canalul, urmează să construim de-a lungul lui, pornind de la emisar, deoarece nimeni nu va face o investiție pentru ca să se construiască de la capătul lui... » (...)

Amintind că condițiile economice din trecut au împiedicat dezvoltarea canalului Bega, vorbitorul a adăugat:

«... Mai mult ca sigur că Bega va căpăta cu totul altă importanță, va fi o axă de circulație ieftină a mărfurilor, a materialelor, a transportului, și deci acest lucru trebuie să se exprime într-un fel în planurile de perspectivă ale orașului.

«Mă întreb dacă Timișoara nu se va putea întinde linear, în lungul Begăi, dacă ea își capătă importanța care trebuie să o aibă... » (...)

În încheiere, arh. Nicolae Nedeleșcu s-a referit la problema păstrării specificului orașului Timișoara:

«Timișoara are un caracter bine definit, este un oraș bine încheiat, purtînd amprenta sfîrșitului secolului al XIX-lea... Începăm să construim cartiere noi, tipuri de așezări schematice, tipuri pe care le întîlnim în toate orașele noastre astăzi. Cred că tocmai acest lucru ar trebui revăzut: să construim în caracterul Timișoarei. Chiar în literatura de specialitate din Occident se revine asupra așezării acestor blocuri în chip de gospodărie colectivă, adică în ceea ce privește înșirarea, depărțarea ș.a.m.d. Pentru obținerea unui caracter specific, cred că ar trebui luate în considerare și alte criterii de viață... că nu trebuie să folosim aceleași forme pe care le utilizăm curent peste tot... »

ARH. BUJOR GHEORGHIU

(Institutul Proiect-București)

Vorbitorul s-a ocupat printre altele și de centrul orașului, de problemele legate de canalul Bega, de plantații:

«În legătură cu centrul orașului, eu cred că acesta nu ar trebui limitat numai la ceea ce a dat concursul, ci ar trebui poate revăzut, în lumina noilor prevederi din schiță, ca o zonă centrală... În această zonă centrală a orașului, nu lipsit de importanță este și rolul canalului Bega, care... mi se pare că nu trebuie să fie lăsat de o parte, ci trebuie să intre în compoziția orașului.

Acesta nu exclude însă propunerea făcută de a se mări suprafața oglinzilor de apă la Timișoara, dacă soluția este posibilă printr-o stație hidrogeotehnică a orașului... »

«Cred că a fost o preocupare a timișorenilor de-a lungul anilor să realizeze o bogată plantație de protecție, tocmai datorită climei și terenului plat în care se află, pe toate traseele de circulație ale orașului. Această plantație... trebuie întreținută, amplificată... Sub acest aspect, mie mi se pare totuși că esențele de conifere, care au apărut și care nu au nimic comun cu cîmpia bănățeană și care cred că se luptă din răspușteri ca să poată trece de la o vară la alta, nu au ce căuta în Timișoara. Sînt esențe, la Timișoara, împămîntenite de multă vreme, verificate ca atare, frumoase... ce trebuie îmbogățite... » (...)

ING. GHEORGHE IRITZ

(D.S.A.P.C. — Banat)

«... Consider că o schiță de sistematizare pentru o localitate urmează să răspundă la două obiective importante, legate de timp, și anume:

— rezolvarea problemelor de principiu, văzute într-o largă perspectivă, prin aflarea unor soluții de ansamblu, a căror valabilitate să rămîină aceeași și după o perioadă de zeci de ani;

— găsirea și rezolvarea problemelor de sistematizare corespunzătoare primei etape de realizări, cu observarea unei cit mai juste coordonări, astfel ca investițiile să fie minime și totodată perfect înscrise în prevederile de perspectivă.

Proiecții noastre s-au străduit a depăși nevoile acute ale Timișoarei, stabilind zone de locuit, teritorii ce urmează a fi rezervate dotărilor social-culturale de importanță regională (învățământ superior, așezăminte spitalicești etc.), zone industriale în funcție de specific, nocivități și profil de fabricație, — soluții ce în urma sugestiilor primite prin consultările, schimburi de experiență și discuțiile de față vor apare mult îmbunătățite. Totuși va rămâne deschisă problema sistematizării, cea mai grea, aceea ce are de luptat cu cele mai multe necunoscute, cu imperative financiare și economice și care este conturarea primei etape de realizări. (. . .)

Trebuie să ne preocupăm, în primul rând, problemele ce ar putea să vină în considerare în primii, următorii cinci ani de realizări. (. . .)

Întâi, punctul principal care socot că trebuie rezolvat cât mai neîntârziat: o cit mai justă orientare în cele ce avem de realizat în primii 5 ani de aplicare a soluțiilor conturate în mare, în cadrul viitoarei schițe de sistematizare a orașului Timișoara ». (. . .)

ARH. VICTOR CRISTEA

(Institutul Proiect-București)

« . . . Din ceea ce s-a prezentat prin planșele expuse, mi se pare că problema mijloacelor de transport în comun în orașul Timișoara nu este rezolvată. De ce? În primul rând, se arată o planșă de trafic existent, care, așa cum este, indică anumite fluxuri maxime, pe anumite artere. Aceste artere, cu toate că industriile se vor păstra în viitor și se vor dezvolta, nu apar de importanță respectivă în trama de circulație care este propusă în cadrul schiței. Un exemplu îl constituie chiar zona industrială din vest, care nu are o arteră importantă de legătură cu zona de locuințe din cadrul orașului.

Plecând de la acest lucru ajungem la două planșe conținând două variante propuse pentru mijloacele de transport în comun, două variante care, analizate cu atenție, nu prezintă deosebiri esențiale, iar fluxurile de la zona industrială la cea de locuințe și invers . . . nu sînt indicate. Ce s-a întimplat? Actuala schemă de circulație a orașului, despre care se spune că nu satisface nefiind rentabilă, este în continuare prelungită cu anumite linii, preconizându-se a fi păstrată. Ba mai mult, circulația cu tramvaiul prin centrul orașului se prevede a fi păstrată și în viitor. Este știut că în ultima perioadă, mai toate orașele au adoptat soluția de a scoate din centrul orașului acest mijloc de transport în comun, de capacitate mare, dar cu inconvenientele lui, dat fiind că necesită circulației moderne cer din ce în ce mai multe spații pentru circulația auto. (. . .)

Consider că proiecțiile din D.S.A.P.C. ar trebui să țină seama de problema devierii centrului în întocmirea acestei schițe. . . »

Referindu-se la industrii, vorbitorul a arătat că « deși abatorul este plasat în zona destul de centrală a orașului. . . și că în principiu se discută de către arhitecții din D.S.A.P.C. despre mutarea lui, în planșă nu se indică vreo prevedere în acest sens. Am aflat cu uimire însă că se vor face investiții pentru reamenajarea și reutilizarea lui, ceea ce vine să confirme cuvintele tovarășului arhitect Jojică care spunea că o dată cu dezvoltările industriilor, ele sînt din ce în ce mai greu de scos din cadrul orașului. Cred că și această problemă ar trebui să preocupe pe arhitecții din D. S. A.P.C. și organele locale, deoarece raza de nocivitate a acestui abator este mare ».

ARH. HORIA HUDIȚĂ

(I.S.C.A.S. — București)

« Aș vrea să spun cîteva cuvinte despre Complexul clinic universitar care se va construi în anul viitor și care reprezintă o investiție de mare anvergură, în perspectivă imediat apropiată.

În cadrul ISCAS s-a făcut un studiu cu un amplasament care este menținut în continuare și care, în ceea ce privește trama stradală și funcțiunile înconjurătoare, consider că este inadecvat. În amplasamentul prevăzut în schiță, Complexul clinic universitar, împreună cu Institutul oncologic și laboratoarele respective, se găsesc despărțite în trei pături străbătute de două artere principale de circulație. La nord este marginit de calea ferată, în a cărei soluționare, în perioada imediat următoare, — deci sincron cu rezolvarea complexului clinic — nu există o certitudine în privința defazetării ei, ca și în privința rezolvării traficului prin locomotive Diesel peste tot. Deci, necesitatea unei zone de protecție sanitară ar restringe și mai mult acest teren care este strîngat. Ca atare, aici este imposibil să se desfășoare în bune condiții rezolvarea și construirea acestui ansamblu. În plus, Institutul oncologic, care folosește produse radioactive, necesită și el niște zone de protecție sanitară inverse, trebuind îndepărtat de zonele de locuințe; amplasamentul prevăzut nu este deci corespunzător.

Mă gîndesc, dacă ținînd seama că nici Complexul universitar nu dispune de teren suficient, nu ar fi mai firesc ca acesta, împreună cu Complexul clinic universitar, să se extindă în zona verde de sud-est, spre stadion, în mod mai net și mai clar? (. . .)

VICTOR GAGA

(Filiala Timișoara a Uniunii Artiștilor Plastici)

« . . . În numele filialei din Timișoara a Uniunii artiștilor plastici mulțumesc Uniunii arhitecților pentru invitația făcută și am sarcina de a aduce salutul artiștilor plastici, urînd plenare deplin succes.

Colaborarea dintre arhitecți și artiști plastici nu este lipsită de tradiție și, atunci cînd se desfășoară în condiții normale, dă rezultate bune.

Din nefericire însă nu întotdeauna se întîmplă așa. Arhitecții sistematizează și proiectează orașele, iar cînd totul a devenit fapt împlinit, deci realitate, se pune și problema — dacă se pune — să vedem cam ce lucrări de artă monumentală putem « plasa » în diferite locuri posibile. Deci, locuri care nu au fost gîndite și amenajate special. Acest lucru, în special în cadrul sectoarelor sau cartierelor noi locuite ale orașului, mai puțin însă sub orașele vechi unde totul este gata făcut și problema esteticii orașului trebuie subordonată existentului — cum este cazul și cu Timișoara.

Am ajuns astfel la problema principală pe care vreau să o ridic în fața dumneavoastră.

Pe lîngă funcțiunile social-economice și culturale pe care orice oraș le are, se impune și o funcțiune estetică, ca o componentă neapărat necesară unui oraș civilizată. Deoarece s-ar putea crede că estetica orașului este o problemă mai tardivă decît problemele discutate aici. . . îmi permit să ridic de la început această problemă. Acum cînd se discută sistematizarea orașului Timișoara, constat că se are în vedere numai industria, spațiul de locuit și căile de acces. Îmi permit să remarc că trebuie privită chestiunea și din punct de vedere estetic, de la început. Se pune problema amplasării industriilor, a căilor de acces, a căilor ferate, a spațiilor de locuit; dar amplasarea acestora reclamă, pe lîngă funcțiunile utilitare, și o funcțiune estetică. (. . .)

Nu este indiferent cum se amplasează diversele obiective, dacă arhitectura lor se repetă șablon, dacă au formă estetică sau nu, dacă au culori armonioase sau stridente. Cetățeanul obișnuit trebuie să aibă un sentiment estetic în fața unei opere de arhitectură. Uniformizarea, fie în sistematizarea orașelor, fie în proiectarea clădirilor, după șabloane, în serie, nerespectîndu-se condițiile specifice locului, nu contribuie la dezvoltarea personalității orașelor. În acest sens, mai realiz tovarășilor care au ridicat problema specificului orașului Timișoara, personalității lui, care bineînțeles ar trebui păstrată într-o oarecare măsură, însă în esență și nu copiat întocmai. Este probabil mai economic construirea după anumite proiecte în serie, probabil posibilitățile de construcție sînt mai avantajoase, dar acest lucru nu este întotdeauna estetic. În acest sens, părerea mea este că organizarea arhitecților în institute de proiectări prezintă și dezavantajul unei oarecări știrbiri a personalității creatoare a arhitectului proiectant. Acest lucru îl spun ca o părere personală și consider că este o carență care eventual ar trebui îndreptată. (. . .)

Eu aș dori, în lumina celor spuse, ca arhitecții să facă din nobila lor meserie o creație personală și nu o îndatorire de serviciu.

Pe altă lînie, aș dori să ridic, tot din punct de vedere estetic, problema monumentelor istorice. (. . .)

Eu consider că Timișoara este interesantă și ar putea fi și mai interesantă în măsura în care acele monumente pe care le are, ar fi puse în valoare. . . ar fi conservate! În acest sens, se poate vorbi de acele monumente baroce, chiar cu caracter religios, care sînt într-o stare jalnică, fiindcă nu sînt conservate. . .

Cred că ceea ce avem trebuie păstrat cu sfințenie deoarece face parte din patrimoniul cultural al orașului. Sînt monumente care trebuie conservate. (. . .)

. . . Dar, cu toate că avem monumente istorice, totuși orașul nostru duce lipsă de monumente noi, sculpturi, statui, artă monumentală. . . Comitetul de stat pentru cultură și artă, prin delegații care au fost aici, a constatat că ar fi bine să se ajute ridicarea estetică, înfrumusețarea și sistematizarea centrului existent. . . Și deși părerea unora a fost atunci ca să se înfrumusețeze mai întîi stadionul, totuși unii delegați de la București, ca de pildă sculptorul C. Lucaci, au afirmat că centrul orașului este problema numărul 1 în ceea ce privește înfrumusețarea, deoarece constituie punctul principal de circulație. Deși atunci s-a căzut de acord, nici pînă astăzi nu s-a început această sistematizare, cu toate că am fi putut primi fonduri pentru lucrările de artă monumentale necesare. . . » (. . .)

ING. DAN BUZILĂ

(Sfatul Popular Regional Banat)

« . . . Problema terenului de fundație, care a fost destul de des atacată în discuțiile desfășurate și analizată și în referat, este generată de faptul că Timișoara a fost ridicată pe o fostă mlaștină. Atît în nord cit și în sud și în orice parte a orașului, găsim aceeași situație.

În privința apei freactice, într-adevăr, se pare că în nord, în prezent, situația este mai puțin delicată, însă subliniez un lucru: în zona de nord a orașului încă nu este realizată canalizarea, nici măcar sub formă de șanuri de suprafață. Sîntem în cîmpie, așa că este normal să nu se fi întîmplat fenomenul de drenare. (. . .) O dată cu apariția lucrărilor de investiții în nordul orașului, evident că vor apare și lucrările edilitare, care vor schimba situația precară din prezent.

În al doilea rînd, aș vrea să ridic problema echilibrului numărului de populație în raport cu centrul orașului. . . Ne aflăm în fața unui oraș care va ajunge la 200—300 000 de locuitori, ale cărui dotări cu caracter administrativ și social-cultural vor trebui implicit să se găsească în centrul orașului. Deci, nu trebuie să ne gîndim la crearea mai multor centre, părere asupra căreia de altfel am observat că toată lumea este de acord. (. . .)

În partea de sud a căii ferate care traversează orașul, deci în aproape jumătate din vatra actuală a orașului, se găsesc aproximativ 130 000 de locuitori. În cealaltă jumătate a vetrei orașului se găsesc 20 000 de locuitori. Centrul orașului, aflîndu-se prins la extremitatea de nord a jumătății de sud a orașului, este normal să ne gîndim și la o echilibrare armonioasă a amplasării locuințelor, respectiv la o dezvoltare urbană cu densități de populație armonioase față de acest centru. (. . .)

Zona de sud (mă refer în general la partea de la sudul căii ferate) este singura zonă din oraș dotată în întregime cu lucrări tehnico-edilitare, cu străzi ș.a.m.d. Oricine este deci tentat să se gîndească că dacă aici avem lucrări edilitare, apoi trebuie să mergem cu dezvoltarea orașului în această zonă. Este mai ieftin, mai economic, pentru că nu ne mai costă lucrările edilitare! Vreau însă să subliniez categoric un lucru: lucrările edilitare existente în această zonă de sud sînt la nivelul dotării actuale a orașului. Sîntem la limita densității pe care o pot suporta aceste dotări. Apariția unei populații aici comportă deci o schimbare radicală a sistemului de dotări tehnico-edilitare. Nu mai vorbesc de sistemele de instalații; în situația noilor precepte de sistematizare, este evident că însăși trama stradală nu mai corespunde microraiunilor, apariției blocurilor în ansambluri mari. . .

O dezvoltare în această zonă comportă indiscutabil dislocări, care. . . ajung pînă la 30 la sută. Consider că în etapa actuală nu ne putem permite nici măcar să ne gîndim la o astfel de situație.

În ipoteza abordării unei acțiuni pentru plombarea unor teritorii cu extindere ceva mai mare, pînă la 10 ha. . . în afară de faptul că s-ar ajunge la ansambluri urbanistice neîncetate și cu o serie de deficiențe de funcționare, cum am mai amintit, nici rețelele edilitare nu ar suporta aceste majorări și evident aceasta va atrage după sine cheltuieli pentru modificarea rețelei stradale. Dacă ne gîndim la defazetarea totală a unora din aceste teritorii pentru a putea organiza ansambluri moderne, va fi nevoie de dislocări în procent de 30 la sută. Oricine căi am încerca, ajungem la aceeași situație de neeficiență, atît din punct de vedere urbanistic, cit și din punct de vedere economic.

În privința unei remanieri a rețelei edilitare în această zonă, ea este departe de a se justifica în etapa actuală, întrucît ne aflăm aici în posesia unui fond foarte

prețios de locuit, pe care nu îl putem părăsi în etapa aceasta. Venind acum cu o serie de suplimentări în rețeaua de instalații, această investiție devine în etapa de perspectivă neeconomică și nejustificată. (...)

În privința zonei de nord, care s-a propus prin schiță a fi utilizată pentru extinderea construcțiilor de locuințe, așa vrea să amintesc câteva argumente ce susțin net această variantă.

În primul rând, este cea mai apropiată de centrul orașului. ... Aici se pot face extinderi de locuințe în etapa actuală, fără nici un fel de dislocări și chiar în etape mai îndepărtate cu dislocări care ajung până la maxim 10 la sută. Această zonă nu dispune de lucrări tehnico-edilitare; nu există rețele tehnico-edilitare puse la punct, nici rețea stradală pusă la punct, deci în măsură foarte mică. Deci, apare implicit necesară o organizare nouă a acestui teritoriu prin neobligativitatea diferențierii unei situații existente ca fiind cea mai economică, cu posibilitatea de a se executa după cele mai economice soluții și, bineînțeles, eliminând orice fel de lucrări care s-ar pierde.

În legătură cu obiecțiunea ridicată aici privind bararea acestei zone prin pana de industrie propusă prin schiță, desigur că aceasta nu pare a fi cea mai fericită soluționare, însă din nenorocire ne aflăm în fața unei situații existente. Este greu de presupus că în următorii 30 de ani vom avea posibilitatea defecării industriilor aflate în această zonă, industrii care nu au un caracter în general nociv și pot rămâne alături de zona de locuit.

În legătură cu «dormitorul de nord», care s-a conturat în acest fel ca noțiune în discuții, să nu uităm că s-a mai propus să apară în această zonă o serie întreagă de industrii nenocive. N-aș vedea nici un fel de impediment în această chestiune, mai ales că este vorba de o întreprindere poligrafică sau de întreprinderi cu caracter alimentar, deci nenocive și care, pe de o parte, atrag foarte multă mână de lucru. Deci, se reduce și circulația diametrală prin oraș, relevantă ca o deficiență.

Sigur că nu este rău ca, față de propunerile schiței pentru zona de nord a orașului, să se reanalizeze unele amplasamente pentru zonele de agrement, preconizându-se o oarecare extindere a acestora.

În sfârșit, un argument de ordin pur tehnic, de data aceasta în legătură cu execuția lucrărilor zonei de nord. Această zonă oferă posibilitatea realizării unor șantiere de amploare mare, în care într-adevăr se poate face industrializarea construcțiilor. Deschiderea unor șantiere în sud, în etapa actuală, ar fi în detrimentul industrializării lucrărilor de construcții, ca să nu mai vorbim despre eficiența, atât în proiectare, cât și în execuția lucrărilor edilitare, despre productivitatea care se poate obține în execuție printr-o eșalonare pe teritorii libere și după toate prescripțiile unui șantier industrializat.

Evident că ideea dezvoltării în continuare a și zonei de sud nu trebuie părăsită; dimpotrivă, ea a fost abordată în schiță și a fost foarte corect abordată. Constituie — după cum rezultă din cele expuse mai sus — o problemă de perspectivă puțin mai îndepărtată. Ea devine acută în momentul în care parte din fondul actual prețios, existent în sud, poate fi defecată și se poate renunța la el.

De aceea, eu mă asociez soluției din schiță privind dezvoltarea locuințelor în nord. ... »

ARH. LIVIU VOȘȚINARU

(D.S.A.P.C. — Banat)

«... Am urmărit cu mult interes discuțiile care au avut loc pe marginea materialului prezentat. Aș dori să subliniez că ele au stimulat și mai mult hotărârea colectivului de proiectanți din cadrul institutului nostru, de a întocmi o schiță de sistematizare cât mai documentată, cât mai realistă și cât mai elastică, pentru a face față, în orice condiții, dezvoltării viitoare a orașului Timișoara.

Pentru ajutorul dat colectivului de elaborare a schiței, aduc pe această cale mulțumirile noastre tuturor colaboratorilor care, prin cuvântul lor, au contribuit la îmbunătățirea, la precizarea și perfecționarea multiplelor probleme pe care le ridică schița de sistematizare Timișoara în curs de elaborare la D.S.A.P.C. — Banat. În timpul cit ne-a mai rămas până la predarea lucrărilor vom analiza cu toată răspunderea direcțiile mari de dezvoltare a orașului Timișoara în lumina discuțiilor din această plenară, vom aprofunda studiul locuințelor, al dotărilor de toate categoriile, al zonelor verzi și de agrement, al circulației sub toate aspectele sale, al industriei, al dezvoltării orașului cu lucrări tehnico-edilitare. În sfârșit, vom adînci problemele pe care le ridică zona preînțelegătoare a orașului Timișoara, în interdependența sa cu unele localități mai importante din apropierea orașului.

Mulțumim încă o dată conducerii Uniunii arhitecților și conducerii C.S.C.A.S., precum și tuturor celor care participă la lucrările acestei plenare, pentru sprijinul acordat. »

ARH. TIBERIU NIGA

(I.P.C.T. — București)

«... Mie mi se pare că orașul Timișoara are o amprentă proprie, nu face impresia unui oraș vechi deși se spune că orașul are o vechime de 700 de ani. ... Arhitectura acestei capitale de regiune — vorbesc de fondul vechi — este o arhitectură pretențioasă, majoră, cu fond valoros nu numai în nucleul central al orașului, ci aproape pe toată întinderea, în toate aceste capsule care cuprind sate și care, spre deosebire de satele din jurul Bucureștiului, de exemplu, par orașe, deoarece satele din Banat sînt mici orașe. ... »

Scara acestor clădiri, această scară monumentală care implică a fost preluată și de unele lucrări sau completări ulterioare, mi se pare că se impune în continuare, cel puțin pentru reconstrucția zonelor mai importante din oraș. ... »

Orașul are și o serie de defecte, o serie de părți negative. ... care cer o soluționare imperioasă. De pildă, această traversare a căii ferate. ... orașul dezvoltându-se și dincolo de calea ferată; rambleul taie complet perspectiva și legătura vizuală a orașului spre restul părților din nord, soluție ce poate fi acceptată doar ca provizoriu, neputînd fi înlocuită cu o soluție finală, deși figurează în schiță sub această formă. ... »

În rezolvarea sistematizării acestui oraș se mai întîmplă o dificultate mare. Ca și Bucureștiul, Timișoara este un oraș de șes, un oraș plat, cu foarte puține dotări

naturale. O plimbare pe malul canalului, cu zonele verzi aferente din zona centrală, este o delectare pentru vizitatori și mi se pare că acest șuvoi de apă, această apă mîruntă, dă un caracter orașului, dă o respirație, un plămîn binefăcător. Zona canalului constituie o parte atrăgătoare care ar trebui dezvoltată în continuare. (...)

«... După părerea mea. ... în majoritatea cazurilor ar trebui eliminată această pacoste care este transportul în comun. Trebuie să revenim la viața noastră tihnă, de a merge pe jos la locul de muncă și de acolo în continuare la locul de odihnă, acolo unde este posibil, — și acest lucru este posibil într-un oraș de 200 000 de locuitori care are forma și capacitatea ideală. ... »

Revenind la problemele de dezvoltare a orașului, arh. Tiberiu Niga a adăugat: «Indiferent dacă orașul se va dezvolta și în nord, mi se pare că zona de sud prezintă unele facilități în această direcție. ... »

Cred că dezvoltarea orașului spre nord, pe terenuri sănătoase, bune, ar putea să-și găsească o rezolvare favorabilă, dar numai într-o singură ipoteză, cu o soluționare curajoasă a devierii liniilor de cale ferată. Acest lucru mi se pare că ar fi posibil prin menținerea gărilor actuale și devierea liniilor spre sud, soluție pe care foarte multă lume a găsit-o ca fiind cea mai economică. ... Ca să ne pronunțăm în această privință, ar trebui să avem o serie de date economice și de studii. Dar mi se pare că, dat fiind forma sub care a fost prezentată în schiță această separare a centrului, cu toate posibilitățile de traversare inferioară a rambleului, nu poate să fie o soluție de integrare a unei zone noi într-o gândire contemporană, într-un aspect cu totul nou de viață, în centrul actual și în special în centrul de învățămînt care apare în zonele de sud. În această lumină, amplasarea și extinderea industriei din nord, cred că este o greșală. ... Cred că schița ar trebui să prevadă nu numai o interdicție de extindere, ci chiar o desființare a zonei industriale din nord. ... »

În continuare, vorbitorul a atins problema industrializării metodei de execuție a locuințelor:

«Experiența noastră din ultimii ani în această materie este pozitivă, atît din punct de vedere economic, cit și din punct de vedere al rapidității execuției lucrărilor și al economiei mîinii de lucru. Din punct de vedere plastic însă experiența noastră nu este atît de satisfăcătoare. Datorită în general unei mentalități care mai există la noi și în special la aplicarea proiectelor-tip, s-a ajuns la așezarea clădirilor în linie dreaptă. ... această așezare a clădirilor din panouri mari, care prin repartitia lor sînt considerate rigide, este o mare greșală. Clădirile din panouri mari sînt tot atît de bune ca și cele din cărămidă. Industrializarea poate fi dezvoltată și gîndită în continuare de colegii noștri de aici, într-o gândire poate mai proaspătă în care aceste elemente, excesiv de mari, să-și găsească o expresie fericită în modul de aplicare. (...)

Un alt aspect aici, specific local, îl constituie locuințele individuale. ... construite, din cărămidă, sănătoase, multe din ele în contradicție cu străzile complet nepavate. Cred că această problemă merită să fie analizată foarte serios. Inițiativa particulară există astăzi în automobile, al căror gabarit este universal. În același timp, ar trebui să găsim un gabarit universal și pentru aceste clădiri individuale, adică să existe o uniformizare a acestor clădiri, care vor afla un răsunset și mai mare decît automobilul în viața cetățenilor.

Mi se pare că ar fi o greșală să rezervăm anumite zone de construit exclusiv cu aceste clădiri. Ele își află locul în mijlocul unităților mari de locuit, trebuie să se îmbine cu clădirile de diverse înălțimi și ar fi o eroare să avem într-o parte zona parter, parter și un etaj, iar în altă parte zona cu clădiri de 7—8 etaje. » (...)

PROF. ARH. OCTAV DOICESCU

(Institutul Proiect — București)

«... Mărturisesc că nu cunosc Timișoara. În aceste trei zile, cînd am stat mai mult în ședință, nu am putut să simt foarte bine, nu aspectele meseriei mele — pentru că același șant ușoare — ci felul de a fi al acestui oraș, pentru că dumneavoastră vă puneți problema și a unui caracter propriu.

O impresie foarte sumară: aveți o cetate construită de pe poziția centrală, adică administrativ centrală, poate nu la scară cu societatea din vremea cînd a fost construită, însă cu oarecare rigoare și cu oarecare pretenție și demnitate, care nu-i face rău. Și lîngă această cetate aveți trei sau patru sate; nu am putut să le determin bine. (...)

În sistematizarea Timișoarei vă loviți de foarte multe impedimente. Impedimente în primul rînd, în felul cum vă gîndiți să refaceți acest oraș, ce caracter să-i dați, ce să fie el? Noi nu sîntem într-o epocă liniștită, în care avem niște norme economice, norme de viață liniștită, contemplativă, ca să putem face un oraș, ci sîntem în plină evoluție dinamică. Nu sîntem atenți la ce se întîmplă în restul lumii și chiar diversele propuneri care se fac în acest domeniu în lume ne pun pe gînduri, ne tulbură puțin gîndurile.

Iată, de exemplu, dacă eu socot numai așa, în această mică cetate exista construcție puțină pînă acum 60 de ani — pe la 1900; exista această alee principală, făcută între anii 1900 și 1914, cu clădirile ei înalte, cam cu foarte puțin caracter, cu foarte multă faconă și așa mai adăuga un teatru și o catedrală. Aceasta păstrează un caracter destul de minor, adică un stil sau o poziție înventată peste noapte. E drept că se va armoniza destul de bine cu ceea ce este pe partea dreaptă și stînga, adică sînt cam tot așa lipsite de caracter.

Ce mi se pare mie că dumneavoastră aveți cam complicat și care vă împiedică să gîndiți liniștit și liber, este Bega și calea ferată. Vă spun foarte sincer: Bega nu trebuie să fie pentru dumneavoastră un obiectiv principal; nici nu este frumoasă, nici nu o să creze nicodată un element major în oraș. ... Bega, pentru un oraș de 220 000 de locuitori, este prea puțin. Colegi de-ai mei au mai spus și de alte ape care ar trebui să apară sub formă de lacuri sau alt fel. Mie mi se pare că pentru dumneavoastră este un lucru foarte ușor într-un loc unde Munții Apuseni se împreună cu Munții Carpați; aveți precipitații foarte bogate în comparație cu Muntenia de est sau cu Dobrogea.

Cred că nu puteți să nu luați în considerare, în viitor, un canal magistral de la Tg. Mureș pînă la Dunăre, care să dubleze potențialul acestei cîmpii a Tisei românești. În legătură cu acest canal magistral, dumneavoastră vă puteți aranja ca aceste smircuri care formau o apărare pe vremea cetății avurilor să devină pentru orașul Timișoara un peisaj plin de farmec.

Cit privește calea ferată este evident că dumneavoastră trebuie să vă gîndiți la găsirea unui alt traseu, indiferent cum veți mări orașul, la nord sau la sud. » (...)

Reluînd problema industriei și a zonificării ei, a punerii ei «ca forță activă în cadrul acestei comunități a orașului», vorbitorul a spus:

«Constatăm în foarte multe orașe, și de-ale noastre și de-ale altora, că această zonificare strictă și oarecum schematică scoate orașul de sub pulsația vie a vieții

și că foarte multe industrii din activitatea noastră contemporană nu mai sînt industriile care ne otrăveau altădată existența și că ele pot sta foarte bine în conglomeratul urban, cu locuințe și cu alte lucruri.

Iată, aici la Timișoara, dumneavoastră aveți o industrie frumoasă. Pot să vă spun — ca o impresie generală — că mi-au plăcut foarte mult Domul lui Erlach și fabrica de lapte, ceea ce înseamnă că fabrica de lapte, care altădată ar fi putut fi socotită ca un rău al orașului, este un lucru foarte frumos.

Așa că această reconsiderare a industriei trebuie să fie mai mult analizată, în special această zonificare care este un abstractism, un fel de a clasa și clasifica lucrurile pentru ele înșile, mai mult decît ca valoare în oraș.

Cum să fie orașul dumneavoastră? Aceasta este o problemă care ne preocupă pe toți. Nici noi, mai bătrîni — cum spunea tovarășul Voștinariu — nici alții, nu sînt așa de siguri cum trebuie să fie acest oraș, foarte important din punct de vedere al creșterii demografice; peste tot se pun probleme insolubile în cadrul unui aglomerat mare. Doar știți că statistica internațională și congresele au stabilit că pentru acoperirea necesităților de cazare ale omenirii ar trebui să facem în fiecare zi un oraș de 20 000 de locuitori. Este o treabă foarte serioasă și realmente dacă vrem să trăim omeneste, trebuie să rezolvăm o astfel de problemă.

Cum să fie însă acest oraș? Ne învîrtim printre diferite probleme, diferite aspecte, diferite poziții de gîndire a acestui oraș, care de fapt reclamă să nu-l tratăm numai așa ca o noțiune urbanistică simplă. El este imaginea finală a unei societăți. De fapt, nu noi arhitecții facem orașe sau urbanism, ci societatea noastră le face; noi putem să propunem multe, dar dacă societatea noastră nu are puțința să le facă, noi nu facem urbanism.

La ce se ne referim: la tradiție, la practica actuală, la practica în perspectivă? Cunoașteți că de 40 de ani apar propuneri pentru rezolvarea orașului și pe piloți și, indiferent, deasupra solului, și sub formă de agro-oraș ș.a.m.d.; în orice caz, în toate aceste propuneri de 40 de ani încoace, fie că respectivii creatori trăiesc într-o țară socialistă, în care problema acestui urbanism general constituie bază de gîndire, fie că trăiesc într-o societate capitalistă, în care individualismul este bază de gîndire — soluțiile care se dau, sînt în general bazate pe colectivitate... În Japonia, Anglia, Statele Unite, deci țări capitaliste, în afară de fantezia plasticienilor și arhitecților, apare în esență și în simburile ca singura posibilitate de rezolvare, această formă colectivă.

Cum dispunem noi această formă colectivă în cadrul orașului, în cadrul acestei aglomerații, a acestei finalități a unei societăți? La ce să ne referim? La peisaj? La clasicul academism?

În fond, și arhitecții și tehnicienii și toată lumea are o noțiune despre lume, mai completă sau mai puțin completă... Ce formă are lumea pentru noi? În orașul nostru, lumea noastră trebuie să se refere la om și la imaginile lui, a lumii înconjurătoare; și noi, tehnicienii, în primul rînd arhitecții, inginerii etc. avem o noțiune despre lume, geometrică. Insist asupra acestui lucru, pentru că unele oboseli spirituale, după acest al doilea război mondial, tind să desființeze, să înlăture, această imagine raționalistă a lumii și atunci, în unele proiecte, propuneri, fantezii de orașe, dispăre acest raționalism această geometrie, care este baza noastră de gîndire, și apare această lume indeterminabilă și nedeterminată.

Nu mi se pare că acesta ar trebui să fie un drum măcar, chiar dacă am vrea să-l considerăm numai așa ca o particularitate sau ca o mică încălzire a unei mentalități, care de fapt nu este așa de rigidă dacă știi s-o minuiști și dacă știi să-i dai ritmul necesar ca să nu te obosească.

Constructorii din ultimii 15 ani au oarecare experiență. Dacă am desființat strada, ce am realizat? Am realizat un labirint.

Deci, tinerii mei confrăți și colegi din Timișoara, v-aș reaminti încă o dată că această rigoare matematică, acest raționalism propriu omului, această geometrie — care a făcut ca această cultură a noastră și cunoșterile noastre europene să fie astăzi simburile de dezvoltare pentru toate popoarele lumii — să nu lipsească din planurile voastre.

Materialul pe care l-ați strîns pe hîrtie este foarte frumos, foarte laborios în comparație cu numărul vast de probleme; dar să nu vă fiți cu supărare, el reprezintă pentru mine un mozaic; mozaic, nu în sensul unei arte tehnice — să spunem — ci mozaic, pentru că nu putem determina vîna de gîndire a unei acțiuni, cînd gesturile sînt suprapuse. Poate să fie atrăgător în vicioinua lui omenească, dar nu-i găsești firul conducător, nu înțelegi ce a vrut să spună și atunci îi dăm denumirea în general de «mozaic». Este vorba de o îndeletnicire intelectuală. Sau, îi dăm denumirea de «bazar», cînd este vorba de a cumpăra ceva.

Ce pot să vă spun, la repezeală, în privința unei lucrări la care dumneavoastră ați muncit atît de mult și o să mă muncă încă foarte mult?!

Aș vrea să vă mai atrag atenția asupra unui lucru care ne supără și pe noi la București foarte mult.

Trăim într-un oraș de cîmpie agricolă și voi la fel, în care curenții, vînturile, cară pe nesimțite sute și sute de tone de praf agricol în fiecare zi. Iarăș, să nu se supere nimeni, dar nu găsesc orașul Timișoara prea curat. Nu din cauza lui, dar pentru că are de-a face cu acest praf și acest noroi pe care niște vehicule rurale îl cară mereu înăuntru. Și orice s-ar face, acest praf rămîne peste tot, fie că este amestecat sub formă de noroi și depus, fie că este depus pe vechi clădiri.

Iată și cetatea. Nu a avut de suferit de pulberi sau de deieșturi industriale. Este foarte patinată, dar nu este patinată de industrie sau de cărbune industrial, ci este patinată de praf care, împreună cu pămîntul depus, îi dă o oarecare murdărie. De aceasta suferim și noi, ca toate orașele de zonă agricolă. Deci, ar fi bine ca dumneavoastră să vă gîndiți să-l protejați prin perdele de protecție, în special în fluxurile principale ale mișcărilor de aer pe care le aveți în jurul orașului... ca să ajutați în general la această salubritate a orașului.»

PROF. ARH. GUSTAV GUSTI

(Vicepreședinte al C.S.C.A.S.)

«Consider în linii generale deosebit de pozitiv bilanțul activității noastre în această plenară, datorită numeroaselor sugestii și propuneri prezentate de participanți, faptului că astfel de dezbateri tovarășești creează premise pentru ridicarea nivelului nostru profesional și pentru abordarea cu tot mai mult succes a unor probleme de complexitate crescîndă, care se referă la organizarea teritoriului, la construcția orașelor și, în sfîrșit, prin aceea că sinteza acestor discuții va aduce o contribuție indiscutabilă pentru îmbunătățirea materialului schișei de sistematizare, pentru grabirea desăvîrșirii acestui document important în dezvoltarea în perspectivă a orașului.

Țin să subliniez cu acest prilej importanța crescîndă ce o prezintă pentru noi toți plenarele Uniunii arhitecților, ce se desfășoară mereu în alte regiuni, în alte orașe. Trebuie subliniat nu numai manifestările tot mai ample ale acestor plenary, dar și contribuția sporită a celor ce participă la plenary, arhitecți sau nearhitecți, prin care putem înregistra o creștere continuă a maturizării profesionale și civice, a celor ce se ocupă de urbanism, a creșterii spiritului lor de răspundere. Tot mai mult ne dăm seama că obiectivul nostru principal nu se restrînge la elaborarea de proiecte și documentații, ci a unui instrument, a unui sistem de măsuri capabil să asigure dezvoltarea planificată, armonioasă a organismului complex orașesc, care să asigure desfășurarea în condiții tot mai bune a vieții societății noastre în dezvoltare. (...)

Cunosc colectivul de proiectare de la D.S.A.P.C. — Banat, deoarece am putut înregistra, din numeroase întîlniri și analize de proiecte, potențialul, tenacitatea, capacitatea și entuziasmul colegilor noștri din Timișoara și sînt convins că vor putea valorifica din plin acest material sintetic furnizat de plenary noastră și că vor avea capacitatea să folosească acest sprijin tovarășesc și calificat, desăvîrșind studiul pe care l-au început și furnizînd, organelor de avizare centrală și apoi conducerii superioare, documentul care urmează să fie aprobat privind direcțiile principale de dezvoltare a orașului Timișoara.

Totodată, însă, este necesar ca în același scop proiectantul să mai primească și un sprijin temeinic din partea organelor care conduc orașul și regiunea. Rolul acestora nu se limitează doar la avizarea documentației tehnice, ci, în primul rînd, la îndrumarea, orientarea și conducerea proiectării, ca «adevărați șefi de proiecte» care răspund nu numai de dezvoltarea socialistă a orașului, dar și de felul în care se întocmește instrumentul necesar acestei dezvoltări. (...)

Asupra numeroaselor probleme ridicate în discuții, voi face anumite observații și voi sublinia unele probleme pe care le consider mai importante. ...

O primă problemă constă în aceea că nu a fost suficient de clar exprimată relația existentă și preliminară între orașul Timișoara, considerat în dezvoltare, și teritoriul înconjurător cu care se intercondiționează. (...)

Această intercondiționare nu se referă numai la teritoriul preorășesc, ci și la întregul teritoriu din cadrul regiunii, pentru care orașul Timișoara va fi în măsură să acționeze ca un centru polarizator. (...)

Ca urmare, cu toată încălcarea mare a proiectanților... eu sugerez să se solicite aprobarea necesară pentru a se aborda concomitent și problema ce se referă la sistematizarea teritoriului regional sau interurban respectiv.

C.S.C.A.S., prin intermediul ISCAS, a trecut în acest sens, în mod experimental, la studiul regiunii Ploiești ca și la studiul unor altor microregiuni sau sisteme urbane-industriale. Prin aceasta vom fi în măsură să asigurăm o asistență competentă și totodată un schimb rodnic de experiență cu dvs., care de altfel v-ați și angajat în studiul microregiunii nodului hidroenergetic al Porților de Fier, ca și în acela al sistematizării rețelei de așezări urbane și rurale ale teritoriului regional. (...)

O a doua problemă este problema sistematizării orașului propriu-zis. (...)

Un capitol important îl constituie structura orașului, respectiv structura de magistrale și forma așezării. Acestea au corespuns și vor trebuie să corespundă și în viitor funcțiilor urbane cărora trebuie să li se asigure o desfășurare cit mai armonioasă. Referindu-mă la structura propusă radial-concentrică, considerată de altfel ca un element de tradiție, eu cred că este bine de a se analiza dacă trebuie să forțăm dezvoltarea orașului în această direcție, fără o fundamentare temeinică. În ori ce caz, istoricește, Timișoara și-a dezvoltat arterele radiale de legătură cu teritoriul înconjurător, fără să-i închege adevărate artere inelare (de altfel nici nu au existat premise corespunzătoare)...

O a treia problemă, pe care vreau s-o scot în evidență, este problema circulației și traficului urban... Este necesar să acordăm importanța cuvenită rezolvării acestei probleme centrale a urbanismului contemporan, evitînd — printre altele — dirijarea întregului trafic dinspre periferie spre centru, prin concentrarea în centru geografic al orașului a tuturor dotărilor care determină prin funcțiunea lor polarizarea excesivă a populației și a vehiculelor...

Fără să militez de principiu pentru sau împotriva unui sistem radial-concentric, soluții care trebuie să reiasă din studiul atent al funcțiilor urbane și al organizării complexe a teritoriului, trebuie să subliniez existența obiectivă a două axe de coordonate care nu pot fi neglijate. O primă axă, nord-vest, sud-est, leagă Timișoara cu Aradul; aproape perpendicular pe această direcție se desfășoară axa Bega și calea ferată. După aprecierea mea, aceste două axe trebuie să influențeze în mod determinant structura orașului...

În legătură cu rețeaua de circulație se ridică și rolul, în cadrul orașului, a canalului Bega, care este tratat drept un canal navigabil în teritoriul înconjurător doar pînă la extremitatea vestică a orașului. Ținînd seama de traseul acestui canal navigabil prin teritoriul republicii vecine — Jugoslavia — asigurînd și legătura directă dintre Timișoara și Dunăre, consider că acest fir de circulație navigabilă trebuie să intervină mai activ în structura orașului. (...)

O a patra problemă o constituie problema mărimii orașului. Față de cifra indicativă de 250 000 locuitori, corelată cu preliminară repartitie a populației urbane a țării... ne revine sarcina să indicăm delimitarea perimetrului orașului, precum și a întregului sistem de rezervații teritoriale aferente dezvoltării pe etape a acestuia...

Această rezolvare trebuie să o desăvîrșim în condițiile unui actual perimetru urban, cu o densitate de locuire extrem de redusă și cu un fond de clădiri care necesită, pe cit posibil, a fi păstrat. Totodată, trebuie să asigurăm cea mai rațională folosire a teritoriului și evitarea — pe cit posibil — a scoaterii suprafețelor de teren din circuitul agricol. (...)

De aici, reiese și recomandarea ca schița să fie astfel elaborată încît să se poată indica cu o precizie adecvată previziunile de construcție pentru etapa actuală, pentru perspectiva apropiată și, în sfîrșit, pentru perspectiva îndepărtată. (...)

În acest scop este recomandabil a se studia schița în variante de dezvoltare, stabilind pentru toate acestea o unică soluție în ceea ce privește soluția corespunzătoare primei etape. În acest fel se asigură posibilitatea de materializare a previziunilor primei etape și totodată avem și certitudinea că nu se frînează posibilitățile variate de dezvoltare a orașului. (...)

O altă problemă importantă se referă la zonificare... Pe deoparte, trebuie accentuată importanța ce se acordă zonelor industriale, îndeosebi propunîndu-se soluții judicioase în ceea ce privește amplasamentul, forma și relația cu zonele de locuințe. (...)

Pe de altă parte, trebuie atent urmărită dezvoltarea zonei de locuințe, corelată atît cu propunerile de dezvoltare a perimetrului urban, cit și cu ritmul concomitent de dezvoltare a zonelor industriale și a echipării tehnico-edilitare a orașului. (...)

În legătură cu una din importante laturi de profil ale orașului — învățămîntul superior — trebuie acordată toată atenția și zonei aferente acestuia, prin amplasarea și dimensionarea teritoriului necesar, previziunile de perspectivă și de etapizare.

De asemenea, aceleași probleme se ridică și pentru zona ansamblurilor spitalicești, în care trebuie studiate cu atenție îndeosebi problema amplasamentelor și a intercondiționării cu celelalte zone funcționale ale orașului. . .

În orice caz, în materie de zonificare aș vrea să atrag atenția asupra unei aparente și excesive concentrări de obiective importante, cu diferite funcții — industrii, spitale, universitate, transport eventual pe Bega, în partea sudică a axei marcate prin calea ferată, ceea ce poate genera anumite greutăți în perspectivă, în dezvoltarea urbană.

În sfârșit, mai trebuie făcută o mențiune în legătură cu mult dezbătută zonă centrală. În această privință a reieșit din discuții că mai persistă o relativă confuzie în ceea ce se înțelege prin zonă centrală. Astfel, mai sînt păreri care consideră zona centrală fie vechiul centru al orașului, fie centrul geometric al orașului, fie că acest oraș ar fi de 10 000 de locuitori sau de un sfert de milion de locuitori. Trebuie să arătăm că este necesar a clarifica această problemă, lămurind în prealabil conținutul acestui termen.

Zona centrală urbană, în concepția noastră de astăzi, este zona care cuprinde dotările de deservire social-culturală de importanță centrală și care prin natura și funcția lor implică o intensă polarizare a publicului și a vehiculelor. De aceea, de la vechile piețe mărunte sau ulițe comerciale, care formau centrele tirgurilor noastre de odinioară, și pînă la zona centrală a unor orașe de un sfert de milion, pe care le sistematizăm, este o diferență nu numai de ordin cantitativ, ci și de ordin calitativ. . . (. . .)

Una din problemele ce trebuie să le rezolvăm constă într-o repartitie judicioasă a acestor instituții centrale în teritoriu, în concordanță cu procesul de creștere a orașului, în grupări relativ închegate, corespunzînd cu fiecare etapă de construcție. . . În orașe mari, această dispersare a ansamblurilor centrale închegate, relativ specializate și într-o crescîndă cooperare, coordonate cu zonificarea întregului teritoriu, precum și cu sistemul marilor magistrale, va contribui la constituirea sistemului policentric sau a zonei centrale urbane. (. . .)

În sistemul de rețele urbane trebuie inclusă și rețeaua de spații verzi. . . (. . .) Eficiența zonei spațiilor plantate constă nu numai în mărirea suprafeței pe cap de locuitor, ci și în repartitia pe teritoriu, astfel corelată încît să constituie un sistem unitar și închegat. Din cele prevăzute în schiță nu apare, în special în partea vestică a orașului, o grijă deosebită pentru realizarea unui astfel de sistem de spații plantate. . . iar în zona nord-est, industria creează o barieră în legătura dintre zonele verzi exterioare și oraș, ceea ce va împiedica pătrunderea aerului curat în oraș.

În ceea ce privește asigurarea spațiilor plantate necesare, trebuie menționat că nu ne putem limita la indicațiile convenționale din proiectele noastre, ci că trebuie să ne străduim să asigurăm și baza materială adecvată, care constă dintr-un complex de pepiniere și sere, din stabilirea și pregătirea esențelor celor mai adaptate climatului local, din asigurarea utilajului de întreținere și a personalului calificat în proiectare și execuție, din asigurarea cantității de apă și a eventualelor rețele necesare. (. . .)

Un ultim punct, pe care aș dori să-l menționez, este cel al problemei personalității orașului, al caracterului propriu, al amprentei particulare. (. . .)

În cadrul acestuia trebuie să ne preocupe, cu precădere, asigurarea unei ambiante favorabile de viață urbană, de tip socialist, tuturor locuitorilor orașului, în condițiile cerințelor și posibilităților acestei etape, avînd în vedere și dezvoltarea continuă a acestora în perspectivă. (. . .)

Totodată, trebuie să fim preocupați să scoatem în evidență particularitățile orașului, să învățăm a descifra ceea ce constituie trăsături proprii lui. . . Pentru închegarea personalității orașului, trebuie să știm să valorificăm natura structurii și zonificării lui, felul cum se compun și se desfășoară în spațiu marile ansambluri arhitecturale, accentele constructive care particularizează fiecare ansamblu în parte.

Într-un oraș industrial ca al dvs., perspectivele ample deschise către zonele industriale ar face ca zona industrială să participe la expresivitatea orașului și ar îmbogăți imaginea acestuia. . . Ar trebui, de asemenea, să ne gîndim să valorificăm cursul canalului Bega. . . prin reconsiderarea eventuală a pantei taluzurilor, a unei eventuale lărgiri a spațiilor verzi înconjurătoare, a atragerii în compoziție a acestor spații, prin implantarea unor dotări mari sociale pe maluri, amplificîndu-le pe cît posibil în jurul Cetății, cartierul vechi al orașului, și care, printr-o relativă modernizare, ar urma să participe la constituirea zonei centrale a orașului. (. . .)

Față de aprecierile exprimate în această consfătuire, consider că este necesar să subliniez unele obiective ce trebuie atinse, respectiv unele sarcini ce trebuie îndeplinite.

O categorie de sarcini revine organelor de conducere locale și implicit activului de proiectanți ai D.S.A.P.C.-ului privind prelucrarea materialului reieșit din aceste discuții, analizarea sugestiilor, scoaterea la iveală a problemelor principale și antrenarea tot mai largă a capacității de concepție și de creație de care se dispune, pentru a se propune cele mai adecvate rezolvări. . . (. . .)

O altă categorie de sarcini revine arhitecților. . . Uniunii noastre și Filialei Banat, care trebuie să asigure formele cele mai indicate pentru o ridicare a nivelului profesional, a cunoașterii, a îmbogățirii experienței acestora, pentru o dezvoltare a teoriei arhitecturale și o promovare a criticii constructive.

Arhitecții noștri, elaborînd pe plan teoretic și practic caracteristicile arhitecturii socialiste, trebuie să fie preocupați nu de faptul că « *Achitecture d'aujourd'hui* » nu publică nimic despre arhitectura romînească — așa cum au spus unii vorbitori — dar de faptul că revista « *Arhitectura R.P.R.* » nu dispune de un conținut tot mai bogat în învățăminte, că nu se participă suficient la concursuri, că unele proiecte nu sînt încă suficient fundamentate. (. . .)

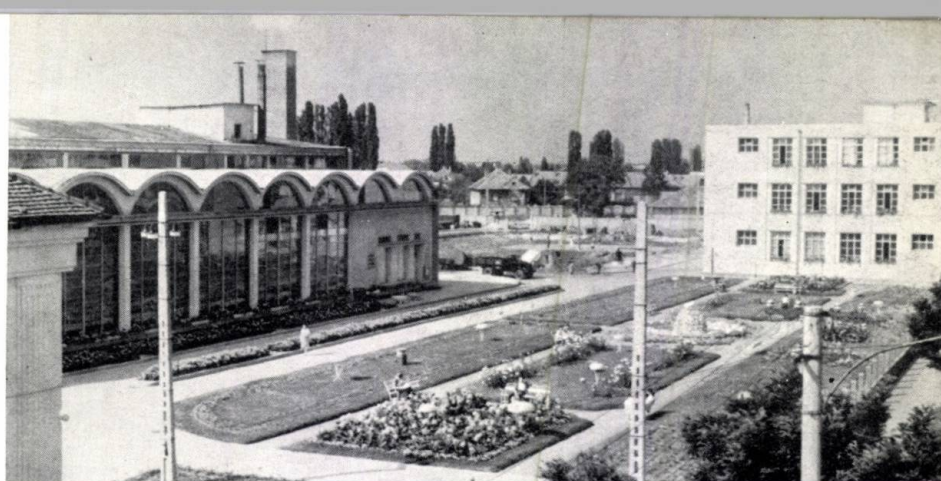
O sarcină revine Uniunii arhitecților în sensul de a stabili forme adecvate pentru difuzarea eficientă a esenței unei astfel de discuții, pentru ca întregul colectiv de arhitecți și constructori de orașe să poată beneficia de această experiență a noastră, a tuturor. . .

În acest sens, trebuie să găsim modalitățile cele mai concentrate de exprimare a schiței de sistematizare, în ce privește conținutul și grafica, contribuind ca un astfel de document, o dată aprobat, să devină un instrument eficace pentru dirijarea dezvoltării raționale, în perspectivă, a întregului organism urban. »

★

În încheierea lucrărilor plenarei, ing. Al. Alexe, vicepreședinte al Sfatului Popular Regional Banat, a arătat că problemele sistematizării orașului Timișoara sînt în continuă frîmîntare, organele locale fiind permanent preocupate de întocmirea unei schițe corespunzătoare, care să evite greșeli în opera de reconstrucție a orașului. Schița prezentată reprezintă un stadiu al acestor frîmîntări, iar discuțiile purtate în cadrul plenarei vor contribui la îmbunătățirea schiței definitive.

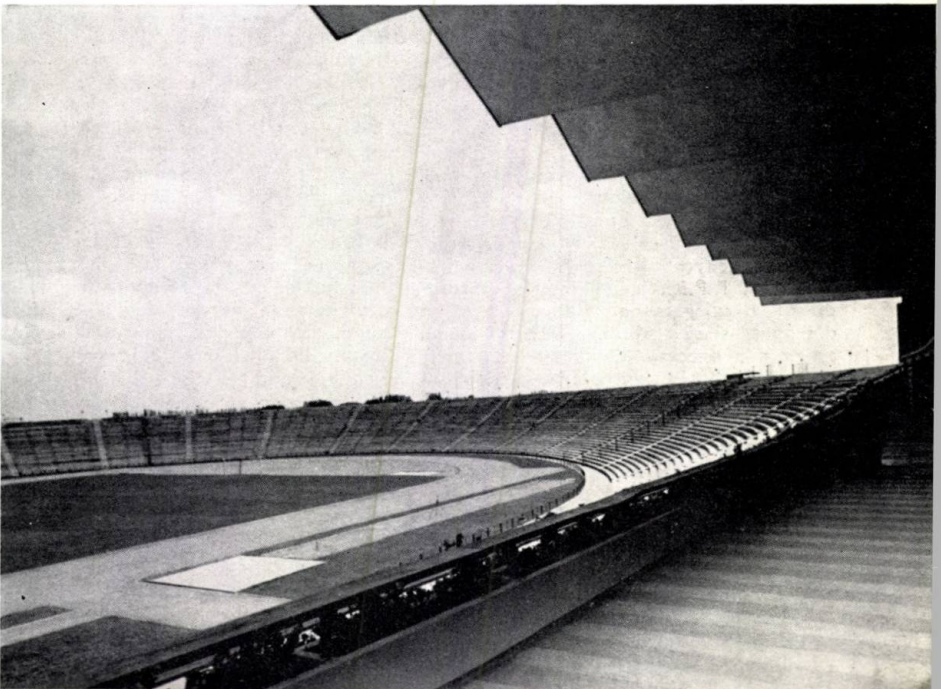
Ing. Al. Alexe a mulțumit, în numele Comitetului executiv al Sfatului Popular Regional Banat participanților, precum și organizatorilor plenarei, C.S.C.A.S.-ului și Uniunii arhitecților din R.P.R.

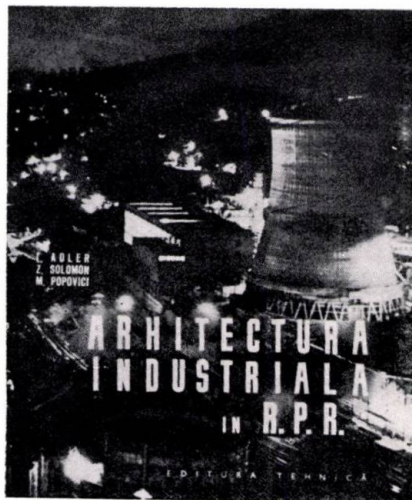
Fabrica
«Victoria»-
Timișoara

Locuințe noi pe
bd. 23 August-
Timișoara

Stadionul
« 23 August »
din Timișoara

Prof. arh. L. Adler, arh. Z. Solomon,
ing. M. Popovici

ARHITECTURA INDUSTRIALĂ ÎN R.P.R.
20 ani de realizări în domeniul construcțiilor
industriale
1944-1964

București, Editura Tehnică, 1964
298 pag., 233 il., 1 hartă + bibliografie

Lucrarea «Arhitectura industrială în R.P.R.» de prof. arh. L. Adler, arh. Z. Solomon și ing. M. Popovici are meritul de a fi prima publicație care oglindește marele efort creator depus în anii regimului de democrație populară pentru ridicarea unui volum imens de construcții industriale.

Apariția ei marchează un eveniment în activitatea profesională a specialiștilor din acest domeniu.

O privire retrospectivă, asupra celor 15 ani de arhitectură industrială, ne dezvăluie sintetizat rezultatele obținute. În numai 15 ani de proiectare și de execuție s-a reușit ridicarea unei industrii moderne, cu mari capacități de producție în toate ramurile necesare unei omogene și armonioase dezvoltări economice.

Este interesant de urmărit în textul lucrării relatarea procesului istoric al evoluției arhitecturii industriale în general și mai ales al arhitecturii industriale din țara noastră, autorii dovedind o preocupare deosebită pentru pătrunderea și explicarea justă a acestei dezvoltări.

Este de remarcat faptul că, bazată fiind pe o ilustrare a celor mai importante și caracteristice realizări ale arhitecturii industriale din R.P.R., lucrarea nu se rezumă doar la o culegere de imagini, ci caută să descopere și să analizeze unele fenomene apărute în procesul de creație al acestei moderne ramuri a arhitecturii. În cuprinsul lucrării este enunțată și explicată cu multă putere de pătrundere o serie de astfel de fenomene esențiale care explică rolul arhitecturii industriale de astăzi, încadrată în ansamblul noțiunii de arhitectură.

Mă voi opri asupra unui aspect, dintre cele pe care le consider mai interesante. Astfel, într-unul dintre primele capitole ale lucrării se arată cum arhitectura industriilor era influențată la începutul ei de arhitectura civilă, preluând de la aceasta elementele principale, procedeele de exprimare plastică și uneori chiar de structură. Așa se explică apariția de ferestre supra-puse la hale, de coșuri în formă de coloane clasice etc. În evoluția ei, arhitectura industrială și-a accentuat caracterul funcțional, participând din ce în ce mai mult, alături de oameni și de utilaje, la procesul de producție, a creat forme noi de arhitectură, necesar rezultate, și a determinat apariția unor noi sisteme și forme constructive.

Simplitatea, claritatea și economicitatea acestor noi elemente de arhitectură și structură au dus foarte curând la preluarea lor și adaptarea, în unele cazuri, la condițiile proprii arhitecturii civile.

În lucrare, este clar ilustrat și exprimat acest fenomen deosebit de interesant pentru caracterizarea arhitecturii industriale, cu atât mai interesant cu cât inversarea sensului de influență s-a petrecut, istoric vorbind, scurt timp după apariția acestei noi ramuri a arhitecturii, într-un interval care se înscrie în viața unei singure generații.

Lucrarea consemnează încheierea unei prime etape în evoluția arhitecturii industriale din R. P. Română. Autorii au dorit să exprime acest fapt și prin felul cum au structurat planul lucrării: o scurtă privire în trecut, cu relatări și imagini cu caracter istoric, este urmată de ilustrarea realizărilor mai reprezentative din toate ramurile industriale; apoi un capitol privind sistemele constructive specifice în industrie, iar ca încheiere, un important capitol în care se tratează mai pe larg tendințele actuale în proiectarea industriilor și rolul economicității în soluționarea problemelor legate de crearea lor.

Din parcurgerea tuturor acestor părți, se desprinde efectul unei documentări ample și competente, a unui deosebit discernământ în selecționarea materialului.

Se remarcă o cursivitate în succesiunea capitolelor, a textelor și imaginilor, care îndeamnă către o citire a cărții și nu numai la o răsfoire de album. Se observă, de asemenea, în alegerea figurilor și în machetarea paginilor, atât preocuparea de a da cititorului o imagine reală, aș putea spune documentară, asupra realității arhitecturii industriale create până astăzi, cât și intenția de a nu evita nici aspectele care pot genera discuții critice, instrument eficace în procesul de ridicare a calității arhitecturii noastre.

Poate fi subliniată succesiunea de imagini care reflectă forța de colos a industriei metalurgice de la Hunedoara și Reșița, sau vederile de ansamblu ale întinselor suprafețe acoperite cu rețeaua argintie a instalațiilor industriale chimice.

În capitolul intitulat «Sisteme constructive», după ce se enunță o seamă de principii fundamentale în rezolvarea structurilor la nivelul tehnic actual, necesar ritmului accelerat de ridicare a construcțiilor, sunt relatate câteva interesante

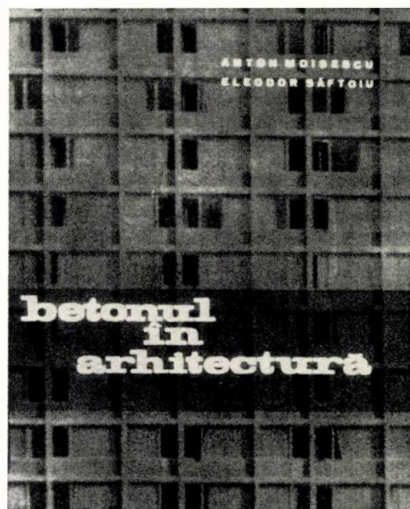
aspecte din istoricul și evoluția sistemelor constructive adoptate la obiectivele industriale din țara noastră. Capitolul se încheie cu expunerea importante activități depuse în domeniul tipizării elementelor structurale pentru hale industriale.

Consider că ar fi fost potrivit ca acest capitol să cuprindă și o succesiune de imagini, organizată poate pe categorii de structuri însoțite de scurte note critice, reprezentând soluții deosebite, adesea originale, rezultat al colaborării strinse dintre arhitect și inginer.

Materialul fotografic prezentat, foarte bogat în conținut, suferă într-o măsură oarecare prin calitatea scăzută a unora dintre fotografii, iar condițiile de prezentare grafică, cu toate că vădesc un progres față de alte publicații anterioare, nu reușesc să se ridice la nivelul necesar unor publicații de acest gen.

Consider că această lucrare își va fi îndeplinit cu adevărat întregul său rol în momentul în care îi vor urma și altele, în ritmul corespunzător creației de arhitectură românească, a cărei analiză aduce noi învățăminte necesare pentru realizările de viitor.

Arh. PAUL MIHALIK

Conf. arh. Anton Moisesescu
Ing. Eleodor Săftoiu

BETONUL ÎN ARHITECTURĂ

București, Editura Tehnică, 1964
276 pag., 304 foto + desene, bibliografie

Lucrarea inaugurează în literatura noastră de specialitate în domeniul construcțiilor, comentariul științific, alături de expunerea științifică. Calitățile ei tehnice sînt sporite de prezentarea grafică, ce îndeamnă spre lectură și pe cei din afara domeniului, sau apropiere de subiect pe cei interesați.

Literatura noastră în domeniul construcțiilor nu a fost suficient stimulată și sînt puține lucrări prin care realizările reconstrucției noastre sînt larg difuzate.

Cu atât mai mult studiul «Betonul în arhitectură» este bine venit, el consti-

tind un îndemn spre o mai largă comunicare a celor mai interesante aspecte ale creației de arhitectură.

În cuprinsul ei, lucrarea este echilibrată, abordînd cu simț didactic aspectele cuprinzătoare ale structurilor din beton armat.

Scopul studiului a fost atins în toate compartimentele, conducînd la realizarea unei imagini corespunzătoare, din punct de vedere istoric și tehnico-economic.

Analiza simultană a tuturor aspectelor a realizat această deosebită calitate și anume posibilitatea sintezelor.

Considerăm în mod deosebit, ca reușită, explicitarea procesului de colaborare între două specialități cu formații profesionale similare, dar cu unele particularități în realizarea valorilor autentice: arhitectul și inginerul.

În ordinea tratării capitolelor, se poate face observația că prezentarea evoluției istorice a disciplinei ar fi cîștigat prin relatarea unor cunoscute căutări de ordin tehnic, uneori nereușite în trecut, întregind astfel calitatea literară remarcabilă a studiului. Aceasta poate ar fi subliniat ordinea de mărime a străduințelor ingineresti și a răspunderilor deosebite ce revin acestora.

Introducerea este considerată ca o parte foarte importantă în dezvoltarea volumului și pe bună dreptate i se acordă o deosebită atenție.

Pornind de la această introducere, pot fi cuprinse sensurile căutărilor, rostul lor și perspectivele în construcție ale betonului armat.

În analiza trecutului istoric, există poate o prea mare severitate în aprecieri, isovrită din exigența cunoașterii contemporane.

Istoria progresului tehnic este continuu frămîntată de aspectele necuprinderii totale în perioada acumulării cantitative.

Impresionează în mod deosebit severitatea față de arhitectii timpului, mai ales în secolul XIX. Această epocă este bine cunoscută prin toată activitatea ei frămîntată, cunoscîndu-se atît cauzele obiective cît și cele de altă natură.

Desigur și activitatea arhitecților trebuie analizată pe aceeași cale, făcînd o distincție între necuprindere și poziție principală sau neprincipală.

De altfel, continuarea acestei analize ar desvălui chiar și în contemporaneitate unele cazuri similare, poate și mai discordante astăzi față de unitatea tehnică a secolului nostru, cum studiul o și face parțial.

În ansamblu, se recunoaște atitudinea condescendentă a autorilor față de frămîntările căutări ale predecesorilor.

Ei reușesc deosebit de bine să analizeze caracterul ambianței tehnico-estetice, pornind de la ideile fundamentale în amănunt, și să-l exprime clar și cu eleganță, chiar dacă uneori se fac simțite reproșuri sau o ironie fină la unele aspecte contemporane.

Poziția critică și autocritică a celor doi autori justifică astfel și exigența față de trecut, uneori această luare de poziție devenind un adevărat protest împotriva improvizației și oportunismului individualist profesional.

În încheierea acestui capitol, autorii își recuștigă încrederea în spiritul înalt al creației, elaborată în colectivul arhitect-inginer-constructor, încredere frumos exprimată, la nivelul unui manifest.

Optimismul care străbate aceste pagini este o reușită a colaborării, exprimată prin chiar apariția lucrării.

Capitolul dedicat tehnicii diferitelor tipuri de structuri (Cap. II) este bogat ilustrat cu exemple cuprinzătoare, explicând complex problemele.

Schema utilizată: aspect tehnic, aspect economic și relația structură-cerință arhitecturală, este raportată succint și didactic și în scheme teoretice desenate și ilustrate cu cele mai cunoscute realizări.

Poate că în aceste pagini, studiul este mai complet decât în capitolul de introducere, lucru ce rezultă din competența autorilor și convingerile etalon prin care sînt trecute analizele.

Desigur, unele argumente ale relațiilor arhitect-inginer-constructor-economist ar fi fost mai aprofundate în condițiile cunoașterii nemijlocite a lucrărilor de seamă prezentate în fotografii. În acest sens, ar fi fost necesar ca unele argumente principale și teoretice să fie susținute și cu aprecieri — criterii, legate de amplasare, înscrisuri în cadru, posibilități generale tehnico-economice locale etc.

Fără a face concesii principiale, nu este totuși ușor să abordăm fără înțelegere și unele căutări, ce pot fi utile, fie chiar demonstrînd mai puternic o cale închisă. Aceasta, pornind de la convingerea că stăpînirea teoretică a principiilor nu conduce fără erori la realizări perfect echilibrate în toate compartimentele unei lucrări.

În încheiere, calitatea acestui studiu interesant și, repet, foarte necesar, este evidentă cititorului.

Totuși, autorii, spre îndeplinirea în întregime a misiunii pe care și-au asumat-o, au încercat să puncteze sub forma concluziilor (Cap. IV) ceea ce de fapt este poziția lor față de propria lor profesie.

Poate că aceeași severitate, izvorită din intransigența autorilor față de unele gesturi umane, face ca, în concluzie, relațiile autorilor cu unele realizări din trecut și cu creatorii lor să constituie un impas. Aceasta ar putea conduce pe cititor la ideea că în cazul acestei dispute adusă în trecut, ne-ar fi lipsit de unele monumente pe care astăzi le considerăm ca un patrimoniu de cultură în ansamblul lor.

Aceasta cu atît mai mult, referindu-ne la contemporaneitate cînd, chiar în condițiile noastre, am abordat unele poziții necorespunzătoare în construcții.

Consider că justetea concluziilor va contribui la progresul continuu al gîndirii și realizărilor noastre.

Studiul este un document tehnic și ideologic valoros și trebuie să mulțumim autorilor pentru contribuția adusă activității noastre teoretice și practice.

Reușita volumului este un îndemn pentru noi studii ce pot contribui la o mai bună înțelegere a fenomenelor, la o perfecționare a culturii noastre tehnice și a pregătirii ideologice.

Arh. MIRCEA DIMA

În ultimii ani, în editura «Meridiane» a apărut un număr însemnat de lucrări ce prezintă interes, atît pentru arhitecți, cît și pentru cei interesați a cunoaște monumentele istorice ale patriei și a urmări ultimele realizări arhitectural-urbanistice din țara noastră. Astfel, menționăm lucrările «Ansamblul urbanistic al Sălii Palatului R.P.R.», de prof. arh. Horia Maicu (80 pag., 46 fotografii și 14 planuri și schițe), «Ansamblul arhitectural calea Griviței», de arh. Mircea Bercovici (82 pag., 55 fotografii și 9 planuri), «Ansamblul arhitectural al Cîrcului de Stat din București», de N. Porumbescu și C. Rulea (43 pag., 19 fotografii și 4 planuri), și «Dezvoltarea construcțiilor în R.P.R.», de arhitecții Mihai Caffé și Gheorghe Sebestyen (63 pag., 48 fotografii), apărute între 1962 și 1964.

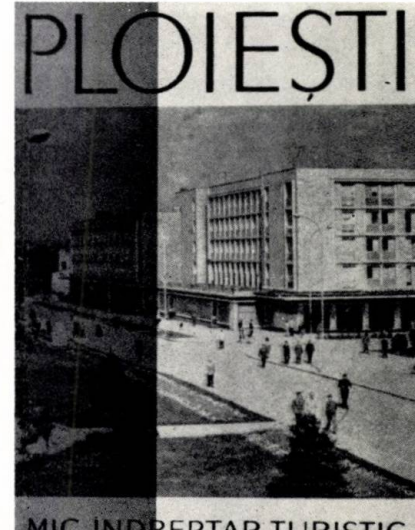
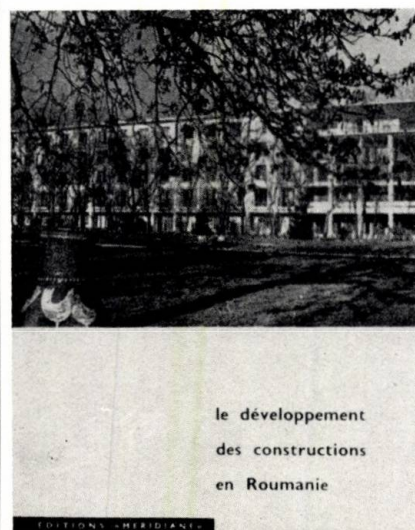
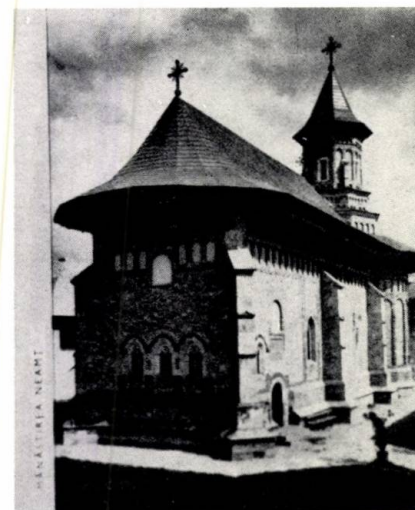
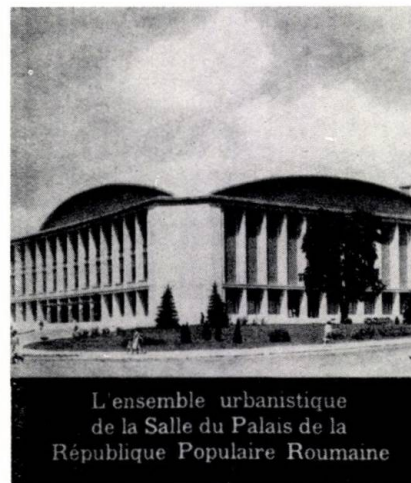
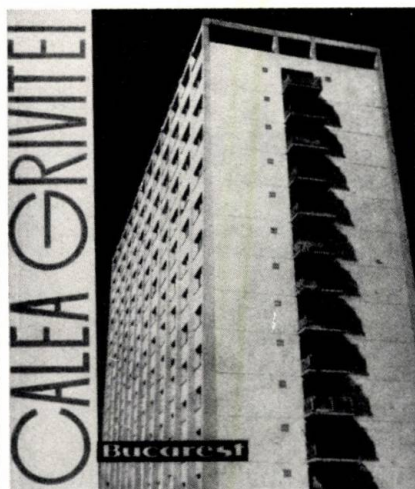
Foarte atrăgătoare prin prezentarea grafică și prin informațiile ce le conțin sînt colecțiile de «Mici îndreptare turistice», «Orașe și priveliști» și mai ales cele două serii ce înfățișează «Monumentele patriei noastre». Bogat ilustrate, acestea din urmă, ale căror texte sînt scrise de personalități cunoscute pentru bogata lor activitate pe tărîmul cercetărilor arheologice (acad. C. Daicoviciu, acad. E. Condurachi, V. Canarache, I. Berciu ș.a.), aduc o contribuție binevenită la cunoașterea de către nespecialiști a bogățiilor culturale acumulate de-a lungul a numeroase veacuri pe teritoriul țării noastre (de exemplu Sarmisegetuza, Tomis, Histria, Cetatea Neamțului, castelul de la Hunedoara etc.).

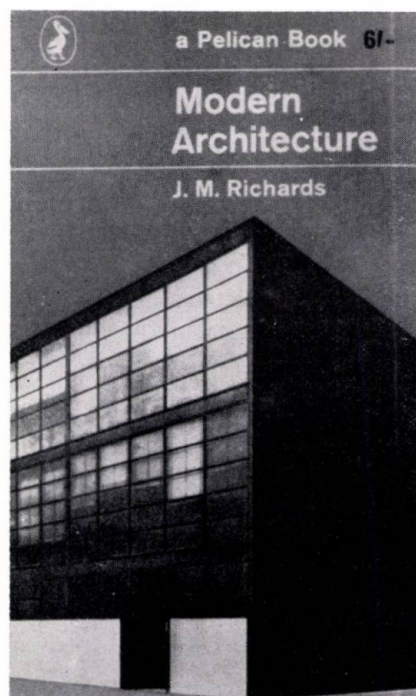
Considerăm meritorie activitatea depusă de Editura «Meridiane» pentru editarea acestor lucrări menite să facă cunoscute

publicului larg monumentele de arhitectură din orașele noastre precum și cele mai valoroase din realizările arhitecturale și urbanistice de astăzi. Socotim totuși că se impune, atît o dezvoltare a acestei activități în seriile deja începute, cît și o largire a profilului tematic, cuprinderea în planul editorial a mai multor titluri de lucrări originale sau în traducere, tratînd probleme teoretice în diverse domenii ale arhitecturii și urbanismului.

Aceste lucrări, a căror lipsă este resimțită, atît de specialiști, cît și de publicul larg — astăzi foarte interesat de aceste probleme — ar reprezenta o valoroasă contribuție a Editurii «Meridiane» la opera de răspîndire a gîndirii și experienței arhitecturale din țara noastră și de peste hotare.

R. V.

J. M. Richards

AN INTRODUCTION TO MODERN ARCHITECTURE

O introducere în arhitectura modernă

Harmondsworth, Penguin Books, 1963
185 pag., 48 ilustrații și bibliografie
(Pelican Books)

Lucrarea — reeditare revăzută și completată a unei cărți apărute în 1940 — își propune să cuprindă și mai ales să explice dezvoltarea arhitecturii în perioada dintre secolul XIX și deceniul al 6-lea din secolul XX.

După o scurtă introducere, care încearcă să delimiteze sensul cuvântului « modern » în arhitectură față de alte curente și denumiri, primul capitol intitulat « De ce arhitectură modernă ? » se referă la originile acestei arhitecturi, la cauzele care au dus la apariția ei. Se arată cu justete că o nouă arhitectură a apărut ca urmare a noilor necesități a acestei epoci în comparație cu epocile trecute.

În continuare, autorul se ocupă de relația dintre arhitectură și mașinism, de fapt dintre arhitectură și tehnică, ca și de influența noilor materiale și metode asupra arhitecturii moderne.

Făcînd o scurtă incursiune istorică în privința influenței pe care a avut-o tehnica fiecărei epoci asupra arhitecturii respective, autorul analizează mai mult influențele produse de marile progrese ale tehnicii și organizării producției din secolele XIX și XX. Se arată rolul pe care l-au jucat marile lucrări ingineresti de la sfîrșitul secolului XIX, ca și exemplul dat de producția mașinilor, uneltelor, utilajelor, în ceea ce privește sobrietatea, înălțurarea decorațiilor inutile, suplețea și raționalul formelor.

Influența noilor materiale, cum sînt oțelul, betonul, sticla, este pe larg analizată în cap. IV, unde se explică pe scurt și modul în care răspunde la solicitări betonul armat și ca atare modul în care el este cel mai rațional folosit.

În continuare, sub un titlu mai confuz « Dezvoltarea ideii », autorul caută să desprindă momentele și elementele care au dat naștere arhitecturii moderne. Sînt trecute în revistă figuri de arhitecți și constructori, ca și exemple de lucrări care au avut o influență hotărîtoare asupra formării și evoluției noii arhitecturi: Philip Webb, Joseph Paxton, Henri van de Velde, William Le Baron Jenney, Louis Sullivan, Otto Wagner, Peter Behrens, J. J. P. Oud etc.; Crystal Palace, expozițiile de la Paris din anii 1878, 1889, « Gage Building »-Chicago, sau școli și curente ca « Art Nouveau », « Jugendstil », « Școala din Chicago », « Deutscher Werkbund » etc.

Dezvoltarea și afirmarea arhitecturii moderne este urmărită apoi de-a lungul altor două capitole intitulate: « După 1918 » și « Scena arhitecturii moderne », în care sînt analizate etapele și lucrările care au marcat hotărîtor încheierea arhitecturii de azi, toate acestea, bineînțeles, strîns legate de personalitatea unor arhitecți celebri ca Frank Lloyd Wright, Le Corbusier, Walter Gropius, Mies van der Rohe, Marcel Breuer, Saarinen, Oskar Niemeyer, Lucio Costa, Skidmore, Owings și Merrill, Louis Kahn etc., lipsind însă în mod inexplicabil opera și personalitatea lui P. Luigi Nervi ca și a unor arhitecți japonezi.

În ultimul capitol se prezintă cîteva clădiri moderne mai interesante ca program, structură tehnică și soluții funcționale, explicîndu-se pentru fiecare în parte caracterele lor mai importante. Lucrarea este ilustrată cu 69 fotografii alb-negru, multe de bună calitate, care prin diversitatea exemplelor alese ca și prin ordinea grupării dau o imagine generală a evoluției și caracterelor arhitecturii moderne.

Cartea lui J. M. Richards este o carte de popularizare a arhitecturii, mai ales a unei perioade mai puțin cunoscute și mai puțin înțelese de neprofesioniști. Modestă ca dimensiuni și fără a intra în profunzimi, cartea lui J. M. Richards reușește să dea o imagine sintetică a dezvoltării arhitecturii contemporane.

Arh. DANIEL FARB

Edward D. Mills

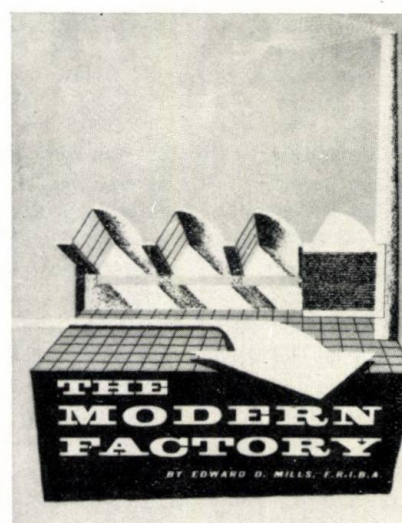
THE MODERN FACTORY

Fabrica modernă

London, The Architectural Press, 1959
216 pag., 233 ilustrații

Lucrarea se adresează atît arhitecților cît și tuturor acelor interesați în realizarea unor unități noi industriale care să răspundă exigențelor tehnicii avansate.

E. D. Mills este un cunoscut arhitect englez, autor a numeroase proiecte de

construcții civile și industriale precum și a cîtorva cărți de specialitate.

Redactată sub forma unui îndrumar de arhitectură industrială, cartea conține o serie de capitole care tratează despre instrucțiunile și îndrumările ce trebuie date în proiectare, despre amplasament și plan general, despre modul în care trebuie concepute și redactate proiectele construcțiilor industriale. Materialul cercetat și tratat de autor se referă și la diversele sisteme constructive, la instalațiile cu care trebuie echipate clădirile industriale, precum și la construcțiile anexe și social-administrative pendinte de fabrică.

Textul fiecărui capitol este completat și ilustrat cu fotografii și planuri ale unor lucrări reprezentative realizate, cu scheme de plan general și de partiuri ideale, cu tabele și grafice privitoare la iluminatul natural și electric, la eficacitatea termoizolantă a diverselor tipuri de pereți exteriori și acoperișuri, la echiparea cu mobilier etc.

În ediția a doua — apărută în anul 1959, revizuită și completată — autorul a selecționat materialul cuprins în prima ediție (1951), completîndu-l în special cu exemple din lucrările noi realizate, atît în Anglia, cît și în alte țări ca Suedia, S.U.A., Germania, Italia și Australia.

Revizuirile textului includ, de asemenea, și o seamă de referințe privind tehnica nouă și metodele avansate introduse în perioada 1951—1959 în proiectarea și executarea clădirilor industriale, precum și datele cu privire la noua legislație engleză în materie de investiții industriale.

În introducere, autorul arată că prosperitatea Angliei depinde în mare măsură de dezvoltarea producției industriale; ea nu poate fi realizată decît prin investiții noi care să satisfacă exigențele tehnologice cele mai avansate, să asigure maximum de confort pentru muncitori și să înlocuiască fabricile vechi desuete din punct de vedere tehnic și insalubre, atît pentru zonele învecinate, cît și pentru muncitorii obligați a lucra în ele.

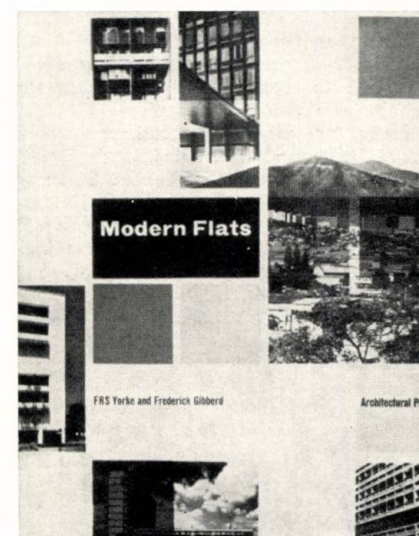
Complexitatea problemelor ce se pun în legătură cu rezolvarea ansamblurilor industriale a dus la concluzia — însușită de autorități — ca arhitectul să fie desemnat coordonator al muncii de proiectare și de urmărire a lucrărilor.

Edward D. Mills, în lucrarea pe care o prezentăm, abordează ca probleme importante pe cele legate de amplasament, partiu de arhitectură și plastică arhitecturală și, în subsidiar, pe cele referitoare la structura de rezistență și instalații.

În scopul asigurării posibilității de cercetare în amănunt a problemelor de structură și instalații, autorul include în carte o amplă bibliografie a lucrărilor de specialitate.

Deși lucrarea constituie un studiu amplu și o analiză cuprinzătoare a tuturor aspectelor ce trebuie luate în considerare la proiectarea industriilor, autorul o apreciază doar ca o încercare în a stabili și rezolva unele probleme mai importante ale proiectării în acest domeniu.

Arh. MIRCEA ENESCU

F.R.S. Yorke & Frederic Gibberd

MODERN FLATS

Apartamente moderne

London, The Architectural Press, 1961
208 pag., cca. 480 ilustrații

Primul album al autorilor, dedicat apartamentului modern, a apărut în 1937, cînd exemplele erau relativ puține și locuința cu multe apartamente încă nu era unanim acceptată.

Volumul prezentat aici cuprinde o selecție de 69 de construcții considerate de autori a fi cele mai reprezentative din cele realizate de la război încoace într-un număr de 16 țări (Anglia, Belgia, Brazilia, Canada,

Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Israel, Italia, Jugoslavia, Olanda, Rep. Sud Africană, S.U.A., Suedia, Venezuela).

Exemplele (fotografii și planuri) sînt însoțite de scurte date tehnice, autorii evitînd să ia poziție față de fiecare în parte altfel decît prin însuși includerea construcției în album.

Este regretabil că lucrarea nu cuprinde exemple din nici una din țările socialiste (cu excepția Jugoslaviei), lipsă care îi scade din valoarea de mărturie asupra construcțiilor de locuințe în lume în perioada 1947—1960.

Roberto Aloï
MERCATI E NEGOZI

Piețe și magazine

Milano, Ulrico Hoepli Editore, 1959
XXXVI+371 pag., 264 desene, 519 fotografii

Volumul al 19-lea și ultimul din seria de « Esempi di arredamenti, architetture e decorazioni d'oggi di tutto il mondo » (Exemple contemporane de mobilier, arhitectură și decorațiuni din întreaga lume), prezintă, în bune condiții grafice, exemple ale celor mai reușite realizări de piețe, complexe comerciale (shopping centres) magazine universale și magazine specializate construite în ultimii ani.

Exemplele sînt alese din mai multe țări, în majoritate europene, și sînt bogat ilustrate cu planuri detaliate și fotografii de bună calitate, care fac din acest volum o utilă lucrare de referință. Texte explicative concise, în italiană și engleză, însoțesc ilustrațiile, indicînd, pe lîngă datele tehnice necesare, și problemele mai deosebite ce au stat în fața arhitecților proiectanți.

Un eseu datorat lui Agnoldomenico Pica deschide volumul făcînd un istoric al dezvoltării piețelor de desfacere a mărfurilor și a magazinelor începînd din antichitate pînă în zilele noastre și subliniind importanța acestor construcții atît din punct de vedere arhitectural cît și, mai ales, urbanistic.

Hans-Ulrich Riethmüller
KRANKENHÄUSER
Spitale

Stuttgart, Karl Krämer Verlag, 1964
127 pag., numeroase planuri și fotografii
(Nr. 40 al colecției « Architektur Wettbewerbe »)

Numărul 40 al colecției « Architektur Wettbewerbe » (« Concursuri de arhitectură ») prezintă o serie de proiecte de spitale, proiecte premiate în cadrul unor concursuri pentru obiecte concrete care au avut loc în ultima perioadă (anii 1961—1964) în Republica Federală Germană și în Austria.

Sub titlul « Problemele actuale ale proiectării de spitale », dr. Hans-Ulrich Riethmüller face un studiu amplu asupra proiectelor prezentate în concursuri, studiu ce depășește cadrul strict al problemelor unor asemenea competiții arhitecturale.

În prima parte a studiului, autorul arată criteriul care l-a condus în alegerea exemplelor și anume dorința de a ilustra cît mai multe tipuri de spitale, variate din punct de vedere al măririi (număr de paturi și număr de secții), al rezolvării funcționale, al încadrării în terenul dat, al preocupărilor pentru economicitate în exploatare și execuție, al preocupărilor pentru încadrarea noilor construcții spitalicești în ansamblul celor vechi, existente, sau pentru viitoare extinderi, și, în fine, din punctul de vedere al rezolvării constructive și plastice.

În alegerea exemplelor s-a mai ținut seama de varietatea tratării, pe puține sau multe niveluri, bloc sau pavilioane, de rezolvarea circulației și altele.

Autorul face mai departe analiza factorilor ce trebuie să stea la baza construcțiilor spitalicești, referindu-se atît la alcătuirea programelor, cît și la îndeplinirea lor.

De reținut este faptul că în afara economicității construcției, care nu trebuie neglijată, autorul se oprește în special asupra costului în exploatare. Acesta a crescut în ultimii cîțiva ani simțitor, datorită, pe de o parte, asistenței tot mai complete ce se dă bolnavului în spitale, folosindu-se tehnica înaintată, iar, pe de altă parte, datorită creșterii necesarului de personal specializat. Ca urmare, se observă o creștere rapidă a suprafeței utile și a volumului spitalului, raportat la numărul de paturi.

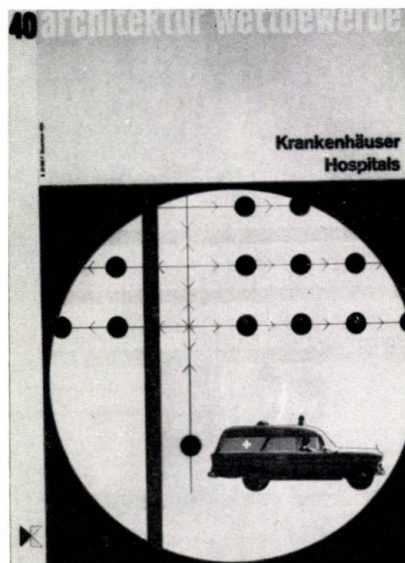
Tabele comparative, alcătuite de autor sau extrase din literatura de specialitate, arată:

1 — creșterea costului în exploatare, comparîndu-se anii 1956 și 1961 în Suedia, Elveția și într-un land din Republica Federală Germană (exprimat per pat și per zi);

2 — creșterea numerică a personalului de îngrijire, raportat la suta de paturi, în Suedia, comparîndu-se anii 1947 și 1959;

3 — comparația dintre suprafețele utile a trei spitale din Germania și Suedia;

4 — creșterea volumului spitalului (raportat la numărul de paturi) în anii 1961—1964 și față de anul 1931;

5 — comparația volumelor și indicilor proiectelor de spitale din concursurile prezentate.

În continuare, studiul face unele considerațiuni asupra problemelor noi ce se ridică astăzi în alcătuirea programelor de spitale. Se pune, mai ales, accentul pe programe largi, care să cuprindă toate sau aproape toate specialitățile (inclusiv secția de copii, secția de boli infecțioase, secția ginecologie-obstetrică) într-un singur complex spitalicesc, evident astfel rezolvat încît să existe o separare netă între secții, dar care să permită în același timp colaborarea necesară.

Studiul mai ridică problema necesității unei rezolvări adecvate, din punct de vedere funcțional și constructiv, a fiecărei secții în parte, ținîndu-se seama de specificul ei (bloc-operator, diverse laboratoare, serviciile radiologie, consultații și tratamente, secții de specializare etc.) și înglobarea fiecăreia într-un tot organic, cu aspect plastic corespunzător.

Două planșe, cu planuri, prezentate în prima parte a studiului, cuprind exemple din Germania, Suedia, Anglia și Statele Unite, pentru unitatea de spitalizare în două variante: cu un coridor central sau cu două coridoare centrale și grup de serviciu în centru — pentru un spital de medicină generală și pentru unul de neuro-psihiatrie. De asemenea, planșele cuprind exemple de secții specializate ca blocul-operator, laboratoare, obstetrică și unele scheme de plan și scheme de circulație.

În medicina modernă se tinde la o diferențiere a gradului de îngrijire a bolnavului, după necesități, ceea ce duce la o diferențiere a celulelor de spitalizare, de la cele cu confortul cel mai înalt, cu o cameră de gardă alăturată, pentru cei ce nu se pot ridica din pat, pînă la cele în care bolnavul se poate îngriji singur. Pentru urmărirea bolnavului, pînă la completa lui vindecare, se prevăd în spitalele moderne și puncte de consultații ambulatorii.

În rezolvarea partiului de spital modern trebuie să se urmărească și o anumită elasticitate pentru a se da posibilitatea, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, de a se introduce transformări în plan sau de a se putea alipi un corp nou. Unele exemple alese din concursuri demonstrează această posibilitate.

Autorul face unele observații asupra felului cum trebuie rezolvate părțile de servicii generale ale spitalului, precum și cele de deservire imediată pe secții, considerații asupra grupării, gradului de dezvoltare, legăturilor pentru o cît mai bună funcționare.

Interesul pe care îl prezintă acest număr al colecției pentru arhitecții noștri constă, în afara părții sale teoretice, și în faptul că exemplele sînt judicios alese.

Programul spitalului raional din Heilbronn-Brackenheim (cu numai 175 paturi) cuprinde secțiile: medicină internă (inclusiv boli infecțioase), chirurgie-obstetrică și prevede o extindere pentru serviciul ginecologie-obstetrică. Spitalele raionale din Künzelsau (160 paturi) și Hechingen (210 paturi) cuprind și o parte din secțiile specializate.

Se analizează apoi spitalele raionale mai mari, cu 400—500 paturi, și spitale generale, cu 800—900 pînă la 2 500 paturi, cuprinzînd toate secțiile de diagnostic și tratament. De asemenea, se analizează cîteva clinici universitare, printre care cea din Köln, cu specific legat de învățămînt și tratament.

Pentru fiecare concurs prezentat se dau două-trei exemple (în total 80 planșe cu planuri, scheme funcționale, perspective) împreună cu justificările juriului concursului respectiv.

Arh. CLARISSE LAZĂR

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

Manifestări la Casa arhitectului

CONFERINȚE

Cu ocazia închiderii expoziției prezentate de Institutul de studii, experimentări și proiectare pentru industria celulozei, hârtiei, fibrelor artificiale și valorificarea stufului — I.P.C.F.S., marți 2 martie a.c., arh. Nicolae Spătaru a vorbit despre realizările sectorului de hârtie, celuloză și fibre artificiale în domeniul construcțiilor și arhitecturii.

★

În cadrul manifestărilor secției de urbanism a Uniunii arhitecților, în ziua de 9 martie a.c. a avut loc la Casa arhitectului o discuție de creație cu tema «Experiența urbanistică a noilor ansambluri de locuit».

Au luat parte prof. arh. Gustav Gusti, vicepreședinte al C.S.C.A.S., conf. arh. Anton Moisescu și Ludovic David, secretari ai Uniunii arhitecților, conf. arh. Gheorghe Pavlu, director al ISCAS și șef al secției urbanism a Uniunii arhitecților, prof. arh. Tiberiu Benedek, decan al Institutului de arhitectură «Ion Mincu», arhitecți din București, Craiova și Iași.

Conf. arh. Geo ge Petrașcu a deschis ședința de creație prezentând problemele supuse discuției, probleme cuprinzând experiența ultimilor 3—4 ani în domeniul urbanismului din țara noastră.

★

Marti, 16 martie a.c., în cadrul ciclului de conferințe «Probleme de materialism istoric», prof. Nicolae Gogonea a de la Institutul de filozofie, a vorbit despre «Tradiții progresiste în filozofia românească».

★

Ca urmare a călătoriei de studii efectuate în Anglia la sfârșitul anului trecut, conf. arh. George Petrașcu a făcut în zilele de 2 și 6 aprilie a.c. două expuneri, ilustrate cu diapozitive, asupra arhitecturii engleze contemporane.

Prof. arh. Octav-Radu Laurian de la Institutul de arhitectură «Ion Mincu» din București a conferențiat, marți 30 martie a.c., în cadrul ciclului de conferințe «Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică», despre «Unele probleme actuale ale urbanismului».

★

Tot în cadrul ciclului de conferințe «Probleme de materialism istoric», în ziua de 13 aprilie a.c., acad. prof. Constantin Ionescu-Gulian a ținut o conferință cu tema «Concepția marxistă despre istoria culturii».

★

O seară de filme documentare a fost oferită de Casa arhitectului în ziua de 23 aprilie a.c. Au fost prezentate filmele: «Rembrandt», «Muzeul din Albi», «Infernul lui Rodin», și «În vizită la un pictor francez».

★

Sub titlul «Cu expoziția de arhitectură românească în S.U.A.», arh. Alexandru Budișteanu a făcut — în ziua de 27 aprilie a.c. — o expunere, ilustrată cu diapozitive color, asupra felului cum a fost prezentată expoziția în diferite orașe ale Statelor Unite, subliniind succesul de care aceasta s-a bucurat în rândul vizitatorilor.

★

Continuând prezentarea ciclului de aspecte din Marea Britanie, conf. arh. Gheorghe Petrașcu a făcut în ziua de 11 mai a.c. o nouă expunere ilustrată cu diapozitive color despre muzeele de artă londoneze.

★

De asemenea, o expunere, ilustrată cu diapozitive color, a fost făcută de arh. Victor Smigelschi în ziua de 18 mai a.c., despre arhitectura contemporană italiană, înfățișând realizări arhitecturale din Roma, Milano și Torino.

EXPOZIȚII

O expoziție însoțitoare, ilustrând materialul supus discuției de creație a secției de urbanism a Uniunii arhitecților care a avut loc la 9 martie a.c., a fost deschisă — sub îngrijirea ISCAS — între 8—10 martie la Casa arhitectului. Expoziția a cuprins numeroase planșe și fotografii ale noilor ansambluri de locuințe construite în ultimii ani în țara noastră.

★

Cu prilejul sărbătoririi a 80 de ani de viață a academicianului profesor arhitect Duiliu Marcu, la Casa arhitectului a fost deschisă, între 30 martie și 28 aprilie a.c., o expoziție retrospectivă reprezentând peste 200 de lucrări de arhitectură și grafică, rod al unei activități valoroase de peste cincizeci de ani în domeniul arhitecturii și urbanismului în țara noastră.

VIZITE DE PESTE HOTARE

Pe linia schimburilor profesionale dintre uniunile de creație, un grup de 5 arhitecți polonezi, format din Witold Molicki, Grzegorz Chrusciewski, Teodor Halicki, Zygmunt Mieszkowski și Jan Nowak, ne-a vizitat țara între 21 aprilie și 5 mai a.c.

Oaspeții străini s-au interesat în orașele București, Ploiești, Galați și Constanța de probleme de urbanism, probleme de locuințe și probleme de conservare a monumentelor istorice.

ȘTIRI DIN ACTIVITATEA FILIALELOR

Între 19—21 aprilie s-au desfășurat la Ploiești lucrările plenerii filialei locale a Uniunii arhitecților. Plenara a avut ca temă «Sistematizarea orașului Ploiești».

PREMIILE U.I.A. PE 1965

La 19 și 20 mai a.c. s-a întrunit la Madrid Comitetul desemnat de Comitetul Executiv al U.I.A. pentru atribuirea premiilor Auguste Perret și Sir Patrick Abercrombie. Din comitet au făcut parte: Giulio Carlo Argan, profesor de istorie a artelor la Universitatea din Roma, André Bloc, director al revistei L'Architecture d'aujourd'hui, Elemer Nagy, redactor șef al revistei Magyar Építőművészet, Diana Rowntree, critic de arhitectură al revistei Architectural Design, Pierre Vago, secretar general al U.I.A., prof. Jürgen Joedicke.

Premiul Auguste Perret a fost atribuit arh. Hans Scharoun (R.F.G.) autor, printre altele, al controversatei clădiri a filarmonicilor

din Berlin, pe care Comitetul o apreciază ca fiind o operă «exemplară, plină de calitate, de invenție și seducție, și în același timp perfect funcțională.»

O mențiune a fost acordată arhitecților Heikki și Kaija Siren (Finlanda) pentru opera lor de înaltă calitate, eleganța soluțiilor și armonia simplă a volumelor.

Premiul Sir Patrick Abercrombie a fost atribuit arh. Colin Buchanan (Anglia) și colectivului său pentru seriozitatea cu care a abordat problemele de circulație urbană, în special aceea a «confruntării automobilului cu problemele vieții cotidiene, una din preocupările majore ale lumii contemporane»,

precum și arh. Tibor Farkas (R.P.U.) și colectivului său pentru amenajarea regiunii lacului Balaton.

«Planul regional și realizările arhitecturale din jurul lacului Balaton — se arată în raportul Comitetului — reprezintă o experiență dintre cele mai interesante în domeniul sistematizării regionale. . . Pregătit pe baza unei anchete aprofundate, studiul cuprinde utilizarea terenurilor, rețeaua de așezări, dotarea turistică, circulația, serviciile comune, precum și concepția arhitecturală. Elementele deja realizate constituie un excelent exemplu de acord între funcțiune și expresia arhitecturală în armonie cu peisajul.»

E 1689

SUMMARY

TOWN PLANNING

Arch. Gabriela Bertumé: SOME PROBLEMS OF TOWN PLANNING IN THE BRAȘOV REGION (p. 4). In the last three years, the planning projects for the towns of Brașov, Sibiu, Mediaș, Sighișoara and Făgăraș have been reviewed within the Central Institute for Building, Architectural and Town Planning Studies, Scientific Researches and Design (ISCAS) of Bucharest. This was done bearing in mind the interdependence of the above mentioned towns on a regional plane, as well as their relative importance within the country's urban network.

The author, a chief designer in the Town Planning Dept. of ISCAS, begins with a description of the five towns from the view point of their respective functions as industrial, administrative, cultural and tourist centres on a country-wide, regional or district level. Besides the planning sketch for the town of Brașov, a study of the Brașov micro-region, i.e. of the near-by industrial centres and the satellite towns, was also made. Similarly, the authors of the planning sketch for Sibiu, the second-ranking town of the region, took into consideration the surrounding micro-region.

Concerning the future structure of the urban territory, the planning projects for the five towns have aimed at establishing the territorial requirements as resulting from the social-economic growth and the expected rise in the level of comfort, and at improving the existing structure so as to achieve a better functioning of the urban body. These problems had mostly to be solved in connection with the residential, industrial and storage areas. Difficulties were encountered as a result of the compact urban structure and the lack of free land within the residential area. Concerning the latter, due attention was paid to the main traffic thoroughfares, to the existing important industrial enterprises, to the elements of the natural surroundings, a.s.o. At the same time a major preoccupation was that of obtaining the best structural partitioning of these areas.

Interesting problems concerning the determination of the area and perimeter of the industrial zones, the establishment of proper relationships between the later and the residential zones, and the determination of the radius and degree of noxiousness were raised by the prevalence of certain branches of industry in each of the five town concerned.

The author then deals with the thinking that went into the layout of the town centres (each of which contains old buildings of particular architectural and historical value), with the way the problems of road and rail traffic were solved, and with the proposals made for turning to account the natural spots and the zones of historical and architectural interest (whole areas of these towns retaining to this very day their mediaeval character).

HOUSING

Arch. Bogdan Cotaru: FIVE THOUSAND NEW FLATS ON THE NORTH-SOUTH THOROUGHFARE (p. 18). Over a distance of approximately one kilometre along the North-South Thoroughfare, between the Mărășești and Unirii squares stretches a new housing estate, one of several built in Bucharest in recent years, where new building systems and new materials were applied to hasten the building pace.

During the first stage (1960—1961), a number of blocks of flats were built which included no shops on the ground floor.

The article deals with the second stage (1962—1964), over whose building a new spirit has presided: wide green spaces divide the blocks, a number of which house numerous ground-floor shops. This group includes seven lamellar blocks and one tower-block totalling 1,281 flats of 2 and 3 rooms.

Three types of blocks were used: single-oriented, double-oriented and tower, all built in the monolith honeycomb system.

COMMERCIAL CONSTRUCTIONS

Arch. Radu Patrușiu: SHOPS ON THE NORTH-SOUTH THOROUGHFARE (p. 24). The author describes the shops on the ground floors of the blocks of flats in Mărășești Square, part of the housing estate dealt with in the preceeding article. Most of the shop plans were conditioned by the current floor-plans of the dwelling section.

Due to the varied positioning of the diverse buildings, independent commercial spaces have resulted which allow for opposite show-window displays as well as wide show-windows along the main front line of the thoroughfare.

The following shops have been opened so far: two small units (a news-stand and a crafts centre), a greengrocer's, a self-service foodshop, a milkshop; then, in succession, a pastryshop, a flowershop, an optician's, chemist's, bookshop, post-office, tobacconist's and a free-standing footwear shop. A restaurant and bar, seating 300, which include a section for semi-prepared food, complete the area's commercial endowment. The free-standing structure was conceived as a huge glass box roofed with a thick slab of reinforced concrete. Inside, the various functions are separated by means of glass partitions.

Arch. Miron Hoffman: COMMERCIAL ENSEMBLE IN IANCULUI SQUARE — BUCHAREST (p. 30). The ensemble consists of a restaurant seating 250 and an open-air terrace, a self-service foodshop, and a section for semi-prepared and fully-cooked food. The architectural solution arrived at was influenced by the rather constricted area available for the ensemble and by the immediate vicinity of some blocks of flats. Also to be taken into consideration was the perspective view from the Mihai Bravu Avenue and the ensemble's blending with the surrounding buildings.

The ensemble was located upon a free area, marked out by three streets. This area, floored with mosaic slabs and enlivened with small green spaces, is exclusively reserved for pedestrian traffic.

The structure comprise two main floors and three secondary ones required by its functions; the ground floor includes the self-service foodshop, the section for semi-prepared and fully-cooked food, as well as the reception room of the three-sides glass-walled restaurant, whose main hall is on the first floor, together with the office and the annexes. The mezzanine houses the staff annexes.

The resistance system is made of reinforced concrete frames, with reinforced concrete membrane antiseismic wind bracings on the inside.

For finishings, floor of "opus incertum" marble were used, faience for walls, dull finished oil painting for ceilings; the restaurant hall was floored with black marble, while Căprior marble was used for pillars and the staircase. The walls are painted a light ochre-mustard.

Arch. Mircea Enescu & arch. Radu Crăniceanu: THE "MUZICA" SHOP-ARCHITECTURE AND INTERIOR DECORATION (p. 33). This specialized shop for musical instruments, musical scores, records, record players and tape recorders is located in a block of flats on Victoria Road, one of the main Bucharest thoroughfares. Due to the unevenness of the ground the solution adopted was that of a three-level distribution of the shop's functions.

The basement houses the stores of musical instruments, record players, tape recorders and records, the administration offices, the washrooms as well as a small audition hall where the latest recordings may be listened to.

The ground floor comprises the sales and show counters for records, musical instruments a.s.o. Two open risers staircases at the opposite ends of the shop lead to the half-floor above, where musical scores and books on music are displayed and sold.

The designers' intention was that of creating a shop completely visible from the exterior. Conceived as a glass wall, the show-window allows a free view onto the entire interior of the shop. Reinforced concrete pillars and beams form the resistance structure; their sculptural form of variable section resulted also from the variation of the moments diagram.

The following materials were used for the interior finishings: floor of black marble to contrast with the pillars covered with light-coloured stone powder plastering; polished plastering on the ceilings with soffits along the show-windows.

The designers planned the interior decoration with a view to making possible a "meeting with Music" for the public. Both the wall — show-window, the mosaics on themes drawn from musical lore, the great stained glass window on the rear of the ground floor, and the furniture arrangement, all go to create the sought for environment and atmosphere.

COMPETITIONS

Arch. Ignace Șerban: CONSIDERATIONS ON THE COMPETITION FOR 16—18-STOREY BLOCKS OF FLATS (p. 40). After a brief review of the achievements in this field both abroad and in Rumania, the author goes on to analyze the competition held in Bucharest at the end of 1964.

The competition was sponsored by the Bucharest People's Council with the aim of producing some satisfying design solutions for the 16/18-storey blocks of flats which are to be built in Rumanian between 1966—1970. The theme was established on the basis of the existing technical and economical parametres, with slight derogations concerning the use of the 1 and 1/2-room flat and of the built-in wardrobes, compulsory in all types of flats.

The twenty-five entries succeeded in solving only in part the main problems set by the theme, for the very reason that the latter was based on the technical-economic data that were in use in design work for the last five or six years.

Two entries were awarded *ex aequo* the Second and Third prizes (Projects No. 6 and 8), and five got honourable mentions (No. 1, 11, 13, 17 and 25).

The following criteria were applied by the assessors in selecting the entries:

1. Grouping of a number of flats around the service core sufficient to ensure economic efficiency. Entries No. 6, 8 and 13 offered judicious solutions in this respect.

2. Designing of functionally correct types of flats with a higher degree of comfort than hitherto offered. Entries No. 8 and 1 attempt to rise up to this goal, but not quite successfully; the coupling or grouping of the sanitary units present a consistent solution in entries No. 1, 8 and 25, while two theoretical solutions were offered concerning the 1 and 1/2-room flat — a new theme-element.

3. The economic efficiency of the solutions, achieved by means of a blending of quality assembling, comfort, structure and sanitary-engineering installations. Excessive costs were evidenced only in projects providing for wide common circulation spaces, a great number of loggias or for a small number of flats around a service core.

4. The architectural expression. Projects No. 8, 6, 11, and 1 make use of interplays of blanks and openings on parallel-pipedic volumes, while projects No. 25, 17 and 13 present volume modifications, some successful (No. 25), some less so (No. 13).

5. The structure and installations — criteria of importance — were also given consideration when selecting the entries, once the functional criteria were found to have been met.

* *

Arch. Stan Bortnovski: ANNIVERSARY OF ACADEMICIAN DULIU MARCU (p. 48). Published on the occasion of the eightieth birthday anniversary of this distinguished Rumanian architect, the article stresses his personality and professional achievements along a career of over 55 years.

DISCUSSIONS

PLANNING PROBLEMS IN THE TOWN OF TIMIȘOARA (p. 56). This is an account of the plenary session of the Banat regional branch of the Union of Architects of the R.P.R., held at Timișoara in November, 1964.

The session was devoted to a discussion of the planning problems of Timișoara, capital town of the Banat region as well as its cultural and industrial centre.

The participants, architects and building engineers from all over the country, contributed valuable suggestions concerning the town's extension, its residential and industrial zones, the planning of its centre, a.s.o.

BOOK REVIEWS — BIBLIOGRAPHY

Two recently published books are being reviewed: "Industrial Architecture in the R.P.R." by professor L. Adler, Z. Solomon and M. Popovici, and "Concrete in Architecture" by Anton Moiescu and Eleodor Săftoiu, both brought out by The Technical Press of Bucharest.

Shorter reviews of the following books are also published: "An Introduction to Modern Architecture" by J. M. Richards, "The Modern Factory" by E. D. Mills, "Modern Flats" by F. R. S. Yorke and F. Gibberd, "Mercati e Negozi" by R. Aloï, and „Krankenhäuser" by Dr. Hans Ulrich Riethmüller (No. 40 in the *Architektur Wettbewerbe* Series).

THE CHRONICLE

Gives a brief account of the activity of the Union of Architects of the R.P.R. during the months of March and April, 1965.

URBANISME

Gabriela Bertumé, architecte — QUELQUES PROBLÈMES D'AMÉNAGEMENT DES VILLES DE LA RÉGION DE BRAȘOV (page 4). Lors des trois dernières années, l'Institut central d'études, de recherches scientifiques et d'élaboration des projets de constructions, d'architecture et d'aménagement — ISCAS —, de Bucarest, a entrepris de relancer les projets d'aménagement des villes de Brașov, Mediaș, Sighișoara et Făgăras, considérées sous l'angle de leur interdépendance sur le plan régional ainsi que sous celui de leur importance dans le réseau des villes du pays.

L'auteur de l'article, qui est projeteur-chef à l'atelier d'aménagement des villes de l'Institut précité, présente pour commencer, l'aspect fonctionnel des 5 villes en question, en tant que centres industriels d'intérêt national, centres administratifs et culturels sur le plan régional et districtuel et enfin centres touristiques d'importance nationale. Outre le plan d'aménagement de Brașov et indépendamment de celui-ci, l'on a encore élaboré une étude de la microrégion de Brașov, s'occupant notamment des centres industriels situés à proximité et dans les villes subordonnées. De même, pour Sibiu, deuxième ville de la région par son importance, les auteurs du plan d'aménagement ont tenu compte de la microrégion environnante.

En ce qui concerne les aspects de la structure future du territoire urbain, on a cherché, lors de la préparation des projets d'aménagement des cinq villes, à établir les besoins territoriaux par rapport à la croissance du profil socio-économique et du degré de confort escompté à l'avenir ainsi qu'à améliorer la structure existante afin d'obtenir un meilleur rendement des fonctions de ces villes. Ces problèmes ont été tout spécialement soulevés par l'étude des zones d'habitation, des zones industrielles ainsi que par l'étude des zones de dépôts.

C'est dans ce sens que les auteurs des esquisses d'aménagement des cinq villes ont eu à résoudre de difficiles problèmes portant sur la structure urbaine très dense, sur l'absence de terrains libres à l'intérieur de la zone d'habitation. Pour les zones d'habitation, on a tenu compte des grandes voies de circulation comme des importantes industries existantes, des éléments naturels de l'environnement, etc., tout en cherchant à conférer en même temps à ces zones une distribution en compartiments optima.

La prédominance de certaines branches industrielles dans chacune des cinq villes a posé d'intéressants problèmes touchant les dimensions et le périmètre des zones industrielles, l'établissement de relations correspondantes entre ces dernières et les zones d'habitation, la détermination du rayon et du degré de nocivités.

L'auteur de l'article s'occupe ensuite de la manière dont on a conçu les centres urbains au point de vue de la composition (les cinq villes possèdent des édifices anciens d'une remarquable valeur architecturale et historique), du mode dont on a résolu, dans ces esquisses le grand trafic routier et ferroviaire ainsi que la solution proposée à la mise en valeur des éléments du décor naturel et des zones d'intérêt historique et architectural (des quartiers entiers de ces villes ont gardé jusqu'à ce jour leur caractère médiéval).

HABITATIONS

Bogdan Cotaru, architecte. 5000 NOUVEAUX APPARTEMENTS SUR LA GRANDE ARTÈRE NORD-SUD (page 18). Parmi les ensembles de logements construits à Bucarest ces dernières années, pour lesquels on a utilisé de nouveaux systèmes et matériaux de constructions contribuant à l'accélération du rythme de l'exécution — on compte notamment l'ensemble unissant la Place Mărășești à la Place Unirea et couvrant près d'un kilomètre de la grande artère Nord-Sud.

Lors de la première étape, on y construisit de 1960 à 1961, un tronçon de blocs d'habitation, sans magasins au rez-de-chaussée.

On s'occupe, dans l'article, d'un second tronçon construit en 1962-1964, pendant la deuxième étape et conçu dans un esprit nouveau, avec de grands espaces verts et de nombreux magasins au rez-de-chaussée de plusieurs des blocs de logements. Formés de 7 immeubles en lame et d'un immeuble-tour, ce tronçon comporte 1281 appartements à 2 et 3 pièces.

Trois types d'immeubles y ont été réalisés, à savoir blocs à orientation simple, à double orientation et immeuble-tour, érigés selon le système d'une ruche monolithique.

CONSTRUCTIONS COMMERCIALES

Radu Patrulius, architecte. MAGASINS SITUÉS SUR L'ARTÈRE NORD-SUD (page 24). L'auteur de l'article présente les magasins construits au rez-de-chaussée des immeubles d'habitation de la Place Mărășești et faisant partie de l'ensemble décrit dans l'article précédent.

La plupart de ces espaces commerciaux ont un plan déterminé par le plan du niveau courant de la section des logements. Grâce à la position occupée par chacune des bâtisses dans le cadre de la systématisation, il a résulté des espaces commerciaux indépendants, les uns permettant l'agencement des vitrines sur deux façades opposées, les autres ayant leurs vitrines situées sur le front principal de l'artère, afin d'obtenir des fronts largement vitrés de magasins-expositions.

L'on a réalisé notamment deux petits magasins — pour la vente des journaux et des objets d'art folkloriques ; un complexe composé d'une fruiterie, d'un magasin alimentaire à libre service, d'une boucherie-charcuterie, d'une crèmerie ; une succession de commerces-confiserie, boutiques de fleuriste, d'appareils médicaux d'optique, pharmacie, librairie, bureau postal, débit de tabac, ainsi qu'un magasin indépendant destiné à la vente des chaussures et placé entre deux blocs de logements. En outre, il s'y trouve encore au rez-de-chaussée un restaurant et une brasserie de 300 places qui possède aussi une section de plats mi-préparés. Indépendante, la bâtisse a été conçue comme une grande boîte en verre couverte d'une dalle épaisse de béton armé.

Les espaces des trois fonctions sont séparés par une cloison, en verre également.

Miron Hoffman, architecte — COMPLEXE COMMERCIAL PLACE IANCUŁUI À BUCAREST (page 30). Ce complexe comprend un restaurant de 250 places avec une terrasse de plein air, un magasin de denrées alimentaires à self service et une section de plats mi-préparés (cuisine de bloc). Situé dans le voisinage immédiat d'immeubles d'habitations, l'espace relativement restreint, vu l'équipement prévu, a influencé pour beaucoup le choix du parti. Il fallait aussi tenir compte de la perspective ouverte sur la chaussée Mihai Bravu ainsi que de l'encadrement architectural des constructions environnantes.

Le complexe commercial a été implanté dans un espace libre délimité par trois rues. Pavé d'un dallage de mosaïque et planté de petites zones vertes, cet espace est réservé à la circulation des piétons.

La construction s'étale sur deux niveaux principaux et trois niveaux secondaires, dictés par les fonctions ; le rez englobe le magasin d'alimentation à libre service, la section des plats mi-préparés et la cuisine du bloc ; le restaurant — vitré sur trois côtés — a son hall d'accueil au rez-de-chaussée et la salle proprement dite, au premier étage ; au même niveau se trouvent l'office et les annexes du restaurant, tandis que les locaux annexes du personnel de service sont à l'entresol.

La charpente de résistance consiste en cadres de béton armé à contrevents antisismiques en membranes de béton armé à l'intérieur.

Quant aux finissages, on a employé pour les planchers, du marbre «opus incertum», pour les murs, du vynacêthe et partiellement de la faïence; pour le plafond, de l'huile traitée au matage; la salle a été dallée de marbre noir, les piliers et l'escalier d'accès revêtus de marbre de Câprior et les murs peints en couleur claire d'une teinte moutarde-ocre.

Mircea Enescu, architecte, Radu Crăniceanu, architecte — L'ARCHITECTURE ET LA DÉCORATION DU MAGASIN «MUZICA» (page 33). Ayant un profil particulier, ce magasin, où sont en vente instruments musicaux, partitions, disques et appareils d'audition musicale, a été implanté dans un immeuble d'habitations de la calea Victoriei, une des principales voies de circulation de Bucarest. Se servant de la dénivellation du terrain, l'étude a abouti à un parti distribué sur trois niveaux.

Le sous-sol comprend les magasins d'instruments, d'appareils musicaux et de disques, les bureaux de l'administration, les groupes sanitaires et une petite salle d'audition et de présentation des dernières nouveautés musicales enregistrées sur disques et bandes.

Le rez-de-chaussée comporte les stands de vente et de présentation des disques, d'instruments et d'appareils d'audition musicale. Du rez-de-chaussée on monte par deux escaliers diamétralement opposés à la soupenie partielle, espace destiné à la présentation et à la vente des partitions et des ouvrages de littérature musicale.

La pensée des projeteurs, exprimée, par ailleurs, par le parti choisi, a été de créer un magasin-vitrine. Conçue comme un mur de verre, la vitrine — sans podium et sous-divisée en profils constructifs — permet la libre vision de tout le volume intérieur du magasin. Les projeteurs ont réalisé une structure de résistance en piliers et poutres de béton armé dont la forme sculpturale, à la section variable, résulte aussi de la variation du diagramme des moments.

Quant aux finissages intérieurs, on a employé, notamment pour les planchers, du marbre noir, afin de former contraste avec les piliers revêtus d'un crêpi de poudre de pierre de couleur claire; un enduit de plâtre luisant pour les plafonds pourvus de soffites dans la longueur de la vitrine et simples dans le reste du magasin.

Dans l'esprit des auteurs du projet, la décoration intérieure du magasin a été conçue afin de proposer au public une «rencontre avec la musique»: le mur-vitrine, les mosaïques (illustrant des thèmes se rapportant à la musique), le grand vitrail du rez-de-chaussée aussi bien que l'agencement du mobilier (vitrines pour instruments musicaux, fauteuils, petites tables, cassettes porte-disques, etc.), tout contribue à réaliser la pensée des auteurs du projet.

CONCOURS

Ignace Serban, architecte — CONSIDÉRATIONS AU SUJET DU CONCOURS POUR DES IMMEUBLES DE LOGEMENT À 16 ET 18 NIVEAUX (page 40). Après avoir brièvement passé en revue ce genre d'immeubles construits dans d'autres pays et en Roumanie l'auteur de l'article fait l'analyse du concours qui a eu lieu à Bucarest, fin 1964.

Organisé par le Conseil Populaire de la capitale, le concours a eu pour but de trouver des solutions satisfaisantes à l'élaboration des projets d'immeubles d'habitation de 16 et 18 étages qui devront être construits en Roumanie dans les années 1966—1970. Le thème-programme du concours a été établi sur la base des paramètres techniques et économiques actuels, avec quelques petites prévisions dérogatoires touchant l'utilisation d'appartements à 1 pièce 1/2 et l'introduction-obligatoire pour tous les types d'appartements — de placards encastrés dans les murs.

Les 25 projets présentés au concours n'ont réussi à résoudre que partiellement les problèmes soulevés par le thème-programme et cela justement parce que ce dernier était axé sur des données technico-économiques sur lesquels reposait une élaboration de projets datant d'il y a 5 à 6 ans.

Parmi les projets présentés, deux ont reçu «ex-aequo» les II-ème—III-ème Prix (no. 6 et no. 8), tandis que des mentions étaient accordées à cinq autres (no. 1, no. 11, no. 13, no. 17, no. 25).

Les critères qui ont dicté au jury la sélection des projets furent les suivants:

1. Réunion autour du nœud de circulation d'un nombre d'appartements suffisamment élevé pour le rendre économiquement efficient (les projets no. 6, 8, 13 ont judicieusement résolu ce desiderata);

2. Réalisation de types d'appartements correctement fonctionnels, avec un degré supérieur de confort par rapport à celui qui est actuellement atteint (les projets no. 8 et 1 présentent des essais à ce sujet mais sans apporter toutefois des solutions optima; le couplage ou le groupement des nœuds sanitaires a été réalisé avec plus de conséquence par les projets no. 1, 8, 25 tandis que deux solutions de principe furent présentées pour l'appartement à 1 pièce 1/2 — nouvel élément d'un thème donné);

3. Économie des solutions par l'alliance des qualités d'assemblage, de confort, de structure, d'installations (ce ne sont que les projets prévoyant de vastes espaces de circulation commune, des excès de loggias dans les appartements ou bien un petit nombre d'appartements desservis par un nœud de circulation qui ont présenté de gros excédents du coût fixé);

4. Expression architecturale: les projets no. 8, 6, 11, 1 mettent en œuvre des jeux de pleins et de creux sur des volumes parallélépipédiques tandis que les projets no. 25, 17, 13 apportent des modifications de volume, les unes favorables (projet nr. 25), les autres défavorables (projet no. 13);

5. Structure, installations — des critères importants — qui ont influencé le sélectionnement des projets mais seulement après que les aspects fonctionnels en eussent été jugés valables.

Stan Bortnowski, architecte — CÉLÉBRATION DE L'ANNIVERSAIRE DE L'ARCHITECTE ACADÉMIEN DUILIU MARCU (page 48). L'éminent architecte roumain ayant été fêté pour son 80-e anniversaire, la revue publie en hommage un article à son intention, soulignant sa personnalité tout comme la valeur de ses réalisations architecturales, fruit d'une activité de plus de 55 années dans les domaines de l'architecture et de l'urbanisme.

DÉBATS

*** PROBLÈMES D'AMÉNAGEMENT DE LA VILLE DE TIMIȘOARA (page 56). La revue présente sous ce titre, en un texte abrégé, les travaux de la séance plénière de la filiale Banat de l'Union des architectes de la R.P.R., qui s'est tenue à Timișoara les 5, 6 et 7 novembre 1964.

La séance plénière a pris pour thème de ses débats les problèmes de l'aménagements de Timișoara, chef-lieu de région et centre culturel et industriel du Banat.

Les participants, architectes et ingénieurs de la ville et d'autres régions du pays — ont fait maintes interventions et propositions touchant l'extension de la ville, les zones résidentielles, les zones industrielles, l'aménagement du centre de la ville, etc.

CRITIQUE — BIBLIOGRAPHIE

La rubrique comprend deux critiques des ouvrages «L'Architecture industrielle en R.P.R.» par le professeur Adler, architecte, Z. Solomon, architecte et M. Popovici, ingénieur, et «Le Béton en architecture» par Anton Moisescu, maître de conférences, architecte, et Eleodor Săftoiu, ingénieur, ouvrages parus à Bucarest, aux Editions Techniques. La rubrique fait en outre, mention de l'activité éditoriale déployée ces dernières années par les Editions «Meridiane».

Sont présentés ensuite plusieurs compte-rendus et notes sur des ouvrages d'architecture parus à l'étranger, notamment «An introduction to modern architecture», par J. M. Richards; «The modern factory», par E. D. Mills; «Modern flats», par F. R. S. Yorke et E. Gibberd; «Mercati e negozi», par R. Aloï; «Krankenhäuser», par le Dr. Hans Ulrich Riethmüller.

CHRONIQUE

La revue consigne brièvement des nouvelles sur l'activité de l'Union des architectes de la R.P.R. en mars et avril derniers.

I N H A L T

STÄDTEBAU

Arch. Gabriela Bertumé — SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME VON STÄDTEN IN DER REGION BRAȘOV (S. 4). In den letzten drei Jahren ist das Bukarester Zentralinstitut für Studien, wissenschaftliche Forschungen und Planung für Bauwesen, Architektur und Systematisierung — ISCAN an die Wiederaufnahme der Systematisierungsprojekte der Städte Brașov, Sibiu, Mediaș, Sighișoara und Făgăraș, vom Gesichtspunkt ihrer regionalen gegenseitigen Abhängigkeit, sowie auch vom Standpunkt ihrer Bedeutung im Städtenez des Landes geschritten.

Die Verfasserin des Artikels, Leiterin der Entwurfsabteilung im Atelier der Städtesystematisierung in obgenanntem Institut, stellt für den Anfang die fünf Städte unter dem Aspekt ihrer Funktionen dar: Industriezentren von republikanischem Interesse, Verwaltungs- und Kulturzentren auf regionalem und rayonalem Plan, Touristenzentren von republikanischer Bedeutung. Unabhängig von der Systematisierungsskizze der Stadt Brașov, wurde auch ein Studium der Mikroregion Brașov, beziehungsweise der in der Nähe und in den unterordneten Städten befindlichen Industriezentren ausgearbeitet. Ebenso haben die Autoren der Systematisierungsskizze für die Stadt Sibiu, die zweitwichtigste Stadt der Region, die umgebende Mikroregion in Betracht gezogen.

Was die Aspekte in der künftigen Struktur des Stadtterritoriums betrifft, wurde bei Ausarbeitung der Systematisierungsprojekte der fünf Städte die Feststellung der territorialen Notwendigkeiten im Verhältnis zur Steigerung des sozial-ökonomischen Profils und zum voraussichtlichen Grad des Komforts verfolgt, sowie auch die Verbesserung der vorhandenen Struktur, angesichts einer besseren Entfaltung der Funktionen dieser Städte. Diese Probleme haben sich insbesondere im Zusammenhang mit dem Studium der Wohnzonen, der Industriezonen sowie der Lagerungszonen aufgeworfen.

In diesem Sinne hatten die Autoren der Systematisierungsskizzen für die fünf Städte schwierige Probleme im Zusammenhang mit der kompakten Städtestruktur und dem Mangel an freien Bauflächen innerhalb der Wohnzone zu lösen. Für die Wohnzonen wurden die Hauptverkehrsadern für Transport, die vorhandenen bedeutenden Industrieinheiten, die Elemente des natürlichen Rahmens usw. berücksichtigt und wurde gleichzeitig auch eine optimale strukturelle Einteilung dieser Zonen verfolgt.

Das Vorherrschen eines bestimmten Industriezweiges in jeder dieser fünf Städte, hat interessante Probleme im Zusammenhang mit der Präzisierung der Größe und des Umfangs der Industriezonen, mit der Festsetzung entsprechender Beziehungen zwischen ihnen und den Wohnzonen, mit der Bestimmung des Radius und des Schädlichkeitsgrades aufgeworfen.

Des weiteren beschäftigt sich die Verfasserin des Artikels mit der Art, wie die Stadtzentren vom Standpunkt der Komposition (die fünf Städte weisen alte Gebäude von besonderem architektonischen und historischen Wert auf) gedacht wurden, wie in diesen Skizzen der hauptsächlich Straßen- und Eisenbahnverkehr gelöst wurde, sowie auch mit der Art, wie die Nutzung der Elemente des natürlichen Rahmens und der Zonen von historischem und architektonischem Interesse (ganze Zonen in diesen Städten haben bis heute den mittelalterlichen Charakter bewahrt) zum Vorschlag gelangte.

WOHNUNGEN

Arch. Bogdan Cotaru — 5 000 NEUE WOHNUNGEN AN DER NORD-SÜD-MAGISTRALE (S. 18). Zu den in den letzten Jahren in Bukarest gebauten Wohnblockensembles, bei welchen neue, zur Erhöhung des Ausführungstempes beitragende Bauweisen und —materialien angewendet wurden, gehört auch das den Mărășești-Platz mit dem Unirii-Platz verbindende Ensemble, das sich auf ungefähr 1 km längs der Nord-Süd-Magistrale erstreckt.

In der ersten Etappe, 1960—1961, wurde ein Abschnitt mit Wohnblocks ohne Parterreläden gebaut.

Der vorliegende Artikel befaßt sich mit dem zweiten, in der nächsten Etappe, 1962—1964, gebauten Abschnitt, der in einem neuen Geist gelöst wurde, mit großen Grünanlagen und zahlreichen Läden im Parterre in einigen der Wohnblocks. Dieser Abschnitt besteht aus 7 schmalen Blocks und einem Turmblock und umfaßt insgesamt 1 281 Zwei- und Dreizimmerwohnungen.

Es wurden drei Blocktypen angewendet: mit einseitiger Orientierung, mit doppelseitiger Orientierung und Turmblock, konstruiert im Monolith-Bienenwabensystem.

KOMMERZIELLE BAUTEN

Arch. Radu Patrulius — LÄDEN AN DER NORD-SÜD-MAGISTRALE (S. 24). Der Verfasser dieses Artikels veranschaulicht die im Parterre gebauten Läden der Wohnblocks des Mărășești-Platzes, die in dem im vorigen Artikel beschriebenen Ensemble enthalten sind.

Die Mehrzahl dieser Handelsräume haben eine vom Plan des laufenden Geschosses des Wohnungsgrundrisses bestimmte Lösung.

Dank der Lage jeder Konstruktion im Rahmen der Systematisierung, ergaben sich unabhängige Handelsräume, Handelsräume mit Ausstattungsmöglichkeiten der Schaufenster auf zwei gegenüberliegenden Seiten und Handelsräume mit Schaufenstern zur Hauptfront der Magistrale und wurde die Erzielung breit verglaster Fronten von Ausstellungs-Geschäftsläden angestrebt.

Es wurden realisiert: zwei kleine Einheiten — für Zeitungsverleiß und Kunstgewerbeartikel; ein Komplex für Obst-Gemüse, Lebensmittelläden mit Selbstbedienung, Läden für Fleisch und Wurstwaren, Läden für Milchprodukte; eine Reihenfolge von Geschäftsläden — Konditorei, Blumenhandlung, optische Artikel, Apotheke, Buchhandlung, Postamt, Tabakladen, und ein unabhängiger Verkaufsladen zwischen zwei Wohnblocks, als Schuhgeschäft vorgesehen. Außerdem befindet sich im Parterre auch ein Restaurant mit Erfrischungslokal für 300 Plätze, das auch eine Abteilung für Semi-Präparate hat. Der Bau, der unabhängig ist, wurde entworfen wie eine große Glasschachtel, gedeckt mit einer dicken Eisenbetonschale. Die Räume der drei Funktionen sind durch Platten, gleichfalls aus Glas, voneinander getrennt.

Arch. Miron Hoffman — HANDELSKOMPLEX AM IANCUŁUI-PLATZ — BUKAREST (S. 30). Der Komplex umfaßt ein Restaurant mit 250 Plätzen und Sommerterrasse, einen Lebensmittelladen mit Selbstbedienung und eine Abteilung für Semi-Präparate mit Blockküche. Der immerhin beschränkte Raum für eine derartige Einrichtung, in unmittelbarer Nachbarschaft einiger Wohnblocks, hat in großem Maße die Wahl der Lösung beeinflusst. Ebenso mußte man die Perspektive von der Mihai Bravu-Chaussee berücksichtigen sowie auch die architektonische Anpassung inmitten der anderen umliegenden Bauten.

Der Handelskomplex wurde auf einem freien Gelände mit drei angrenzenden Straßen angeordnet. Dieser Raum, mit Mosaikplatten gepflastert und mit kleinen Grünanlagen belebt, ist nur für den Fußgängerverkehr bestimmt.

Der Bau erstreckt sich auf zwei von den Funktionen diktierte Haupt- und drei Nebengeschosse; das Parterre umfaßt einen Lebensmittelladen mit Selbstbedienung, eine Abteilung für Semi-Präparate und die Blockküche; das Restaurant — auf drei Seiten verglast — hat im Parterre die Empfangshalle und den eigentlichen Saal am Stock; im selben Geschöß befinden sich die Anrichte und Nebenräume des Restaurants, während im Mezzanin die Nebenräume des Dienstpersonals angeordnet wurden.

Die Struktur besteht aus Eisenbetonrahmen mit antiseismischen Gegenstützen aus Eisenbetonmembranen im Innern. Für die Endfertigungsarbeiten wurden Marmorfußböden „opus incertum“ für die Wände Vinacet-Farben und teils Kacheln, für die Decken getupfte Ölfarben verwendet; im Saal wurde der Fußboden aus schwarzem Marmor ausgeführt, und bei den Säulen und der Zugangstreppe gesprenkelter Marmor, während die Wand in heller Senffarbe gehalten ist.

Arch. Mircea Enescu und Arch. Radu Crăniceanu — ARCHITEKTUR UND DEKORATION DES KAUFHAUSES „MUZICA“ (S. 33). Dieser Laden mit besonderem Profil — für Musikinstrumente, Partituren, Schallplatten und Tongeräte — wurde in einem in einer Bukarester Hauptstraße, Calea Victoriei, befindlichen Wohnblock angeordnet. Die vom Terrain bedingten Höhenunterschiede führten zu einer Lösung auf drei Geschossen.

Das Souterrain umfaßt die Lagerräume für Instrumente, Tongeräte und Schallplatten, die Verwaltungsbüros, die sanitären Gruppen und einen kleinen Vorführungssaal für die auf Platten und Tonband aufgenommenen Musikneuheiten. Das Parterre wurde für die Auslage- und Verkaufsstände der Schallplatten, Instrumente und Tongeräte vorgesehen. Vom Parterre gelangt man über zwei diametral gegenüberliegende Treppen, mit freiliegenden Stufenplatten, zu einem Zwischengeschos, das für Auslagen und Verkauf von Partituren und Werke der Musikliteratur vorgesehen ist.

Die Absicht des Projektanten, die übrigens in der gewählten Lösung ausgedrückt ist, war die Schaffung eines Ladens in Form einer Vitrine. Wie eine Glaswand entworfen, gewährt die Vitrine — ohne Podium und unterteilt aus den konstruktiven Profilen — freien Einblick in den ganzen Innenraum des Ladens. Die Projektanten haben eine Struktur aus Eisenbetonsäulen und -balken realisiert, deren plastische Form, mit veränderlichem Schnitt, auch aus der Varietät der Momentendiagramme resultiert.

Für die inneren Endfertigungsarbeiten wurden verwendet: schwarzer Marmor für den Fußboden, um einen Kontrast zu den mit hellem Steinverputz verkleideten Säulen zu schaffen; glänzende Gipsverputzdecken, mit eingebauten Lichtblenden entlang der Vitrine und im restlichen Teil des Ladens.

Die Innendekoration des Ladens wurde von den Projektanten in dem Sinne gedacht, dem Publikum eine „Begegnung mit der Musik“ zu vermitteln: sowohl die Vitrinenwand, die Mosaikflächen (die musikalische Themen veranschaulichen), das große Parterrefenster als auch die Anordnung der Möbel (Verkaufspulte, Schaukästen für Musikinstrumente, Fauteuils, Tischchen, Schallplattenkassetten usw.) alle tragen zur Realisierung der von den Projektanten gedachten Idee bei.

WETTBEWERBE

Arch. Ignace Serban — BETRACHTUNGEN ÜBER DEN WETTBEWERB FÜR WOHNGEBÄUDE MIT 16—18 GESCHOSSEN (S. 40). Nach einem kurzem Überblick über die in anderen Ländern wie auch bei uns angewandte Art der Gebäude, analysiert der Verfasser des Artikels den Ende des Jahres 1964 stattgefundenen Wettbewerb in Bukarest.

Der Wettbewerb wurde vom Bukarester Volksrat organisiert und bezweckte die Schaffung von geeigneten Lösungen zur Ausarbeitung von Projekten für 16—18geschossige Wohngebäude, die in den Jahren 1966—70 in der Rumänischen Volksrepublik errichtet werden sollen. Die Aufgabe des Wettbewerbs wurde ausgearbeitet auf Grund der aktuellen technischen und ökonomischen Parameter, mit einigen kleinen Abweichungen in bezug auf die Benutzung der 1 1/2 Zimmerwohnung und die Einführung eingebauter Schränke, die für alle Wohnungstypen obligatorisch sind.

Die beim Wettbewerb präsentierten 25 Projekte konnten nur zum Teil die Hauptprobleme der Aufgabe erläutern, was gerade auf den Umstand zurückzuführen ist, daß letztere auf technisch-wirtschaftliche Daten basierte, die einer vor 5—6 Jahren aktuell gewesen Plan zugrundelagen.

Von den vorgelegten Projekten wurden zwei prämiert und zwar II. und III. Preis „ex aequo“ (Nr. 6 und Nr. 8) und fünf erhielten Belohnungen (Nr. 1, Nr. 11, Nr. 13, Nr. 17, Nr. 25).

Bei Auswahl der vorgelegten Projekte verfolgten die Preisrichter folgende Kriterien:

1. Die Zusammenfügung einer ausreichenden Anzahl von Wohnungen um den Verkehrsknotenpunkt, um vom ökonomischen Standpunkt ein wirksames Resultat zu erzielen (die Projekte Nr. 6, 8, 13 bringen eine rationelle Lösung);

2. Die Realisierung von korrekt funktionellen Wohnungstypen, mit einem erhöhten Komfort als die gegenwärtig in Herstellung begriffenen (die Projekte Nr. 1 und 8 bringen Versuche in diesem Sinn, jedoch nicht optimal gelöst; die Zusammenfügung oder Gruppierung der sanitären Gruppen wurde konsequenter in den Projekten Nr. 1, 8, 25 realisiert während für die 1 1/2 Zimmerwohnung — neues Element der Aufgabe — zwei prinzipielle Lösungen dargelegt wurden);

3. Ökonomizität der Lösungen durch Vereinigung folgender Qualitäten: Gruppierung, Komfort, Struktur, Installationen (große Preisüberschreitungen haben bloß die Projekte mit großen Räumen für gemeinsamen Verkehr, mit übertrieben vielen Loggien in Wohnungen oder mit einer kleinen Anzahl von Wohnungen um einen Verkehrsknotenpunkt aufgewiesen);

4. Architektonischer Ausdruck: die Projekte Nr. 1, 6, 8, 11 zeigen Voll- und Leer-Spiele auf parallelepipedischen Volumina, während die Projekte Nr. 13, 17, 25 teils günstige (Projekt Nr. 25) teils ungünstige Änderungen des Volumens bringen;

5. Die Struktur, die Installationen — wichtige Kriterien — haben zur Auswahl der Projekte beigetragen, aber erst nachdem die funktionellen Aspekte als gültig anerkannt wurden.

Arch. Stan Bortnowski — GEBURTSTAG DES AKADEMIKERS ARCHITEKT DUILIU MARCU (S. 48). Im Rahmen der festlichen Veranstaltung zu Ehren des 80. Geburtstages des hervorragenden rumänischen Architekten, veröffentlicht die Zeitschrift einen huldigenden Artikel, in dem hervorgehoben wurde die Persönlichkeit des Gefeierten und der Wert seiner architektonischen Realisierungen, Früchte einer mehr als 55 jährigen Tätigkeit auf dem Gebiete der Architektur und des Städtebaus.

ZUR ERÖRTERUNG:

*. SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME DER STADT TIMIȘOARA (S. 56). Unter diesem Titel bringt die Zeitschrift kurzgefaßt die am 5., 6. und 7. November 1964 in Timișoara entfalteten Arbeiten der Vollversammlung der Banater Filiale des Architektenverbandes der RVR.

Aufgabe der Vollversammlung waren die Systematisierungsprobleme der Stadt Timișoara, Regionshauptstadt sowie Kultur- und Industriezentrum des Banates.

Die Teilnehmer, Architekten und Ingenieure der Ortschaft und aus anderen Regionen des Landes, machten zahlreiche Anmerkungen und Vorschläge in bezug auf Ausdehnung der Stadt, Wohnzonen, Industriezonen, Systematisierung des Stadt-zentrums usw.

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Die Rubrik enthält zwei Rezensionen über die Arbeiten „Arhitectura industrială în R.P.R.“ („Industriearchitektur in der RVR“) von Prof. Arch. L. Adler, Arch. Z. Solomon, Ing. M. Popovici und „Betonul în Arhitectură“ („Beton in der Architektur“) von Conf. Arch. Anton Moiseescu und Ing. Eleodor Săftoiu, beide erschienen im Technischen Verlag, Bukarest. Ferner bringt die Rubrik noch einen kurzen Bericht über die Verlagstätigkeit der „Meridiane“ in den letzten Jahren.

Des weiteren werden einige Rezensionen und Anmerkungen über einige im Ausland erschienene Architekturarbeiten dargelegt: „An introduction to modern architecture“ von J. M. Richards; „The modern factory“ von E. D. Mills; „Modern flats“ von F. R. S. Yorke und F. Gibberd; „Mercati e negozi“ von R. Alois; „Krankenhäuser“ von Dr. Hans-Ulrich Riettmüller-

CHRONIK

Die Zeitschrift vermerkt kurzgefaßt: Mitteilungen über die vom Architektenverband der RVR in den Monaten März und April ds. J. entfaltete Tätigkeit.

СОДЕРЖАНИЕ

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Габриэла Бергюм — НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПЛАНИРОВКИ ГОРОДОВ БРАШОВСКОЙ ОБЛАСТИ (стр. 4). В течение последних трех лет, Центральный научно-исследовательский и проектный институт по строительству, архитектуре и районной планировке — ИСКАС в г. Бухаресте перешел к реализации проектов планировки г.г. Брашов, Сибиу, Медиаш, Сигишоара и Фэгрэш, рассматривая их с точки зрения их взаимозависимости в областном разрезе, а также с точки зрения их значения в городской сети РНР.

Автор статьи, главный проектировщик в отделе планировки городов вышеуказанного института представляет в начале функциональные аспекты этих пяти городов: промышленные центры республиканского значения, административные и культурно-просветительные центры в областном и районном разрезе, туристические центры республиканского значения. Независимо от схемы (эскиза) планировки города Брашов, разработано и исследование Брашовского микрорайона, соотв. ближайших промышленных центров и подведомственных городов. Также и в отношении города Сибиу, второго по значению города данной области, авторы схемы планировки учли окружающий микрорайон.

Что касается аспектов будущей структуры городской территории, при разработке проектов планировки этих пяти городов имелось в виду определение территориальных потребностей в связи с ростом социально-экономического профиля и с намечаемой перспективной степенью комфорта, а также и улучшение существующей структуры в целях лучшего осуществления функций этих городов. Эти вопросы возникли главным образом в связи с изучением жилых, промышленных и складских районов.

В этом отношении, авторам схем планировки этих пяти городов пришлось решать трудные задачи, связанные с плотной городской структурой, с отсутствием свободных участков внутри жилых районов. Для жилых районов учтены транспортные магистрали, существующие значительные промышленные единицы, элементы природного кадра и т.п., учитывая одновременно и оптимальную структурную компоновку данных районов.

Преобладание некоторых промышленных отраслей в каждом из этих пяти городов выдвинуло интересные вопросы в связи с уточнением величины и периметра промышленных районов, установлением соответствующих соотношений между промышленными и жилыми районами, установлением распространения и степени вредности.

Далее, автор статьи рассматривает концепцию городских центров с точки зрения композиции (поскольку в этих пяти городах находятся старинные здания большой архитектурной и исторической ценности), решение вопросов транспортного и железнодорожного движения, а также предложения по освоению элементов природного кадра и зон исторического и архитектурного интереса (целые зоны этих городов сохранив и по сей день средневековый характер).

ЖИЛИЩНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Богдан Котару — 5 000 НОВЫХ КВАРТИР ПО СЕВЕРО-ЮЖНОЙ МАГИСТРАЛИ (стр. 18). Среди выстроенных в течение последних лет в Бухаресте жилищных ансамблей для которых использовались новые системы и новые строительные материалы, способствующие росту темпов возведения зданий, находится и ансамбль, соединяющий площадь «Пьяца Мэрэшештэ» с площадью «Пьяца Унирий», распространяющийся примерно на 1 км по Северо-южной магистрали.

На первом этапе, 1960—1961 гг., была выполнена первая часть ансамбля, с многоэтажными жилыми зданиями без магазинов в нижнем этаже.

В статье рассматривается вторая часть ансамбля, выстроенная в новом духе (на втором этапе, 1962—1964 гг.), с большими озелененными пространствами и многочисленными магазинами, расположенными в нижнем этаже отдельных жилых зданий. Этот ансамбль состоит из 7-ми линейных и одного башенного многоэтажных жилых зданий, имеющих 1281 двух- и трехкомнатных квартир.

Были приложены три типа многоэтажных жилых зданий с одинарной ориентировкой, с двойной ориентировкой и башенный блок, выстроенные по монолитно-сотовой системе.

ТОРГОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Раду Патрулиус — МАГАЗИНЫ ПО СЕВЕРО-ЮЖНОЙ МАГИСТРАЛИ (стр. 24). Автор статьи описывает магазины, размещенные в нижнем этаже жилых зданий на площади «Пьяца Мэрэшештэ», входящие в ансамбль описанный в предыдущей статье.

Планировка большинства этих торговых центров определена планом данного уровня ансамбля жилых зданий.

В результате расположения каждого здания в рамках городской планировки, получились независимые торговые центры, торговые центры с возможностью устройства витрин по двум противоположным фасадам и торговые центры с витринами по главному фронту магистрали, с целью получения пространственных остекленных фронтов магазинов-выставок.

Были осуществлены: две мелкие единицы по распространению печати и прикладному искусству; комплекс по продаже фруктов и овощей, магазин продуктов питания с самообслуживанием, мясная и колбасная, магазин молочных продуктов; ряд магазинов — кондитерская, цветочная, медицинская оптика, аптека, книжный магазин, почтовый отдел, табачный магазин и отдельный обувной магазин, расположенный между двумя жилыми зданиями. Кроме этого, в одноэтажном здании находится ресторан с пивной на 300 мест, имеющий также и отдел полуфабрикатов. Это отдельное сооружение осуществлено в виде большой стеклянной коробки перекрытой мощной железобетонной плитой. Помещения для этих трех деятельности отделены стеклянными панелями.

Арх. Мирон Гоффман — ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМПЛЕКС НА ПЛОЩАДИ «ПЬЯЦА ЯНКУЛУЙ» — Бухарест (стр. 30). В этот комплекс входит ресторан на 250 мест, летняя терраса, магазин продуктов питания с самообслуживанием и отдел для полуфабрикатов с кухней обслуживающей многоэтажное жилое здание. Сравнительно небольшая площадь под подобную оснастку, в непосредственной близости от жилых зданий, оказала большое влияние на выбор планировки; следовало также учесть и перспективу по шоссе «Михай Браву» и архитектурный кадр окружающих сооружений.

Торговый комплекс расположен на свободной площади, ограниченной тремя улицами. Эта площадь, замощенная мозаичными плитами и оживленная небольшими зелеными насаждениями, предназначена для пешеходного движения.

Сооружение развивается по двум основным и трем второстепенным уровням, обусловленным их функциональным назначением; в нижнем этаже находится магазин продуктов питания с самообслуживанием, отдел полуфабрикатов и домашняя кухня; ресторан с тремя остекленными сторонами — имеет приемный холл в первом этаже и ресторанный зал на втором этаже; на том-же уровне находится кладовая и службы ресторана, а в мезонине расположены служебные бытовые помещения.

Каркас выполнен из железобетонных рам с противосейсмическими связями из внутренних железобетонных мембран.

Для окончательной отделки применены мраморные настилы ("opus incertum"), винилацетатная и частично фаянсовая отделка стен; потолок с матовой масляной окраской, для зала принят настил из черного мрамора и колонны и лестница из Келрирского мрамора; стены отделаны в охрево-горчишной окраской, светлого тона.

Арх. Мирча Энеску и арх. Раду Крэйничану — **АРХИТЕКТУРА И ДЕКОРАЦИЯ МАГАЗИНА «МУЗЫКА»** (стр. 33). Этот магазин со специальным профилем — музыкальные инструменты и аппараты, партитуры, пластинки — расположен в жилом здании по одной из главных улиц Бухареста — Каля Виктории. Используя разность в уровнях площадки, исследования привели к планировке на трех уровнях.

В подвальном этаже находятся склады инструментов, музыкальных аппаратов и пластинок, административные помещения, санузлы и небольшой концертный зал, служащий для прослушивания последних музыкальных новинок, зарегистрированных на пластинках и лентах. Первый этаж предназначен для этендов продажи и экспонирования пластинок, музыкальных инструментов и аппаратов. С первого этажа, две диаметрально-противоположные лестницы, со свободными ступенями, без подступенков, ведут к этажерке предназначенной для экспонирования и продажи партитур и музыкальной литературы.

Замыслом проектировщиков, выраженном в выбранной планировке, было создание магазина-витрины. Эта витрина в виде стеклянной стены — без подиума, разделенная на конструктивные профили позволяет широкий обзор всего внутреннего объема магазина. Проектировщики осуществили каркас из железобетонных балок и колонн, скульптурная форма которых, с переменным сечением, вытекает также и из вариации диаграммы моментов.

Для внутренней отделки применены: черный мрамор для настила, в целях создания сильного контраста по отношению к колоннам, покрытым штукатуркой из каменного порошка светлой расцветки; глянцевая гипсовая отделка потолков, с выкружками вдоль витрины и плоская в остальной части магазина.

Внутренняя декорация магазина задумана проектировщиками таким образом, чтобы она составляла для публики «встречу с музыкой»; стена-витрина, мозаичная отделка, (иллюстрирующая музыкальные темы), большой витраж первого этажа, а также и расположение мебели (станды, витрины для музыкальных инструментов, кресла, столики, кассеты для пластинок и пр.), все способствует осуществлению замысла проектировщиков.

К О Н К У Р С Ы

Арх. Игнатий Шербан — **ЗАМЕТКИ ОТНОСИТЕЛЬНО КОНКУРСА ПО СТРОИТЕЛЬСТВУ 16—18-ТИ ЭТАЖНЫХ ЖИЛЫХ ЗДАНИЙ** (стр. 40). После краткого обзора такого рода построек, осуществленных за рубежом и в Румынии, автор статьи переходит к анализу конкурса, состоявшегося в Бухаресте в конце 1964 года.

Конкурс был организован Бухарестским Народным Советом и преследовал цель нахождения удовлетворительных решений для разработки проектов по строительству 16—18-ти этажных домов, подлежащих строительству в Румынии в 1966—1970 гг. Тема-программа конкурса была выработана на основе актуальных технических и экономических параметров, с некоторыми незначительными отклонениями, касающимися использования квартир с 1 1/2 комнатами и встроенных шкафов, обязательных для всех типов квартир.

25 проектов, представленных на этом конкурсе, сумели лишь частично выяснить главные задачи поставленные темой-программой, именно ввиду того обстоятельства, что эта тема-программа была основана на технико-экономических данных проектов, действующих 5—6 лет тому назад.

Из представленных проектов, двум была присуждена II—III премия («ex aequo» (№ 6 и № 8), а пять получили похвальный отзыв (№ 1, № 11, № 13, № 17, № 25).

Жюри руководилось следующими критериями при селекции представленных проектов:

1. Группировка вокруг узла движения достаточного количества квартир, чтобы обеспечить экономическую эффективность данного узла (проекты № 6, 8, 13 правильно решают это требование).

2. Осуществление функционально целесообразных типов квартир с повышенным комфортом по сравнению с до сих пор применяемыми (проекты № 8 и 1 являются попытками в этом направлении, но не дали оптимальных результатов; совмещение и группировка санузлов наилучше осуществлены в проектах № 1, 8, 25, а для квартир с 1 1/2 комнатами — новый элемент в теме — были представлены два принципиальных решения).

3. Экономичность решений путем сочетания качеств сборки, комфорта, структуры, оснастки (лишь проекты с большими пространствами общего движения, с чрезмерным количеством лоджий в квартирах или с небольшим количеством квартир, обслуживаемых одним циркуляционным узлом, привели к сильно завышенной стоимости).

4. Архитектурное оформление: проекты № 8, 6, 11, 1 являют перемещающиеся проемы и заполнения с параллелистическими объемами, в то время как проекты № 25, 17, 13 вносят изменения объема, из которых одни удовлетворительны (проект № 25), а другие нет (проект № 13).

5. Структура и оснастка — учтены как важные критерии и способствовали селекции проектов, но только после того как были найдены приемлемыми их функциональные аспекты.

x x x

Арх. Стан Бортновский — **ЮБИЛЕЙ АРХИТЕКТОРА ДУЮЛИО МАРКУ** (стр. 48). Отмечая 80-ти летнюю годовщину дня рождения известного румынского архитектора, журнал публикует статью в которой представлена личность юбиляра и оцениваются его архитектурные достижения, являющиеся результатом свыше чем 55-тилетней деятельности в области архитектуры и градостроительства.

В ПОРЯДКЕ ОБСУЖДЕНИЯ:

x x x **ВОПРОСЫ ПЛАНИРОВКИ ГОРОДА ТИМИШОАРА** (стр. 56). Под этим заглавием журнал публикует краткое изложение работ Пленума Банатского филиала Союза Архитекторов РНР, состоявшегося 5—7 ноября 1964 г. в Тимишоаре.

Пленум имел темой рассмотрение вопросов планировки города Тимишоара, областного и культурно-промышленного центра Баната.

Участники — местные архитекторы и инженеры, а также и из других областей страны — внесли многочисленные замечания и предложения в связи с расширением города, жилых и промышленных районов планировки городского центра и т.д.

РЕЦЕНЗИИ — ЛИТЕРАТУРА

Этот раздел содержит две рецензии на книги: «Промышленная архитектура РНР» проф. арх. Л. Адлера, арх. Э. Соломона, инж. М. Поповича и «Бетон в архитектуре» доцента арх. Антона Мойеску и инж. Элеодора Сафтоиу, изданные в Бухаресте Техническим издательством. В этом разделе имеется также и краткий обзор издательской деятельности Издательства «Меридиане» за последние годы.

Затем даются рецензии и заметки в связи с напечатанными за рубежом трудами по архитектуре: J. M. Richards — «An introduction to modern architecture», E. D. Mills — «The modern factory», F. R. S. Yorke и F. Gibberd — «Modern flats», R. Aloï — «Mercati e negozi», д-ра Hans Riethmüller — «Krankenhäuser».

Х Р О Н И К А

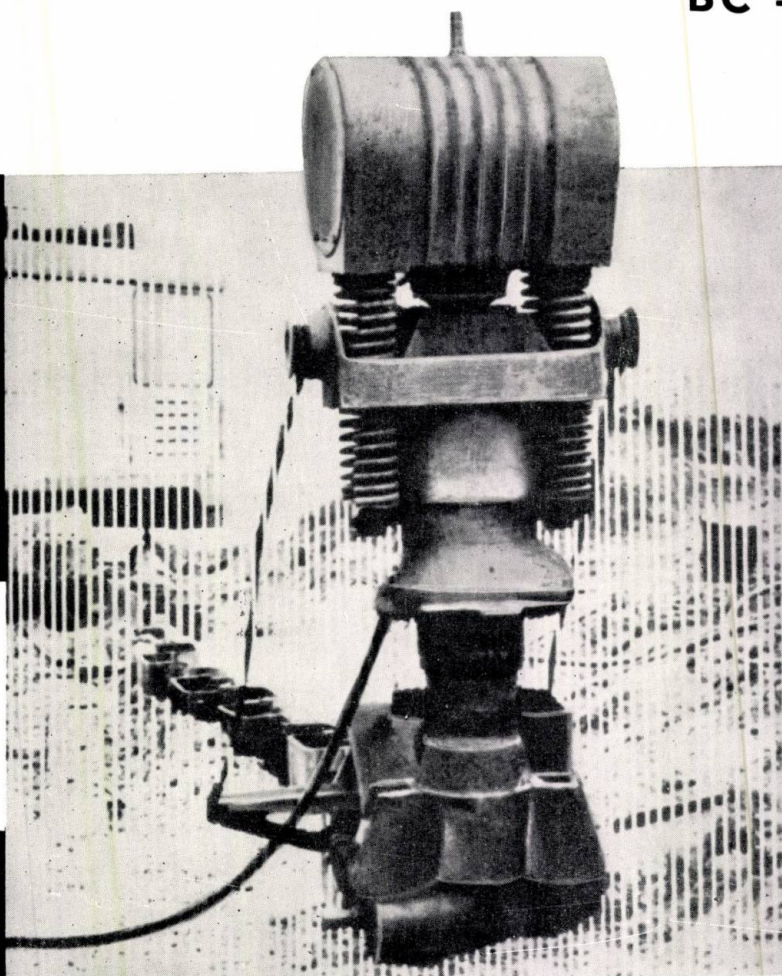
Журнал кратко отмечает известия в связи с деятельностью Союза архитекторов РНР в марте и апреле с.г.

**C I O C A N E
V I B R A T O A R E
P O L O N E Z E**

**T I P U R I
BC — 3 și
BC — 5**

POLIMEX

DESTINATE:

- la introducerea și extragerea piloților și a altor elemente asemănătoare de fundații, larg folosite în lucrările de construcții de clădiri și de poduri;
- la demontarea palplanșelor de protecție a gropilor de fundație;
- la extragerea și introducerea țevilor în terenuri umede și nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt acționate electric. Diferența dintre cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce mărește parametrii tehnici și determină adîncimea de înfigere.

Exportator exclusiv

POLIMEX

Firmă poloneză pentru exportul și importul de mașini — Varșovia, Czackiego 7/9 • Telefon 269491 • Telex 81371, 81274 • Telegram: polimex, Warszawa
Pentru orice informații, a se adresa la Biroul Consilierului Comercial al Poloniei — București, bd. Aviatorilor 24

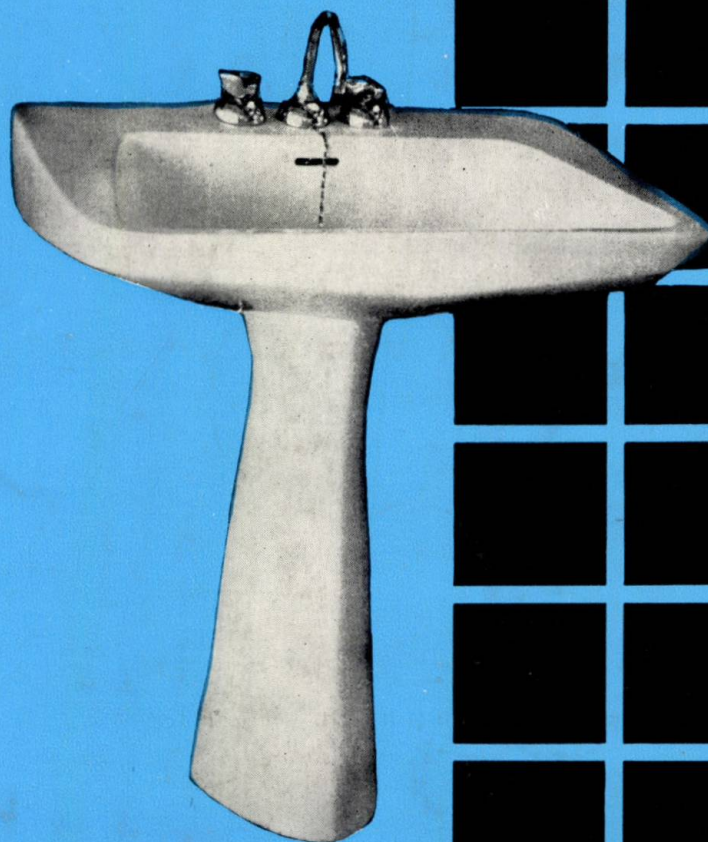
FABRICA DE OBIECTE SANITARE DIN PORTELAN
execută și livrează în diverse culori

PLACAJE CERAMICE PENTRU CONSTRUCȚII

Pentru placarea pereților exteriori
și interiori ai clădirilor industriale,
publice și de locuit avînd rezistență
mecanică și chimică, precum și aspect
foarte plăcut

OBIECTE SANITARE DIN PORTELAN

Pentru camere de baie și bucătării

Comenzile se primesc prin Ministerul Industriei
Construcțiilor — Direcția Generală de Aprovizio-
nare și Desfacere și direct la întreprindere

Str. Preciziei nr. 1 — telefon 13.81.12.
București-Militari

arquitectura
E 1689 RPR 1965 3

Coperta I-a — Bloc nou de locuințe în cartierul Balta-Albă din București

Coperta a II-a — Locuințe noi în apropierea centrului comercial din cartierul Nițu Vasile din București

Coperta a IV-a — Artera centrală din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

● EDITORIAL

- 2 PERSPECTIVE NOI ÎN ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

● CONFERINȚA PE ȚARĂ A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

- 8 SALUTUL C.C. AL P.M.R., CONSILIULUI DE STAT ȘI CONSILIULUI DE MINISTRI, PREZENTAT DE TOVARĂȘUL GHEORGHE APOSTOL
- 9 SCRISOAREA CONFERINȚEI PE ȚARĂ A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ADRESATĂ C.C. AL P.M.R., CONSILIULUI DE STAT AL R.P.R. ȘI CONSILIULUI DE MINISTRI AL R.P.R.
- 11 DAREA DE SEAMĂ A COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
- 22 DISCUȚII PE MARGINEA DĂRII DE SEAMĂ
- 43 REZOLUȚIA CONFERINȚEI PE ȚARĂ A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

● PRIN ATELIERELE DE PROIECTARE

- 44 Arh. Nicolae Petrescu, arh. Adrian Oprea
DOUĂ MARI CONSTRUCȚII HIDROENERGETICE
- 47 Arh. Iulian Deșcu, arh. Alexandru Popescu-Necșești
GIGANTUL SIDERURGIC DE LA GALAȚI
- 49 Arh. Paraschiva Iubu
O IMPORTANTĂ INVESTIȚIE DESTINATĂ ÎNVĂȚĂMÎNTULUI SUPERIOR TEHNIC
- 51 Arh. Nicolae Petrașincu, arh. Dan Bacalu
ȘCOLI TIP PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL MEDIU
- 53 Arh. George Trifu
SPITAL DE MARE CAPACITATE ÎN CARTIERUL ȚIGLINA-GALAȚI
- 55 Arh. Tiberiu Ricci
NOILE STUDIOURI ALE TELEVIZIUNII ROMÂNE
- 56 Arh. George Mularidis
ANSAMBLU DE LOCUINȚE ÎN CARTIERUL MILITARI—BUCUREȘTI

● ARHITECTURA ROMÂNEASCĂ PESTE HOTARE

- 58 Arh. Alexandru Budișteanu
PREZENTAREA PESTE HOTARE A REALIZĂRILOR ARHITECTURII ROMÂNEȘTI
★
- 60 PRESA STRĂINĂ DESPRE ARHITECTURA CONTEMPORANĂ A ROMÂNIEI
★

ACADEMICIANUL ARHITECT PETRE ANTONESCU

● CRONICA

3

ANUL XIII NR. 3 (94) 1965

COLEGIUL
DE REDACȚIE

conf. arh. M. ALIFANTI
arh. M. BERCOVICI
arh. M. CAFFÉ
prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU
arh. M. MELICSON
(redactor șef)
arh. C. MOȘINSCHI
arh. GH. PAVLU
conf. arh. G. PETRAȘCU

arhitectura RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

P E R S P E C T I V E N O I Î N A R H I T E C T U R Ă Ş I S I S

Anul 1965 va rămâne neşters în memoria poporului nostru. Călăuzit de comunişti, poporul român, în anii regimului democrat-popular, a prefăcut din temelie economia ţării şi structura societăţii. În România socialismul a triumfat, relaţiile de producţie socialiste generalizându-se în întreaga economie. Privind cu mândrie justificată drumul parcurs până acum, comuniştii — întruniţi în cel mai înalt for al lor, în cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, — şi-au măsurat cumpănit dar plini de îndrăzneală şi hotărîre paşii următori spre culmile socialismului, bunăstării şi fericirii poporului nostru. În acest scop, Congresul a trasat liniile directe ale unei noi etape a dezvoltării economiei şi culturii româneşti, a elaborat programul înfloririi multilaterale a României socialiste.

Dezvoltarea şi renovarea oraşelor, care se bazează mai ales pe organizarea şi construcţia de mari unităţi complexe urbanistice reclamă de asemenea ridicarea continuă a nivelului sistematizării oraşelor şi ansamblurilor de locuit.

În cea mai mare parte a oraşelor ţării, acţiunea de reconstrucţie urbană se bazează pe elaborarea prealabilă de schiţe sau studii de sistematizare. Cuprinderea procesului de dezvoltare a oraşului în întregul său şi pe o perioadă mai îndelungată de timp este însă legată de numeroşi parametri dintre care cei mai mulţi au la rîndul lor o mare mobilitate, deseori chiar imprevizibilă.

Caracterul de organism viu, în continuă dezvoltare, al oraşului reclamă procedee de sistematizare corespunzătoare. Schiţele de sistematizare trebuie să asigure un grad sporit de flexibilitate şi adaptabilitate la modificările datelor tematice, fără a necesita modificarea structurii urbane realizată în primele etape de construcţie.

De covârşitoare importanţă este de asemenea ridicarea continuă a calităţii proiectării urbanistice şi arhitecturale a marilor ansambluri care vor cuprinde, de bună seamă, volumul predominant al investiţiilor de locuinţe urbane.

La baza progresului general al societăţii noastre, partidul pune cu consecvenţă dezvoltarea continuă a economiei, industrializarea ţării, dezvoltarea cu precădere a industriei grele, în special a industriei constructoare de maşini. Această dezvoltare se va face şi în noul cincinal într-un ritm înalt, prin mobilizarea maximă a resurselor de care dispune ţara noastră şi valorificarea lor superioară, prin promovarea intensă a progresului tehnic în toate ramurile economiei, extinderea mecanizării şi automatizării. Un obiectiv economic important în toate domeniile îl va constitui îmbunătăţirea calităţii produselor.

Dezvoltarea economiei şi culturii socialiste în ţara noastră este indisolubil legată de progresele ştiinţei în toate ramurile şi mai ales în domeniul tehnicii, de lărgirea şi amplificarea cercetărilor

fundamentale şi aplicative, de dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a învăţămîntului de toate gradele.

Sarcinile dezvoltării multilaterale a ţării noastre pun în faţa arhitecţilor probleme şi sarcini calitativ noi, corespunzătoare exigenţelor sporite ale societăţii noastre în continuă dezvoltare.

★

Ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii constituie scopul întregii politici a partidului. Pentru aceasta, o mare importanţă o are îmbunătăţirea în continuare a condiţiilor de locuit, una din problemele importante ale planului de dezvoltare economică. Se prevede în perioada 1966—1970 construirea din fondurile statului a cca. 300 000 de apartamente adică cu cca. 25% mai mult decît în perioada 1961—1965. « *Noile locuinţe se vor construi de regulă în mari complexe înzestrate cu dotările tehnico-edilitare, social-culturale şi de deservire necesare* » — menţiona tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul C.C. al P.C.R. prezentat la cel de al IX-lea Congres al P.C.R. Aceste programe de construcţii de clădiri, grupate în ansambluri din ce în ce mai vaste, în cartiere întregi şi chiar oraşe noi, leagă strîns activitatea arhitecturală de cea urbanistică şi chiar de cea de sistematizare teritorială. Dezvoltarea armonioasă a centrelor populate, încheierea unei organizări structurale optime ca şi

TEMATIZARE

eficiența investițiilor, reclamă abordarea tuturor problemelor de construcție pe treapta ansamblului urbanistic și considerarea orașului în intercondiționarea sa cu teritoriul înconjurător, tinzînd la repartizarea armonioasă a funcțiunilor între aceste două componente. Sistematizarea și amenajarea teritoriilor este strîns legată de sarcina îmbunătățirii continue a repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării. În Rezoluția Congresului se precizează că: « În alegerea localităților unde se vor construi noile obiective trebuie îmbinată preocuparea pentru ridicarea regiunilor și raioanelor mai slab dezvoltate cu criteriile de eficiență economică... ». Îndeplinirea acestei sarcini în condiții cît mai bune este determinată de lărgirea și îmbunătățirea activității de sistematizare teritorială, care poate avea efecte importante în dezvoltarea armonioasă a întregii rețele de localități ale țării, tinzînd către accentuarea dezvoltării economice și urbanizării regiunilor mai puțin dezvoltate precum și a orașelor mici sau care n-au avut în trecut o bază economică proprie precum și spre reorganizarea corespunzătoare a rețelei localităților rurale.

Creșterea rapidă a populației urbane, în special pe seama a fluxului de populație rurală, pune accentul principal pe activitatea de reconstrucție urbană. În același timp însă, o importanță din ce în ce mai mare o capătă și ameliorarea sistematică a condițiilor edilitare și de confort

Din fondurile statului au fost construite și date în folosință 270 000 de apartamente, ceea ce a făcut posibil ca aproximativ un milion de oameni ai muncii să se mute în locuințe noi; la sate s-au construit din fondurile proprii ale țărănimii circa 490 000 de noi locuințe; s-au depășit prevederile în domeniul construcției de cămine și cantine studențești, s-au construit 24 500 săli de clasă față de 15 000 cît era prevăzut.

Îmbunătățirea în continuare a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii va constitui una din problemele importante ale planului de dezvoltare economică. În următorii cinci ani se vor construi din fondurile statului circa 9 000 mii mp, adică circa 300 000 apartamente, cu circa 25 la sută mai multe decît în perioada 1961—1965. Noile locuințe se vor construi în ansambluri înzestrate cu dotările tehnico-edilitare și cu unitățile de comerț, alimentație publică, prestații de servicii, școli, dispensare, necesare deservirii populației din aceste mari ansambluri. Va trebui să se accentueze preocuparea pentru execuția coordonată a acestora, astfel încît la darea în folosință a noilor locuințe să intre în funcțiune și dotările aferente. Se va lărgi gama tipurilor de apartamente, concomitent cu diferențierea tipurilor de blocuri de locuințe. Se vor îmbunătăți suprafața utilă a apartamentelor și gradul de finisaj și de echipare, în care scop se prevede ca investiția pe mp de suprafață locuibilă să crească cu circa 10 la sută. Construcția noilor locuințe va contribui la ridicarea nivelului urbanistic al orașelor și centrelor muncitorești și totodată la îmbunătățirea condițiilor de locuit. Se va trece la întocmirea studiilor de sistematizare a satelor.

Din Directivele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1966-1970

din localitățile rurale. În acest sens Rezoluția Congresului precizează: « Ținînd seama de volumul important al construcțiilor de locuințe și social-culturale în mediul rural este necesar să se treacă la întocmirea studiilor de sistematizare a satelor pentru a se crea posibilitatea folosirii în condiții cît mai bune a unităților comerciale, școlii, dispensarului, căminului cultural, electrificării, alimentării cu apă, în vederea economisirii terenurilor și îmbunătățirii în general a condițiilor de viață în satele patriei noastre ».

Pe lîngă aspectele funcționale, economice și constructive este necesar și studiul atent al organizării spațiale a unităților urbanistice complexe pentru a se crea un cadru construit cît mai potrivit nevoilor de viață ale populației. Aceasta pretinde din partea arhitectului cunoașterea multilaterală și amănunțită a cerințelor acestor proccese, a cerințelor multiple, variate și crescînde ale populației căreia îi sînt destinate noile construcții. În condițiile contemporane ale vieții colective, noțiunea de confort nu mai poate fi concepută doar în cadrul restrîns al apartamentului individual, ci este tot mai strîns interconectată cu organizarea ansamblului urban, a spațiilor exterioare și a dotărilor social-culturale, a amenajărilor edilitare, a circulației, cît și pentru retragerea în liniște, repaus și odihnă. Ca atare, e deosebit de importantă asigurarea dotărilor urbane necesare și

așezarea lor cît mai potrivită ca distanțe și accese lesnicioase. În Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. se arată: « Noile locuințe se vor construi în ansambluri înzestrate cu dotările tehnico-edilitare și cu unitățile de comerț, alimentație publică, prestații de servicii, școli, dispensare, necesare deservirii populației din aceste mari ansambluri. Va trebui să se accentueze preocuparea pentru execuția coordonată a acestora, astfel încît la darea în folosință a noilor locuințe să intre în funcțiune și dotările aferente ». Totodată este nevoie și de o preocupare mai insistentă pentru a da ambianței urbane a acestor dotări caracterul cel mai potrivit cu funcțiunile lor sociale, pentru a le imprima atmosferă și personalitate, pentru a crea spații civice plăcute și atrăgătoare.

Rezoluția Congresului al IX-lea al P.C.R. trasează de asemenea sarcini importante privitoare la construcția blocurilor de locuit: « Volumul mare al construcțiilor de locuințe impune organelor de proiectare, constructorilor, arhitecților, o grijă sporită pentru creșterea gradului de confort al apartamentelor, îmbunătățirea finisajului, înlăturarea uniformității și lărgirea varietății soluțiilor arhitecturale la noile construcții de blocuri ».

Hotărîrea cuprinsă în Directive, de a se mări investiția pe mp de suprafață locuibilă cu cca. 10%, reprezintă premise noi, mai favorabile, pentru organizarea și distribuția, mai flexibilă și mai variată, a spațiului interior al apartamentului, pentru diversificarea mai largă a

tipurilor de apartamente, potrivit cerințelor funcționale ale diferitelor categorii de familii.

Aceste premise pretind din partea tuturor proiectanților un nou impuls creator în rezolvarea tipurilor de locuințe cu confort sporit. Este necesară mai ales și contribuția proiectanților de structuri pentru a elibera din ce în ce mai mult spațiul apartamentelor de servituți constructive și a asigura flexibilitatea necesară în alegerea împărțirii interioare. Totodată, experiența a dovedit de asemenea necesitatea căutării mai insistente a unor procedee care să permită o suplețe și o adaptabilitate sporită în utilizarea proiectelor-tip și a proiectelor-directive, oferind posibilități pentru o mai mare diversitate a ansamblurilor construite. Tipizarea și industrializarea construcțiilor — dacă nu sînt transformate în scop în sine — pot constitui mijloace eficiente pentru realizarea unor clădiri și ansambluri suficient de diferențiate, potrivit nevoilor diferite ale regiunilor și orașelor țării.

★

În decursul etapelor sale de dezvoltare de după eliberarea țării, arhitectura noastră a parcurs o serie de trepte semnificative. Orientată de la început către satisfacerea cerințelor oamenilor muncii — îndrumată cu grijă și atenție de partid — arhitectura s-a integrat tot mai intim în sarcinile construcției socialiste. Sarcinile privind realizarea unor tipuri de clădiri economice, stabilirea plafoanelor de cost în

construcția de locuințe, încadrarea în indicii de consum planificați, îmbunătățirea funcționalității și confortului, precum și cele privitoare la accentuarea proceselor de industrializare a execuției și de scurtare a termenelor de dare în folosință, au constituit, toate, trepte importante ale ridicării calității arhitecturii noastre care i-au permis să răspundă din ce în ce mai bine cerințelor societății noastre, să atragă atenția vizitatorilor din țară și de peste hotare. Volumul imens de construcții civile și industriale realizate în ultimii ani au transformat radical înfățișarea orașelor țării noastre, au creat un peisaj urban cu totul nou, contemporan. Totodată, construcția de masă, în mari ansambluri, a adus cu sine și o serie de probleme noi legate de trăsăturile și caracterul orașelor, ansamblurilor și clădirilor ce se construiesc. Remarcând mai ales unele repetări stereotipe ale soluțiilor urbanistice și arhitecturale realizate în ultimii ani, conducerea partidului a atras atenția asupra necesității de a se obține înlăturarea uniformității și lărgirea varietății soluțiilor arhitecturale, de a se realiza o arhitectură specifică țării, regiunilor și orașelor noastre, ținând totodată seama de cele mai noi cuceriri pe plan internațional în acest domeniu. Această cerință este o consecință firească a pozițiilor principale ale partidului și guvernului nostru, de încurajare a dezvoltării multilaterale a culturii românești contemporane, pentru a contribui la ansamblul culturii mondiale cu un

... Se vor construi în această perioadă localuri noi pentru Teatrul Național din București și pentru teatrele din Craiova și Tg. Mureș, case de cultură în 16 orașe ale țării, studiouri de televiziune.

În scopul dezvoltării bazei materiale a învățământului de toate gradele, în următorii cinci ani se vor investi peste 3,5 miliarde lei. Se vor construi din fondurile statului peste 4 000 săli de clasă pentru școlile de cultură generală, profesionale și tehnice, vor fi date în folosință internate cu o capacitate de circa 54 000 locuri.

Învățământul superior își va lărgi spațiul de școlarizare cu circa 270 000 metri pătrați; în această perioadă se vor construi localul Institutului politehnic din București, cămine și cantine studențești cu o capacitate de peste 15 000 locuri.

Ținând seama de volumul important al construcțiilor de locuințe și social-culturale în mediul rural, este necesar să se treacă la întocmirea studiilor de sistematizare a satelor pentru ca locuitorii acestora să aibă posibilitatea de a folosi în condiții cât mai bune unitățile comerciale, școala, dispensarul, căminul cultural, electrificarea și alimentarea cu apă.

Trebuie promovate în continuare inițiativa și spiritul inovator al arhitecților și constructorilor pentru înlăturarea uniformității soluțiilor arhitecturale, lărgirea varietății noilor blocuri de locuințe, precum și îmbunătățirea arhitecturii construcțiilor industriale. În acest scop este necesară folosirea a tot ceea ce este mai avansat în domeniul construcțiilor, acordându-se totodată o mai mare atenție specificului local.

Din Raportul C.C. al P.C.R. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea al P.C.R.

aport propriu, specific, purtînd amprenta creației poporului nostru.

Este important să accentuăm, că trăsăturile specifice, amprenta proprie a arhitecturii noastre, constituie reflectarea întregului ansamblu de trăsături materiale și spirituale, care caracterizează toate laturile componente ale fenomenului urbanistic și arhitectural. Chiar dacă aceste trăsături se evidențiază pentru privitor mai cu seamă prin înfățișarea clădirilor arhitecturale, caracterul și amprenta proprie nu pot fi rupte de funcționalitate și raționalitate constructivă și economică, ci sînt în strînsă interdependență cu ele și sînt condiționate de satisfacerea lor. Totodată, aceste trăsături nu pot fi înțelese doar ca atribute ale *forme*i arhitecturale, ci constituie evidențierea expresivă, în această formă, a *conținutului* ncu, a noilor cerințe *materiale și spirituale* ale societății noastre, care exprimă înclinațiile poporului nostru, cu tradițiile și năzuințele sale de viitor.

În Raportul cu privire la proiectul de Constituție a Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că dezvoltarea continuă a națiunii socialiste este determinată de « *comunitatea intereselor fundamentale ale cetățenilor patriei, politica de ridicare economică a tuturor regiunilor, cultura socialistă comună, creșterea conștiinței socialiste a maselor populare* ». Tocmai această « *comunitate a intereselor fundamentale* », ca și cultura socialistă comună constituie baza

formării trăsăturilor *esențiale* comune ale întregii arhitecturi românești contemporane, baza formării amprentei sale naționale, unitare, specifice. Ceea ce nu implică bineînțeles nicidecum uniformizarea soluțiilor și formelor, ci dimpotrivă presupune *unitatea în varietatea* acestora, potrivit cerințelor diferite și specifice ale regiunilor, localităților, ansamblurilor noi, civile și industriale, potrivit profilului economic, caracteristicilor geografice, tradițiilor și materialelor locale, modului de viață și cerințelor sociale ale locuitorilor etc. Cerința de varietate, care se afirmă din ce în ce mai puternic, este mai mult decît o simplă înclinație estetică subiectivă; este reflectarea unei realități obiective: nevoile materiale și spirituale ale oamenilor muncii se dezvoltă și se diferențiază continuu și reclamă soluții variate și nuanțate, potrivite lor.

Mijloacele pentru a obține rezultate din ce în ce mai bune sînt multiple și cuprind creația arhitecturală și urbanistică în toate compartimentele ei. Este necesară dezvoltarea multilaterală a personalității creatoare a arhitecților, pentru ca ei să-și poată aduce întreg aportul lor în această operă de maturizare deplină a arhitecturii socialiste românești. În acest moment, deosebit de important, al dezvoltării țării noastre s-au desfășurat și lucrările celei de a doua Conferințe pe țară a Uniunii arhitecților. Sarcinile trasate de partid pentru asigurarea unei vieți pașnice, fericite, îmbelșugate, pentru

ridicarea continuă a nivelului material și cultural al poporului nostru au implicații deosebit de importante pentru activitatea arhitecților.

Analiza acestor sarcini a stat în centrul atenției lucrărilor Conferinței pe țară a arhitecților. În darea de seamă și în discuțiile Conferinței, arhitecții au dezbătut liniile generale ale activității lor în noua etapă, sarcinile calitative noi care se ridică astăzi în fața arhitecturii românești. După o lungă perioadă de acumulare de experiență și succese, a căror semnificație a început să depășească granițele țării, arhitectura românească se afirmă din ce în ce mai mult în cadrul arhitecturii contemporane. Ritmul rapid de dezvoltare cantitativă și calitativă și caracterul profund realist al mișcării noastre arhitecturale au creat o apropiere tot mai strînsă între cerințele vieții și soluțiile urbanistice și arhitecturale, în cadrul larg al interdependenței și intercondiționării tuturor factorilor importanți, la scara localităților sau chiar a teritoriilor. Determinate de marile programe de investiții ale statului și dobîndite prin eforturile și talentul arhitecților români, succesele arhitecturii noastre au la bază directivele și indicațiile partidului, a cărui îndrumare atentă și exigentă i-au călăuzit mereu calea ascendentă. O contribuție importantă a adus și modul de organizare a activității arhitecturale. Sprijinul reciproc al muncii și îndrumării colective de către organele de stat, precum și cadrul obștesc de schimb de experiență,

dezbateri, acțiuni diferite de ridicare a nivelului ideologic, teoretic și profesional, de stimulare a activității științifice și critice în cadrul Uniunii arhitecților, au creat condiții fructuoase pentru lărgirea orizontului cetățenesc și profesional al arhitecților, pentru semnalarea critică a lipsurilor în activitatea lor. Se poate spune că mișcarea noastră arhitecturală a crescut și s-a dezvoltat pe măsura amplificării sarcinilor și creșterii complexității problemelor de rezolvat. Experiența acumulată și succesele dobândite pînă acum constituie o bază importantă a dezvoltării arhitecturii noastre în noua etapă ce ne stă în față. Un rol activ, important, în acest proces creator îi revine Uniunii arhitecților ca organizație profesională de creație, prin generalizarea experienței înaintate, stimularea schimbului de idei, organizarea dezbaterilor asupra problemelor actuale ale creației arhitecturale. De asemenea, Uniunea are menirea să asigure membrilor săi o documentare bogată în problemele progresului urbanismului, arhitecturii și tehnicii constructive pe plan internațional.

Împlinirea sarcinilor mărețe ce ne stau în față necesită eforturi convergente din partea întregii mase a arhitecților, necesită aportul colectiv al nostru, al tuturor. Să luptăm neobosiți pentru avîntul arhitecturii românești și pentru ridicarea ei pe noi culmi, demne de epoca istorică a desăvîrșirii construcției socialiste și pregătirii condițiilor pentru trecerea treptată la comunism în patria noastră.

În realizarea lucrărilor de construcții și montaj din anii viitori, crește răspunderea organizațiilor de construcții ale tuturor ministerelor și sfaturilor populare. Activitatea de construcții a luat o mare amploare îndeosebi în anii șesenalului. Vedem cu toții că în întreaga țară se ridică un număr impresionant de combinate, fabrici, ansambluri de locuințe, edificii social-culturale. Constructorii noștri aplică metode de muncă cu eficiență economică ridicată, care contribuie la scurtarea termenelor de execuție, la îmbunătățirea calității și finisajului construcțiilor. Sarcinile cincinalului viitor necesită noi progrese și mai însemnate în această ramură.

Înfăptuirea vastului program de construcții pretinde o creștere substanțială a sortimentului și calității materialelor de construcții și instalații de toate categoriile, însușirea și livrarea la termen a utilajelor și uneltelor pentru mecanizarea și îmbunătățirea calității lucrărilor, pe șantiere.

Din Raportul asupra Directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, privind Planul de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1966-1970, prezentat de tovarășul Ion Gheorghe Maurer

Punerea în funcțiune în termenele stabilite a noilor capacități condiționează realizarea planului și impune luarea de măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a activității de construcții și montaj, îndeosebi pe marile șantiere ale energiei. Este de mare însemnătate ca pe tot timpul lucrărilor să existe o strînsă colaborare între proiectanți, constructori și beneficiari, care să rezolve în comun problemele ce apar pe parcurs și să asigure decalajul necesar între proiectare și execuție, comanda și livrarea la timp a utilajelor necesare din țară și din import.

Din Raportul asupra Directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român privind Planul de 10 ani pentru dezvoltarea energiei, prezentat de tovarășul Chivu Stoica

a doua conferință pe țară a uniunii arhitecților din R.P.R.

SALUTUL C.C. AL P.M.R., CONSILIULUI DE STAT ȘI P R E Z E N T A T D E T O V A R Ă Ș U L

Stimați tovarăși,

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri transmit un salut călduros Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților și-i urează succes deplin.

În procesul dezvoltării impetuoase a economiei și culturii socialiste, poporul nostru, sub conducerea partidului, înfăptuiește un program de construcții de o amploare fără precedent. Pe întreg întinsul patriei se înalță în ritm rapid numeroase construcții industriale, mari ansambluri și cartiere de locuințe, instituții și așezăminte social-culturale, înlăturându-se treptat contrastele dintre centru și periferie. Au apărut orașe în întregime noi, satele își schimbă înfățișarea, se extind și se modernizează stațiunile de odihnă și agrement. Dezvoltarea orașelor are loc pe baza planurilor de sistematizare rațional concepute.

Valoroasele realizări ale arhitecturii noastre, progresele sale continue sînt privite cu sentimente de îndreptățită mîndrie patriotică de întregul popor, devin tot mai larg cunoscute și apreciate peste hotare.

Este îmbucurător faptul că la succesele arhitecturii românești își aduc o contribuție de seamă, alături de arhitecți cu experiență mai îndelungată, numeroase cadre tinere, talentate și competente, formate în anii socialismului.

Noile și importante obiective pe care cel de-al IV-lea Congres al P.M.R. le va fixa pentru dezvoltarea continuă a economiei și culturii, pentru îmbunătățirea neîncetată a condițiilor

de muncă, de locuit și de viață ale populației de la orașe și sate, vor pune și în fața arhitecților și urbanistilor sarcini complexe și de mare răspundere. Îndeplinirea acestor sarcini impune arhitecților să folosească toată inițiativa și spiritul lor creator în vederea satisfacerii necesităților multilaterale ale populației și creării celor mai bune condiții de confort pentru oamenii muncii. În acest scop este necesar să se dea atenția cuvenită, atît întocmirii proiectelor ansamblurilor de locuințe cu dotările sociale și culturale, de deservire, de transport și spații verzi, cît și studiului interioarelor și amenajării noilor locuințe. Arhitecții sînt chemați să-și însușească și să pună în practică cele mai moderne și avansate procedee tehnice, să prevadă folosirea celor mai noi și mai adecvate materiale de construcție, acordînd o grijă deosebită soluțiilor celor mai raționale și mai economice. Un rol important în această privință îl are dezvoltarea și întărirea colaborării cu inginerii și cu ceilalți specialiști constructori.

Arhitectura înfăptuiește, într-un proces unic, o sinteză armonioasă a tehnicii și artei, îmbinînd rezolvarea problemelor practice-utilitare și tehnico-economice cu creația de valori artistice. Valorificînd cu discernămint experiența și realizările cele mai de seamă de pretutindeni, arhitectura noastră trebuie să aibă o amprentă proprie, continuînd și dezvoltînd creator în condițiile epocii de construire a socialismului tradițiile de mare valoare artistică ale arhitecturii românești. Afirmînd tot mai mult o fizionomie distinctă în cadrul arhitecturii contemporane, ea

CONSILIULUI DE MINIȘTRI GHEORGHE APOSTOL

va aduce o contribuție originală la îmbogățirea culturii mondiale.

Diversitatea de soluții în proiectarea ansamblurilor arhitecturale și în realizarea clădirilor, justa lor adaptare la particularitățile locale, folosirea adecvată a elementelor de artă plastică, evitarea monotoniei și uniformității dau posibilitatea de a exprima — prin mijloace specifice arhitecturii — optimismul și bogăția sufletească a omului nou, format de societatea socialistă.

Uniunii arhitecților, ca organizație profesională și de creație, îi revine un rol important în procesul de dezvoltare a arhitecturii românești, prin generalizarea experienței înaintate, stimularea schimbului de idei, organizarea de dezbateri asupra problemelor actuale ale creației arhitecturale. Uniunea arhitecților va trebui să desfășoare și în viitor o largă activitate pentru a asigura membrilor săi o documentare bogată în problemele progresului urbanismului, arhitecturii și tehnicii constructive pe plan internațional. Sprijinirea atentă și plină de grijă a tinerelor cadre de arhitecți, preocuparea pentru ridicarea continuă a nivelului lor profesional constituie o sarcină de cea mai mare însemnătate a Uniunii.

Conducerea partidului și a statului își exprimă convingerea că arhitecții, alături de toți oamenii de știință, artă și cultură, nu-și vor precupeți eforturile pentru a răspunde prin creația lor exigențelor mereu crescînde ale poporului, aducînd o contribuție din ce în ce mai valoroasă la desăvîrșirea construcției socialismului, la înflorirea continuă a patriei noastre.

SCRISOAREA CONFERINȚEI PE ȚARĂ A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

**Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român
Consiliului de Stat al R.P. Române
Consiliului de Miniștri al R.P. Române**

Întruniți cu prilejul Conferinței lor pe țară în zilele de 24, 25 și 26 mai 1965, arhitecții din Republica Populară Română își îndreaptă gîndul plin de recunoștință către Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, căruia îi adresează un cald și respectuos salut.

Strîns uniți în jurul partidului, noi, arhitecții, exprimăm cu acest prilej, dragostea și recunoștința fierbinte pentru grija părintească și sprijinul larg al conducerii partidului, pe care le simțim fără încetare în strădania noastră închinată înfloririi arhitecturii românești.

Conferința pe țară a arhitecților marchează bilanțul unei etape de bogate și îndrăznețe realizări arhitecturale pe drumul larg pe care partidul ni l-a deschis, constituind, în același timp, o încrezătoare privire în viitor, spre noi înfăptuiri în slujba poporului nostru.

Conștienți de rolul plin de răspundere pe care partidul ni l-a încredințat, încercăm azi mîndria de a contribui la numeroasele înfăptuiri ridicate pe întreg cuprinsul patriei, pentru asigurarea unor condiții din ce în ce mai bune pentru dezvoltarea economiei, pentru munca, viața și odihna oamenilor muncii.

Noi știm că toate acestea le datorăm politicii înțelepte și îndrumărilor atente ale partidului și Comitetului său Central. Salutul adresat Conferinței de către tovarășul Gheorghe Apostol, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R. și prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, în numele C.C. al P.M.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, este încă o dovadă a grijii și prețuirii de care arhitectura s-a bucurat întotdeauna în anii construcției socialiste și el va fi pentru noi un îndemn și o îndrumare în munca viitoare a arhitecților și a Uniunii noastre.

Mulțumind partidului pentru încrederea pe care ne-a acordat-o, ne angajăm să ne ducem, neobosiți, și mai departe, munca, străduindu-ne ca prin activitatea noastră creatoare să contribuim la transformarea localităților patriei noastre socialiste în așezări demne de oamenii liberi care le locuiesc, în leagăne ale bucuriei de a trăi, care să insuflă mîndrie pentru minunatele înfăptuiri ale poporului nostru.

Ne angajăm ca, folosind cuceririle cele mai noi ale tehnicii, să proiectăm clădiri care să corespundă cît mai bine necesităților oamenilor muncii și care, continuînd și dezvoltînd în condițiile de astăzi bogatele tradiții artistice ale poporului român, să aducă o contribuție originală la patrimoniul culturii mondiale.

Asigurăm partidul și Comitetul său Central că vom ști să răspundem și de azi înainte mărețelor sarcini ce ne revin, spre a face din arhitectura patriei noastre o mărturie luminoasă a avîntului vieții pe care o trăim, demnă de minunatele înfăptuiri ale poporului nostru pe calea desăvîrșirii construcției socialismului.

LUCRĂRILE CONFERINȚEI

În zilele de 24, 25 și 26 mai a.c. au avut loc în sala mică a Palatului R.P.R. lucrările Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R.

La deschiderea Conferinței au participat tovarășii: Gheorghe Apostol, Manea Mănescu, șef de secție în C.C. al P.M.R., Dumitru Mosora, ministrul industriei construcțiilor, Nicolae Bădescu, președinte al Comitetului de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare, reprezentanți ai unor ministere economice, institute, organizații științifice, tehnice, reprezentanți ai unor uniuni de creație, academicieni, oameni de știință și cultură.

Au luat parte, de asemenea; delegați din toate filialele Uniunii arhitecților din țară, precum și arhitecți, ingineri, tehnicieni, lucrători din construcții.

Ședința de deschidere a fost prezidată de prof. arh. Ascanio Damian, rectorul Institutului de arhitectură « Ion Mincu » din București.

După alegerea prezidiului și adoptarea ordinii de zi, prof. arh. Pompiliu Macovei, președintele Uniunii arhitecților din R.P.R., a prezentat darea de seamă a Comitetului de conducere al Uniunii.

În continuare, prof. arh. Richard Bordenache a prezentat darea de seamă a Comisiei de cenzori.

La discuțiile asupra dărilor de seamă au luat cuvântul arhitecții Stan Bortnowski, Dan Cristescu, conf. G. Petrașcu, Solomon Zalman, Radu Popescu, Mircea Stancu, Ion Enescu, Victor Smigelschi, prof. Grigore Ionescu, arh. Eugen Vernescu, Ion Berindei, Alexandru Iotzu, Nicolae Scully, Aurel Pop, prof. Horia Maicu, Nicolae Spătaru, Mihail Caffé, Dragoș Popovici, Horia Hudiță, Haralambie Cocheci, prof. Ladislau Adler, prof. Octav-Radu Laurian, Mircea Enescu, Gheorghe Sebestyen, Dan Bădic, Ioan Boceanu, Nicolae Porumbescu, Paul Bortnovschi, conf. ing. Alexandru Cișmigiu, arhitecții Dorel Defour, Mircea Dima, prof. Gustav Gusti, Alexandru Costinescu, prof. Ascanio Damian și prof. Nicolae Bădescu. Pictorul Brăduț Covaliu, secretar al U.A.P., a adus salutul artiștilor plastici, iar conf. ing. Oliviu Rusu, vicepreședinte al CNIT, a salutat Conferința în numele Consiliului național al inginerilor și tehnicienilor.

La lucrările ședinței din după amiaza zilei de 25 mai, au luat parte tovarășii Gheorghe Apostol, Constanța Crăciun, Manea Mănescu, șef de secție în C.C. al P.M.R., Dumitru Mosora, ministrul industriei construcțiilor, Ștefan Bălan, ministrul învățământului.

Primit cu puternice aplauze, tovarășul Gheorghe Apostol, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a dat citire salutului adresat Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R. de către Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri.

În aceeași zi, Conferința a aprobat în unanimitate activitatea Comitetului de conducere al Uniunii arhitecților și a Comisiei de cenzori, după care s-a trecut la discutarea noului proiect de statut al Uniunii arhitecților din R.P.R.

În dimineața zilei de 26 mai — după ce în prealabil au fost analizate propunerile și observațiile făcute de delegați asupra noului proiect de statut — Statutul, în redactarea sa finală, a fost adoptat de Conferință cu unanimitate de voturi.

În continuare, a fost ales, prin vot secret, Comitetul de conducere al Uniunii, format din 59 de membri, precum și Comisia de cenzori.

Delegații la Conferință au aprobat, de asemenea în unanimitate, rezoluția Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților.

Cu puternice aplauze, participanții la Conferință au adoptat scrisoarea adresată Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri.

În încheierea lucrărilor Conferinței, prof. arh. Pompiliu Macovei, președintele Uniunii arhitecților, a mulțumit în numele noului Comitet pentru cinstea de a fi ales în organul de conducere al Uniunii, angajându-se să ducă la îndeplinire hotărârile Conferinței, pentru îmbunătățirea activității Uniunii, pentru promovarea rolului arhitectului și pentru traducerea în viață a prețioaselor indicații cuprinse în scrisoarea adresată Conferinței de către Comitetul Central al partidului, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri.

Comitetul de conducere al Uniunii arhitecților este format din arhitecții:

Prof. Alifanti Mircea	Prof. Laurian Octav-Radu
Prof. Adler Ladislau	Lăzărescu Cezar
Prof. Bădescu Nicolae	Lichiardopol Gheorghe
Belea Romeo	Litvin Nicolae
Bercovici Mircea	Prof. Locar Marcel
Biro Gavril	Prof. Macovei Pompiliu
Boboceș Ștefan	Prof. Maicu Horia
Bucur Mariana	Manu Valeriu
Ciobanu Rodica	Melicon Marcel
Cocheci Haralambie	Mihalik Paul
Cristescu Dan	Conf. Moiescu Anton
Prof. Damian Ascanio	Neagu Cristina
Delavrancea Henrieta	Nedelescu Nicolae
Prof. Doicescu Octav	Niculi Liviu
Dumitrașcu Gheorghe	Niga Tiberiu
Conf. Enache Constantin	Conf. Pavlu Gheorghe
Fachelman Ion	Conf. Petrașcu Gheorghe
Faliboga Vasile	Regmann Ion
Frumuzache Constantin	Ricci Tiberiu
Prof. Ghica Budești Ion	Săvescu Constantin
Prof. Gusti Gustav	Săvulescu Theonic
Hagiescu Lucia	Suciu Victor
Prof. Ionescu Grigore	Szigeti Ernest
Ionescu Ion	Șerban Ignace
Iotzu Alexandru	Stănescu Adrian
Iotzu Elena	Tabacu Ion
Iubu Paraschiva	Țurcanu Octavian
Jugurică Constantin	Ungureanu Sofia
Juster Willy	Voinescu Elena
Latiș Eusebiu	

Comisia de cenzori este formată din arhitecții:

Prof. Bordenache Richard	Mureșean Aurel
György Emerik	Teodorescu Aurelia
Ionescu Florin	

Academicianul prof. arh. Duiliu Marcu a fost ales președinte de onoare al Uniunii arhitecților din R.P.R.

În prima sa ședință plenară din dimineața zilei de 26 mai, Comitetul de conducere al Uniunii arhitecților a ales Biroul Uniunii arhitecților din care fac parte:

Pompiliu Macovei—președinte	Constantin Jugurică
Ascanio Damian—vicepreședinte	Cezar Lăzărescu
Octav Doicescu—vicepreședinte	Horia Maicu
Marcel Locar—vicepreședinte	Paul Mihalik
Romeo Belea	Cristina Neagu
Mircea Bercovici	Gheorghe Pavlu
Constantin Frumuzache	

CONFERINȚA PE ȚARĂ A UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

Prezentarea dării de seamă a Comitetului de conducere al Uniunii arhitecților din R.P.R.

DAREA DE SEAMĂ A COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. PREZENTATĂ DE PROF. ARH. POMPIU MACOVEI

Tovarășii,

A doua conferință pe țară a Uniunii arhitecților se desfășoară într-un moment deosebit de important al dezvoltării țării noastre pe calea construcției socialiste.

Urmind cu entuziasm indicațiile Partidului Muncitoresc Român, conducătorul înțelept al istoricelor transformări ce tind spre ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al poporului, țara întreagă se află în plin efort pentru îndeplinirea sarcinilor prevăzute în ultimul an al șesenalului, în realizarea cărora au fost obținute până acum victorii strălucite, evidente în toate domeniile de activitate.

Dezvoltarea planică, armonioasă, a întregii economii, ritmul ei vertiginos de creștere, pozițiile principale ferme, pe baza teoriei marxist-leniniste, ale conducerii partidului și statului nostru, au făcut ca România socialistă, a cărei economie complexă și cultură înfloritoare sînt puse în întregime în slujba bunăstării celor ce muncesc, să devină o țară în continuu și rapid progres, al cărei

prestigiu pe arena internațională să se afirme din ce în ce mai puternic.

În plin avînt al muncii pentru realizarea sarcinilor ultimului an al planului șesenal, poporul nostru așteaptă cu interes și nerăbdare desfășurarea lucrărilor Congresului al IV-lea al P.M.R., eveniment de însemnătate esențială în viața partidului și a țării. Congresul va jalona, prin Directivele privitoare la planul de dezvoltare al economiei naționale pe anii 1966—1970, pasul viitor al României pe calea ascendentă a înfloririi sale spre desăvîrșirea socialismului, spre comunism, va trasa cadrul viitoarelor noastre realizări, succese și victorii.

Alături de ceilalți oameni ai muncii, membrii Uniunii noastre, arhitecții, se află astăzi antrenați din plin în marele efort de construire a orînduirii socialiste. Sarcinile indicate de partid pentru asigurarea unei vieți pașnice, fericite, îmbelșugate, pentru ridicarea nivelului material și spiritual de viață al poporului nostru, au necesitat refacerea și înnoirea în proporții grandioase a orașelor patriei noastre.

Dezvoltarea forțelor de producție, crearea noii industrii înaintate, transformarea socialistă a agriculturii, au necesitat investiții din ce în ce mai mari în domeniul construcțiilor.

Lichidarea într-un termen istoricește scurt a înapoierii economice a României burghezo-moșierești, pe baza liniei politice marxist-leniniste a P.M.R., a necesitat punerea în mișcare a unor mari mase de constructori. Pe întreaga întindere a țării, șantierele noilor industrii din orașe sau din preajma lor, ale construcțiilor agrozootehnice din cîmpie, ale lucrărilor hidrocentralelor din munți, pretutindeni freamătă de munca avîntată a constructorilor. Noile capacități de producție au atras noi muncitori, populația orașelor crescînd într-un ritm accelerat. Îmbunătățirea condițiilor de locuit și de deservire a mobilizat munca altor constructori pentru ridicarea noilor zone rezidențiale, a școlilor, spitalelor, clădirilor social-culturale, magazinelor.

Întreagă această activitate a pus sarcini noi arhitecților și urbanștilor. Trebuiau studiate schițele și planurile de

sistematizare ale orașelor în rapidă creștere, pentru ca haosul de pînă atunci și contrastele, specifice orînduirii capitaliste, să fie înlocuite printr-o dezvoltare armonioasă, unitară, proprie orînduirii noastre. Schițele și detaliile de sistematizare au trebuit să rezolve amplasarea judicioasă a noilor industrii și a variatelor clădiri din orașe, să păstreze tot ce este bun și valoros, să elimine treptat și sistematic mizeria moștenită, să prevadă cu îndrăzneală viitorul, ținînd seama de posibilitățile prezentului.

În cadrul celor 28 de institute de stat, care constituie astăzi un sistem complex organizat al proiectării de construcții, arhitectură și sistematizare, în colaborare cu inginerii proiectanți și alți specialiști, arhitecții au trebuit să rezolve nenumărate probleme ridicate de societatea în vertiginoasă dezvoltare, elaborînd proiecte unice sau tip, necesare realizării construcțiilor pentru munca, viața și odihna oamenilor.

Specificul societății socialiste, natura sarcinilor pe care ea le-a pus în fața arhitecturii și sistematizării au schimbat radical, atît cantitativ, cît și calitativ, rolul și răspunderea profesiei noastre.

Dacă mai înainte activitatea arhitecturală servea claselor dominante, clientul principal constituindu-l proprietarii înstăriți ai blocurilor de speculă sau ai vilelor particulare, încă de la instaurarea regimului de democrație populară beneficiarul a devenit poporul muncitor, în folosul căruia partidul și statul au orientat întreaga activitate creatoare a arhitecților și urbanistilor. Arhitecții, limitați altădată de interesele înguste ale proprietarilor particulari, au fost antrenați în rezolvarea cadrului construit necesar întregii societăți, au fost chemați să contribuie la rezol-

varea unor ample probleme sociale, au devenit activiști de stat. Grandoarea acestor sarcini a modificat astfel rolul arhitecților, dar, în același timp, și răspunderea ce le revine.

Pe planșetele lor de lucru se definește viitorul orașelor, se stabilește confortul și înfățișarea clădirilor și ansamblurilor; calitatea studiilor lor determină buna funcționare a clădirilor, dezvoltarea armonioasă a vieții urbane; de chibzuința proiectelor de arhitectură depinde în mare măsură folosirea rațională a uriașelor fonduri și mijloace materiale investite de către stat.

În timpul care a trecut de la prima conferință a Uniunii noastre, activitatea arhitecturală și de sistematizare s-a îmbunătățit și s-a dezvoltat. Paralel cu creșterea continuă a preocupărilor și investițiilor statului, munca arhitecților în colective organizate, împreună cu inginerii de diverse specialități și alți specialiști care concură la realizarea proiectelor de investiții, a cuprins domenii tot mai variate, iar temele de rezolvat s-au amplificat continuu. Astfel, arhitecții au desfășurat o intensă activitate de sistematizare, fiind atacate schițele de sistematizare ale tuturor orașelor și altor centre populate; a crescut aportul arhitecților în proiectarea industrială și agrozootehnică din sistemul a numeroase ministere, conturîndu-se ca o specialitate arhitectura industrială; se proiectează ansambluri de locuințe din ce în ce mai vaste, echipate cu toate dotările necesare; s-au elaborat numeroase proiecte tip și unice de clădiri de locuit, de învățămînt de toate gradele, cultură și sport, sănătate și odihnă, comerț, aprovizionare și transporturi; s-au extins în oarecare măsură preocupările pentru anumite domenii specializate ale arhitecturii, cum ar fi mobilierul, arhitectura de inte-

rior, arhitectura peisajistă, restaurarea monumentelor istorice.

În general, putem afirma că arhitecții s-au antrenat cu entuziasm și cu competență mereu crescîndă în rezolvarea sarcinilor ce le-au revenit. Problemele au fost atacate pe baza unor concepții mai largi și mai îndrăznețe; proiectele s-au studiat mai aprofundat și multilateral, privindu-se temele în interdependența lor dialectică, iar calitatea muncii, din toate punctele de vedere, s-a îmbunătățit continuu.

Se poate spune că arhitecții au avut o contribuție însemnată la realizarea neîntreruptului șir de clădiri și construcții care se întinde de la o margine la cealaltă a țării.

Conducerea de partid și de stat a avut de mai multe ori cuvinte de prețuire pentru unele realizări valoroase ale arhitecturii.

Masele largi din țara noastră, cărora le sînt destinate realizările arhitecturii românești, urmăresc și comentează cu interes dezvoltarea arhitecturii noastre, o apreciază și o privesc ca pe una din realizările de seamă ale statului nostru. În viața fiecărui oraș desăvîrșirea marilor ansambluri constituie evenimente la care participă cu interes toți cetățenii.

Semnificația realizărilor arhitecturii românești a depășit granițele țării. Tot mai frecvent apar în reviste și publicații străine relatări despre construcțiile din țara noastră, tot mai multe personalități, oameni de cultură și arhitecți de vază, vizitîndu-ne țara, se exprimă elogios asupra realizărilor noastre arhitecturale.

Arhitectura românească pășește pragul consacrării ca una din manifestările semnificative ale mișcării arhitecturale contemporane. Datorită dezvoltării politice, econo-

mice, sociale și culturale a statului nostru, programele arhitectural-urbanistice sînt fundamentate pe condițiile concrete economice, realizarea lor fiind asigurată prin mijloacele prevăzute în planurile de dezvoltare a economiei naționale. Avînd drept obiectiv satisfacerea în cît mai mare măsură a necesităților în continuă creștere ale poporului muncitor, arhitectura noastră și-a impus ca unul din obiectivele principale o eficiență cît mai deplină a folosirii resurselor materiale.

Arhitectura noastră se definește prin caracterul său realist, prin volumul realizărilor și ritmul rapid de dezvoltare. Volumul masiv a acționat puternic și rapid asupra schimbării imaginii arhitectural-urbanistice a orașelor. Aceasta exprimă în mod concret efortul pentru crearea unei vieți noi, creează o atmosferă înnoitoare și tonică, care impresionează în mod direct.

O dată cu creșterea volumului realizărilor s-a produs și un proces de dezvoltare calitativă, acumularea experienței și adîncirea studiului făcînd posibilă o continuă îmbunătățire a soluțiilor. Privind rezultatele ultimei perioade parcurse, putem constata o îmbunătățire substanțială a soluțiilor de ansamblu, funcționale și constructive.

O trăsătură caracteristică a arhitecturii noastre noi, determinată de condițiile în care se dezvoltă, de scara realizărilor, este abordarea pe treaptă urbanistică a tuturor problemelor de construcție orășenească. Se creează condiții pentru o dezvoltare armonioasă a centrelor populate, pentru crearea unui mediu optim de viață în sensul cel mai larg. Gîndirea urbanistică influențează din ce în ce mai mult poziția arhitecților în fața temelor și programelor, fenomenul arhitectural fiind conceput complex, în cadrul larg al condiționării reciproce și interdependenței tuturor factorilor la scara urbană, iar în unele cazuri, la scară teritorială.

Condițiile de dezvoltare a economiei noastre au dat cîmp liber promovării progresului tehnic; o dată cu creșterea volumului de construcții s-a impus, ca o necesitate obiectivă, și dezvoltarea industrializării construcțiilor, pe diferite trepte și grade de prefabricare. Legată de procesul industrializării, al modularii, al standardizării este și acțiunea largă de tipizare. În aceste condiții, gîndirea arhitectului se schimbă și se amplifică treptat, el trebuie să stăpînească cunoștințe mai variate și ample, să coordoneze o gamă largă de elemente ale altor discipline.

În procesul amplificării, ritmului constant ascendent al activității arhitecturale, o dată cu ridicarea pe plan mai înalt a acestei activități, au crescut și cadrele, s-a lărgit și orizontul, forța de cuprindere a problemelor complexe de către masele de arhitecți. Corespunzător succeselor obținute, s-a lărgit și numărul celor laureați cu Premiul de Stat, decorați cu ordine și medalii. Astfel, pentru lucrările din ultimii 5 ani au fost distinși cu Premiul de Stat:

— Colectivul compus din arh. Cezar Lăzărescu, arh. Ludovic Staadecker, arh. Lucian Popovici, arh. Violeta Constantinescu, arh. Mina Laurian, arh. Toma Adam și Virginia Petrea, pentru « Ansamblurile de odihnă de la Eforie — etapa II-a și Mamaia »;

— Colectivul constituit din arh. Victor Sebestyen și arh. Constantin Frumuzache, pentru « Ansamblul de construcții din centrul orașului Galați »;

— Colectivul din care au făcut parte: arh. Horia Maicu, arh. Tiberiu Ricci și arh. Șerban Ignace, pentru « Sala Palatului Republicii Populare Române »;

— Colectivul compus din arh. Gheorghe Dumitrașcu, arh. Theonic Săvulescu, arh. Șerban Manolescu și arh. Ion Răducanu, pentru « Ansamblul format din construcția noii gări și a blocurilor de locuințe din orașul Constanța ».

Cadrele de arhitecți ieșite în ultimii 10 ani de pe băncile Institutului de arhitectură sînt precumpănitoare în institutele de proiectare. S-a produs în acest timp o deplasare sensibilă a arhitecților către centrele regionale, creîndu-se condiții pentru mai buna preluare a sarcinilor de către cele 17 unități de proiectare ale sfaturilor populare de pe întreg întinsul țării. Tinerii arhitecți s-au evidențiat

din primii ani de profesiune, lucrînd alături de cei mai vîrstnici, însușindu-și și ducînd mai departe experiența acestora.

★

Trebuie să subliniem că aceste succese, determinate de marele program de investiții ale statului și dobîndite prin eforturile și talentul arhitecților români, au fost realizate pe baza directivelor și indicațiilor Partidului Muncitoresc Român. Conducerea partidului nostru s-a preocupat cu cea mai mare atenție și exigență de problemele ridicate în domeniul construcțiilor, arhitecturii și sistematizării. În plenarele Comitetului Central, în deplasările conducerii de partid și de stat pentru analiza unor amplasamente, șantieri sau orașe, în plină reconstrucție, cu ocazia prezentării către conducerea de partid și de stat a unor proiecte și machete de lucrări importante, de tipuri noi de apartamente, a unor schițe de sistematizare orășenească, problemele au fost analizate atent, s-a pus accentul pe lipsurile ce trebuiau eliminate, pe sarcinile cele mai urgente din perioada respectivă.

Să amintim numai că în problema atît de importantă a locuinței, plenara C.C. din 1958 a pus cu deosebită ascuțime problema reducerii costului. Indicarea precisă a sarcinilor de eliminare a risipei, stabilirea unor plafoane de cost, au orientat munca arhitecților, care au obținut rezultate pozitive în rezolvarea acestei probleme.

În anul 1959, după ce încadrarea costului în plafoanele stabilite a fost în linii mari realizată, Comitetul Central al P.M.R. a analizat și a indicat sarcina îmbunătățirii funcționalității și confortului locuințelor; arhitecții au răspuns acestei sarcini ridicînd nivelul calitativ al proiectelor pentru clădirile de locuit.

În anii următori, s-a indicat de către conducerea de partid accentuarea proceselor de industrializare a execu-

ției. Aceasta a determinat un mare număr de arhitecți să studieze, împreună cu inginerii de specialitate, promovarea unor sisteme de industrializare, realizînd proiecte, care, pe lîngă rezolvarea problemelor funcționale, au permis utilizarea panourilor mari și a altor elemente prefabricate, precum și folosirea altor materiale și metode industrializate de execuție.

În sfîrșit, în ultimii ani, conducerea partidului a atras în mai multe rînduri atenția asupra necesității de a se obține mai multă varietate în tratarea clădirilor și a ansamblurilor de locuit, realizîndu-se o arhitectură specifică țării, regiunilor și orașelor noastre, cu o amprentă proprie.

Această grijă a partidului și a conducerii sale, pentru toate aspectele problemelor de construcții, arhitectură și sistematizare, sublinierea în fiecare perioadă a sarcinilor celor mai importante și urgente de rezolvat, au constituit un sprijin prețios și o îndrumare continuă pe calea ascendentă a arhitecturii noastre.

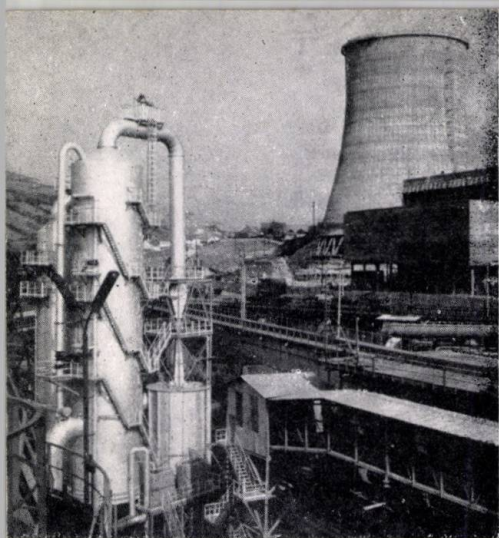
Pentru sprijinirea acestei vii activități de producție, desfășurată în cadrul institutelor de proiectare, o contribuție importantă a avut și Uniunea arhitecților, prin activitatea sa specifică de organizare obștească, de mobilizare a arhitecților, de stimulare a activității lor creatoare.

În prezent, Uniunea numără în rîndurile sale 1 238 membri și candidați. În regiuni, orașe și în instituții există constituite 10 filiale și 28 cercuri.

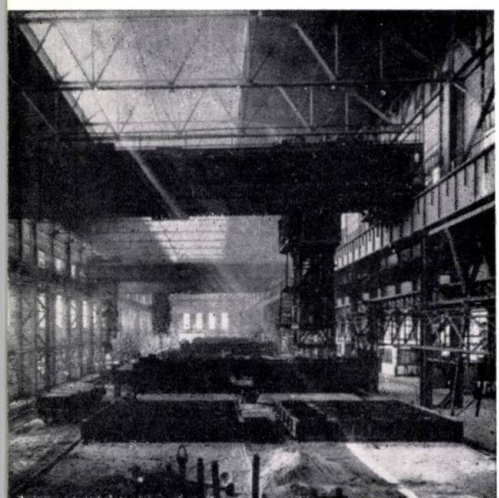
În acești ani, în cadrul Uniunii s-a desfășurat o bogată activitate, membrii ei fiind antrenați în acțiuni și manifestări în vederea ridicării nivelului lor profesional și ideologic.

La Casa arhitectului din București și la cele mai importante filiale se organizează adunări și consfătuiri la care se desfășoară schimburi de păreri între arhitecți și alți specialiști, din proiectare, cercetare, învățămînt, avizare,

Reșița — Vedere spre centrala termoelectrică cu turbosuflante

Blumingul de la Hunedoara — Interior

Uzinele de tractoare din Brașov

execuție. Au fost dezbătute probleme în legătură cu schița de sistematizare a Capitalei, probleme de sistematizare teritorială, de sistematizare a zonelor industriale ale orașelor, problemele construcției de masă a locuințelor, problemele tipizării și industrializării construcțiilor, problemele esteticii arhitecturale și altele. Unele din aceste dezbateri, îndeosebi cele care s-au desfășurat în cadrul unor plenare ale U.A. și ale filialelor, precum și în secția de arhitectură industrială a U.A., au fost deosebit de rodnice.

Semnalăm astfel, cele 9 plenare organizate în ultimii ani în orașele Constanța, Brașov, Cluj, Iași, Galați, Craiova, Timișoara, Ploiești, Reșița, la care au participat — pe lângă membrii filialelor din localitățile respective — și un mare număr de arhitecți veniți anume din Capitală și din alte orașe. Pe baza schițelor și a planurilor de sistematizare de detaliu, în aceste plenare au fost dezbătute aprofundat, timp de câteva zile, problemele de sistematizare, de reconstrucție, problemele centrelor orașelor și problemele unor cartiere și ansambluri noi.

Ca urmare a acestor discuții, proiectanții, îndrumați de organele care le conduc activitatea, au putut să-și îmbunătățească proiectele. Multe din ideile și opiniile exprimate la aceste dezbateri, studiate în continuare pot contribui la formularea unor concluzii principiale, cu caracter de generalizare, care îmbogățesc cunoștințele arhitectural-urbanistice și care pot fi folosite în vederea ridicării nivelului calitativ al activității noastre practice.

Schimbările de păreri și de experiență desfășurate în adunările Uniunii, materialele și unele discuții publicate în revista « Arhitectura R.P.R. », conferințele și cercurile de studii de la Casa arhitectului, ca și alte forme de activitate, au contribuit la ridicarea nivelului profesional și ideologic, la îmbogățirea cunoștințelor teoretice ale arhitecților. Conferințele de la Casa arhitectului, organizate aproape săptămânal, atrag un auditoriu larg. Ele tratează probleme variate din domeniul filozofiei marxiste și al teoriei și practicii profesionale; de o bună apreciere se bucură și expunerile, ilustrate cu imagini, din arhitectura diferitelor țări. Uniunea organizează deplasări de studii pentru vizitarea și cunoașterea realizărilor arhitecturale actuale, a activității de pe șantierele de restaurare a monumentelor istorice, la care participă anual sute de arhitecți. La deplasările documentare, organizate de Uniune în străinătate, participă anual 100—150 arhitecți. Aceste deplasări, efectuate în țară și peste hotare, finanțate total sau parțial de către Fondul de arhitectură, au contribuit în mare măsură la faptul că în zilele noastre majoritatea arhitecților cunosc principalele realizări arhitecturale, își largesc viziunea învățând din experiența celorlalți arhitecți din țara noastră și din străinătate.

Uniunea a contribuit la stimularea creației și prin organizarea unor concursuri finanțate de Fondul de arhitectură sau în colaborare cu alți beneficiari.

Între cele mai importante din ultimul timp, amintim concursurile organizate pentru sistematizarea Pieței Unirii din București, a Pieței Unirii din Iași, a centrului cultural-administrativ al orașului Timișoara, a ansamblului urbanistic Podul Roșu din Iași, pentru proiecte tip de cămine culturale și case de cultură raionale; concursurile de idei pentru clădiri de locuit, pentru școli medii cu 12 săli de clasă în mediul urban și pentru sistematizarea unui cartier de locuit. Lucrul cel mai îmbucurător îl constituie faptul că aceste concursuri au constituit un prilej de afirmare a unor arhitecți, care au făcut astfel dovada unor calități profesionale deosebit de promițătoare. Cităm astfel, dintre cei premiați la aceste concursuri, pe arhitecții Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea, Romeo Belea, Radu Tănăsioiu, Vladimir Popov, Horia Hudiță, Cornel Dumitrescu, Toma Olteanu, Ștefan Perianu, Mihai Mircea; la aceste nume am putea, desigur, adăuga și altele, ale unor cadre tinere, la fel de valoroase.

Același rol de stimulare îl au și premiile anuale ale U.A. care se acordă celor mai valoroase lucrări de arhitectură, sistematizare și studii și lucrări științifice. Cele

mai valoroase lucrări, selecționate în cursul unui an, sînt prezentate în Expoziția anuală de arhitectură, organizată regulat de Uniune.

Astfel, numai în ultimii ani, Uniunea arhitecților a acordat 85 de premii și mențiuni pentru cele mai bune proiecte realizate în domeniul urbanismului și sistematizării, pentru construcții industriale, ansambluri și blocuri de locuințe, clădiri social-culturale și de sănătate etc. Dintre acestea semnalăm în primul rînd: schițele de sistematizare pentru orașele Ploiești (arhitecții S. Marcovici, C. Săvescu), Constanța (arhitecții Gh. Dumitrașcu și Șt. Ionescu) și orașul Gh. Gheorghiu-Dej (arhitecții B. Grumberg, N. Florescu și D. Gheorghe); ansamblurile de locuințe din Piața Palatului R.P.R. (arhitecții L. Garcia, T. Niga și Gh. Filipeanu), din Piața Gării de Nord (arhitecții M. Bercovici și C. Gherghiceanu), din Suceava (arhitecții A. Iotzu, N. Scully și V. Aslan), Balta Albă din București (arhitecții M. Bărbulescu, M. Dimboianu, M. Hoffman, I. Moscu); apoi: Sala de concerte a Radiodifuziunii (arh. T. Ricci), Circul de stat din București (arhitecții N. Porumbescu, C. Rulea, S. Bercovici și N. Pruncu), Pavilionul Expoziției Economiei Naționale a R.P.R. (arh. Damian Ascanio și alții), Teatrul Studio din Tg. Mureș (arhitecții M. Damian și G. Biro), Institutul de Inframicrobiologie din Capitală (arhitecții M. Dimboianu și Al. Șerbescu), cinematograful panoramic de la Brașov (arh. A. Erețian), gara de călători din Brașov (arhitecții Th. Săvulescu și Fl. Ionescu), ansamblul de cămine studențești de la Grozăvești, București (arhitecții I. Șerban, R. Belea, N. Opreanu și A. Köntza).

Din anul 1961, Uniunea arhitecților a înființat un premiu special pentru cele mai bune proiecte-tip și pentru cele ce utilizează procedee tehnice avansate, care a fost acordat, între altele, proiectelor pentru bloc cu 192 apartamente în zona Atelierelor « Grivița Roșie » (arhitecții T. Ricci și W. Juster), bloc-punct cu parter și 10 etaje construit cu cofraje glisante (arh. V. Agent), clădiri de locuit pentru Gostat (arhitecții V. Petrovici și A. Florian), blocuri de locuințe la Timișoara (arhitecții A. Fakelman și I. Fakelman) și alții.

De asemenea, Uniunea arhitecților a acordat premii speciale pentru lucrări executate de arhitecți tineri din D.S.A.P.C.-uri, cum ar fi proiectele pentru stadionul nou din Galați (arhitecții Oct. Chivu și A. Paraschiv), locuințe pe bd. Republicii din Ploiești (arh. Nițu Sever), blocuri de locuințe la Tulcea (arh. Gh. Tofan) și altele.

Pentru stimularea și sprijinirea creației arhitecturale au fost organizate numeroase expoziții la Casa arhitectului, s-a mărit biblioteca Uniunii care are acum peste 10 000 volume, s-au îmbogățit colecțiile de diapozitive și fotografii cu mii de imagini, se acordă ajutoare de creație pentru elaborarea unor lucrări științifice prin Fondul de arhitectură.

În ultimii ani, relațiile Uniunii cu organizațiile de arhitecți din alte țări cunosc o mare dezvoltare. Ca secție națională a Uniunii Internaționale a Arhitecților, participăm la adunările și congresele acesteia, la activitatea comisiilor de lucru — fiind reprezentată în prezent în două din ele — la seminariile și colocviile pe teme de specialitate, la expozițiile U.I.A. Ca urmare a creșterii prestigiului arhitecturii românești în străinătate, din inițiativa altor secții naționale, va fi prezentată la viitoarea adunare de la Paris din iulie 1965, candidatura secției noastre în Comitetul Executiv. Relațiile bilaterale cu uniunile din alte țări se dezvoltă și ele în mod eficient. Pe baza prevederilor acordurilor culturale între state și a unor înțelegeri directe, efectuăm un schimb de delegați și materiale documentare cu uniunile din țările socialiste. Reprezentanții Uniunii au participat la conștiințele anuale ale uniunilor din unele țări socialiste, la care se dezbate problemele legate de colaborarea între ele. Uniunea păstrează și dezvoltă legăturile și cu alte organizații, printre care RIBA (Institutul regal al arhitecților britanici), Uniunea arhitecților din R.F.G., Camera tehnică din Grecia, Institutul de arhitecți din Brazilia, secțiile naționale din Franța, Turcia, cu arhi-

tecți din Suedia, Olanda, Finlanda, Danemarca, S.U.A. etc. și colaborează cu organizațiile respective pentru organizarea unor călătorii documentare, pentru schimburi de materiale documentare, pentru coordonarea părerilor în unele probleme de interes comun.

Din această sumară prezentare, rezultă imaginea unei activități bogate și interesante prin numărul manifestărilor, varietatea subiectelor, calitatea conținutului lor de idei.

★

În activitatea Uniunii se manifestă însă și serioase lipsuri de care sînt răspunzători Comitetul de conducere și în primul rînd Biroul și Secretariatul. Dintre acestea, trebuie menționat, în primul rînd, faptul că Biroul Uniunii nu a cunoscut în suficientă măsură și nu s-a preocupat de problemele concrete, importante, în diferite momente ale activității arhitecților din proiectare, pentru a organiza acele activități — cu mijloacele și metodele sale specifice — care să sprijine pe proiectanți în îndeplinirea sarcinilor lor din producție. Uniunea nu a sesizat din timp aceste probleme, nu a manifestat inițiativă și a reacționat cu întîrziere față de ele.

Astfel, multă vreme, în cadrul Uniunii s-a manifestat în mică măsură preocuparea față de problemele de confort și tehnică și mai ales de reducere a costului construcțiilor, în special a celor de locuit, și numai după indicațiile conducerii de partid și de stat, în aceste probleme, Uniunea a pus în centrul preocupărilor ei aceste obiective. De asemenea, preocupările Uniunii față de problemele caracterului specific al arhitecturii noastre, a necesității evitării monotoniei, nu au fost pînă în prezent suficient de active și de continue. Mai trebuie arătat faptul că Uniunea arhitecților nu și-a îndeplinit în întregime rolul său, anume de a stimula și a contribui la generalizarea teoretică a experienței născute din practica profesională a arhitecților, de a încuraja și stimula activitatea de studii teoretice și de critică în domeniul arhitecturii. În cadrul Uniunii, nu s-a manifestat cu destulă consecvență o preocupare activă și susținută în lămurirea problemelor principiale și în orientarea mai clară, de perspectivă, a activității de concepție și proiectare. La aceasta se adaugă calitatea insuficient de ridicată a unor preocupări, insuficient de largă antrenare a maselor la manifestările organizate și mai ales insuficienta grijă pentru eficiența acțiunilor și pentru realizarea practică a urmărilor ce decurgeau de aici.

Dacă răspunderea principală în ce privește lipsurile din activitatea Uniunii revine în primul rînd Biroului și Secretariatului, trebuie arătat că mai sînt încă numeroși membri, unii chiar cu funcții de răspundere, cu rezultate meritorii în proiectare, care nu participă suficient la activitatea U.A., nu contribuie la îndeplinirea rolului pe care îl are U.A. Acest lucru este valabil și la filiale, a căror activitate este deocamdată sub posibilitățile lor.

Pentru ca activitatea Uniunii să fie în mai mare măsură eficientă, este necesar ca ea să se străduiască să-și îndeplinească pe deplin rolul ei specific. În această privință sînt necesare și unele precizări care și-au găsit locul în proiectul modificat al statutului care se prezintă spre aprobare. Astfel, în acest proiect, obiectivul și sarcinile Uniunii își găsesc o formulare mai clară: Uniunea arhitecților, ca organizație obștească, nu are atribuții de organizare, conducere sau îndrumare a producției arhitecturale; ea trebuie să folosească mai bine mijloacele și formele proprii, specifice, pentru desfășurarea unei activități mai susținute de dezbateri asupra problemelor teoretice, cu caracter general, precum pentru mobilizarea și antrenarea arhitecților la îndeplinirea, în cadrul institutelor de proiectare sau al altor instituții, a sarcinilor hotărîte de conducerea de partid și de stat. De asemenea, modificările propuse în statut rezolvă pe baza experienței de pînă acum și unele probleme legate de structura și forma organizatorică a Uniunii.

Pe planul literaturii de specialitate, în ultimul timp au apărut unele lucrări din domeniul arhitecturii, de un interes și o utilitate deosebită, cum ar fi: « *Amplasarea și proiectarea industriilor* », elaborată de un colectiv

condus de prof. arh. L. Adler, « *Proiectarea funcțională a elementelor de construcții industriale* » de arh. Z. Solomon și ing. St. Georgescu, « *Caractere specifice ale arhitecturii industriale* » de arh. Z. Solomon și C. Enache, apoi « *Probleme de estetica orașelor* » și « *Urbanismul* » de prof. arh. R.O. Laurian, « *Orașul și circulația urbană* » de ing. N. Mărgărit și arh. V. Fulcea, « *Arhitectura Renașterii în Transilvania* » de arh. Gh. și V. Sebestyen, « *Istoria arhitecturii în România* » de prof. arh. Gr. Ionescu, « *Betonul în arhitectură* » de arh. A. Moiescu și ing. E. Săftoiu, « *Studiul despre arhitectul Ion Mincu* » de arh. M. Caffé, « *Locuința urbană* » de arh. I. Șerban și altele.

Aceste lucrări, cu toată incontestabila lor valoare, în special pe plan didactic, sînt departe de a umple marea gol care există în domeniul literaturii și criticii de arhitectură. Se resimte îndeosebi lipsa unor studii și lucrări cu caracter științific privind problemele teoriei, istoriei și esteticii arhitecturale.

Revista « *Arhitectura R.P.R.* », deși de un bun nivel în prezentare, se păstrează cu un caracter informativ și tehnic, de producție, și nu abordează larg și cu destul curaj problemele teoretice, de creație, de orientare și concepție ale profesiei.

★

T o v a r ă ș i ,

Dezvoltarea impetuoasă a arhitecturii și urbanismului în anii regimului democrat-popular, activitatea deosebit de bogată din domeniul construcțiilor, au ridicat în ultimul timp în fața arhitecților unele probleme noi, a căror rezolvare — la nivelul exigențelor societății noastre în continuă dezvoltare — constituie sarcini de o deosebită importanță. Aceste probleme rezultă din însuși caracterul și conținutul nou al arhitecturii, din rolul său specific

în construirea societății socialiste și ele definesc și răspunderea deosebită a arhitectului în societatea noastră.

Înscriindu-se în politica partidului și guvernului, de satisfacere pe scară din ce în ce mai largă și la un nivel din ce în ce mai înalt a nevoilor materiale și culturale ale populației, avînd de rezolvat probleme importante de investiții legate de puternica dezvoltare economică a țării, arhitectura realizează programe din ce în ce mai ample, clădiri grupate în ansambluri din ce în ce mai vaste, cartiere întregi și chiar orașe noi; ea este din ce în ce mai strîns legată de urbanism și de sistematizarea teritorială.

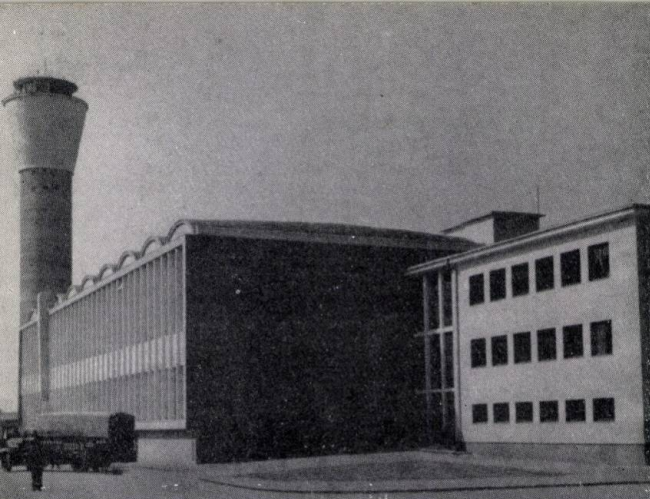
O dată cu industrializarea țării se desfășoară o deplasare a populației dinspre sate spre orașe, care înregistrează o continuă creștere numerică. Față de anul 1930, în care populația urbană reprezenta 21,4% din totalul populației, în 1962 aceasta reprezenta 32,7%. Dacă în 1948 exista o populație urbană de circa 3 700 000 locuitori, în anul 1962 aceasta depășea 6 000 000 locuitori. Acest proces este în continuă creștere prevăzîndu-se că în următoarele două decenii să se ajungă la o dublare a populației urbane de azi.

Față de aceste modificări structurale, ținînd seama de caracterul planificat al economiei naționale și de necesitatea unei dezvoltări armonioase a centrelor populate și a consecințelor favorabile asupra organizării structurale a acestora, precum și asupra eficienței investițiilor, în țara noastră se acordă o importanță crescîndă abordării pe treaptă urbanistică a tuturor problemelor de construcție.

Din intensă activitate practică din domeniul urbanismului se precizează treptat o fundamentare teoretică și o metodologie care orientează studiul și proiectarea, ridicîndu-se noi aspecte, principii și puncte de vedere în abordarea tuturor problemelor urbanistice. Astfel,

Aspect din timpul Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R.

I	5
2 3	6
4	

orașul începe să fie considerat în interconținutarea lui cu teritoriul înconjurător, tinzându-se la repartizarea armonioasă a funcțiunilor între aceste două componente. Aceasta dă posibilități mai mari de coordonare a măsurilor de ameliorare a repartizării echitabile a forțelor de producție și a populației pe teritoriul țării sau al unei anumite regiuni, în vederea dezvoltării armonioase a întregii rețele de localități, accentuând creșterea regiunilor mai puțin dezvoltate, a orașelor mici sau care n-au avut în trecut o bază economică proprie, ca și dezvoltarea sau chiar formarea de orașe noi în zone care aveau până nu de mult o populație urbană redusă.

Dat fiind că orașul este un organism viu, în continuă dezvoltare, ce nu poate fi încheiat niciodată ca etapă finală, apare necesitatea prevederii unor rezervații teritoriale și a unor posibilități structurale de extindere. De aici, necesitatea imprimării unui caracter suplu și adaptabil schițelor de sistematizare, care trebuie să fie capabile să preia, în etape viitoare, date tematice amplificate, fără modificarea structurii realizate în primele faze.

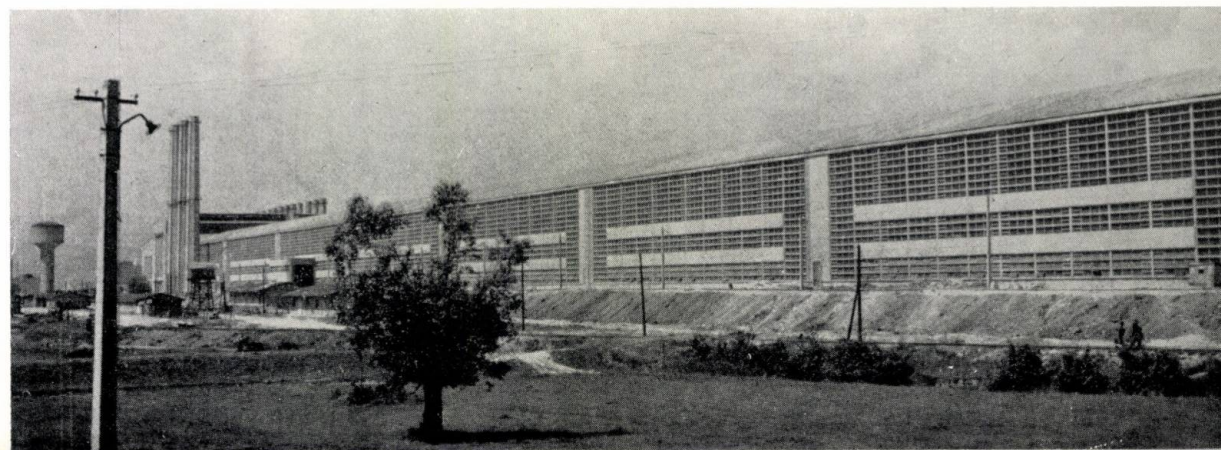
Modul concret în care se desfășoară construcția orașenească ne impune să prevedem în cadrul fiecărei schițe de sistematizare o primă etapă de realizare a investițiilor, care să permită organizarea unei unități viabile din punct de vedere al confortului urban și în același timp să ofere posibilitatea integrării armonioase în etapele viitoare.

În practica actuală s-a statornicit metoda prin care schița sau planul de sistematizare constituie, în linii mari, structura majoră a unei localități, așa cum se propune să ajungă în 15—25 ani. Renovarea urbană este un proces dinamic în continuă mișcare și transformare de-a lungul unor etape de realizare, ale căror trăsături sînt cu atît mai puțin clare cu cît etapele sînt mai îndepărtate în timp. Efectul practic al acestei situații a făcut ca după trecerea primelor etape de cîțiva ani să se simtă nevoia, de foarte multe ori, să se reia — să se reactualizeze — schițele de sistematizare pe măsura precizării unor elemente noi, cu caracter economic, privind perspectiva de dezvoltare. Această situație reclamă o atenție mai mare pentru a asigura și în etape succesive flexibilitatea soluției adoptate,

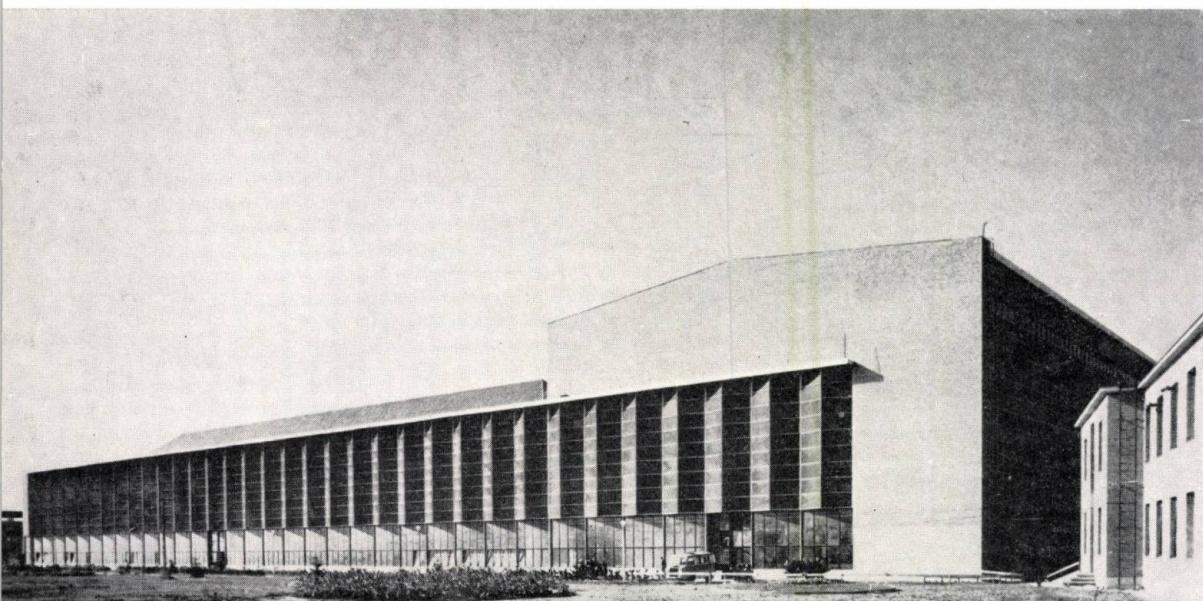
adaptabilitatea schemei generale la schimbările ce survin în trecerea timpului, fără a necesita continue refaceri ale schițelor și planurilor. Dirijarea atentă a acestui proces pe tot parcursul său, punînd accentul și pe etapele sale principale, poate deschide posibilități mai mari de rezolvare a dezvoltării armonioase și unitare a organismului urban în fiecare etapă a transformării sale, evitînd astfel surse importante de inconfort și chiar de daune economice produse de creșterea discontinuă sau nearmonioasă a unui organism urban.

Creșterea rapidă a ponderii populației urbane atrage după sine construirea în ritm rapid a noi și noi ansambluri și cartiere de locuit ocupînd teritorii vaste. Acest fenomen de masă ridică cu acuitate problema folosirii cu discernămint a suprafețelor de teren, a căror valoare economică a fost uneori mai puțin luată în seamă. Ocuparea unor suprafețe apreciabile de teren pentru noi industrii sau cartiere de locuit, ca și volumul mare de dezafectări de locuințe vechi, arată necesitatea cuprinderii corespunzătoare, în calculele de eficiență economică, a indicelui de valoare a terenului diferențiat în raport cu potențialul economic real al fiecărui amplasament concret. Fără a contraveni cerințelor de confort și igienă (însorire, distanțe obligate, cerințe de spații exterioare etc.) și evitînd aglomerarea excesivă, stabilirea densității optime, sînt de reexaminat densitățile realizate pînă acum și de urmărit înlăturarea risipei de teren. Densitățile reduse nu numai că micșorează sensibil eficiența economică a investițiilor, dar îngreunează realizarea « caracterului » urban, dă senzația absenței orașului și micșorează de fapt confortul urban prin reducerea posibilităților de realizare și întreținere a rețelelor colective de amenajări edilitare, spații plantate, dotări etc.

În ultimii ani, necesitatea folosirii cît mai raționale a teritoriului și a rețelelor urbane aferente, a restrîngerii perimetrului orașelor și a evitării scoaterii din circuitul agricol a unor teritorii, au condus la o sporire a densităților, în cadrul unor limite admisibile pentru crearea unor bune condiții de viață. Regimul de înălțime trebuie să fie o rezultantă a mai multor parametri, din care cei mai importanți sînt cei legați de confort, condiții constructive, cheltuieli de investiții și de exploatare.

- 1 — Filatura «Dacia» din București
- 2 — Tăbăcăria minerală «Jilava» — Vedere interioară
- 3 — Termocentrala de la Roznov
- 4 — Blumingul de la Hunedoara
- 5 — Vedere de ansamblu a Complexului industrial Militari—București
- 6 — Fabrica de mașini-unelte și agregate — București

În acest cadru, trebuie ținut seama de necesitățile de viață, de asigurare a tuturor categoriilor de apartamente, corespunzătoare diferitelor mărimi și structuri de familii.

★

Soluționând probleme complexe, în proiectele noastre trebuie să dăm rezolvări corespunzătoare, atât problemelor utilitare, de confort și funcționale, celor tehnice, economice, cât și celor estetice ale ansamblurilor urbane, ale clădirilor diverse.

Pe plan utilitar, arhitectura trebuie să satisfacă tot mai deplin o serie de cerințe sociale din ce în ce mai complexe și să asigure rezolvarea unor funcțiuni din ce în ce mai numeroase, mai diverse și mai nuanțate.

Între acestea, un element important este crearea și organizarea spațiilor, atât arhitecturale, cât și urbanistice. Pentru a le da forme cât mai potrivite nevoilor cărora le sînt destinate, este necesară o cunoaștere cât mai temeinică a proceselor complexe de viață și muncă ce se desfășoară în mediul pe care trebuie să-l creeze. Spațiul arhitectural trebuie să formeze un mediu, o ambianță optimă pentru organizarea cea mai favorabilă a proceselor biologice și sociale. Formarea și organizarea spațiului, rezolvarea sa pînă în cele mai mici detalii și folosirea celor mai potrivite mijloace tehnice și estetice, în cadrul posibilităților reale, pot fi dobîndite de arhitect

numai pe baza cunoașterii temeinice a cerințelor desfășurării în condiții optime a proceselor vieții umane. Nu este vorba aici numai de o cunoaștere generală, teoretică, ci de o aprofundare temeinică și documentată asupra tuturor aspectelor concrete ce sînt strîns legate de soluțiile și chiar de detaliile soluțiilor urbanistice și arhitecturale menite să asigure condiții bune de muncă, ambianță confortabilă și plăcută.

— Creșterea continuă a nivelului de viață materială și culturală, a exigențelor poporului nostru care aspiră la o viață mai bună, a nevoilor multiple și atât de variate pe care le pune problema locuitului, fac necesară o înțelegere mai largă și mai complexă a noțiunilor de funcționalitate și confort. Aceste noțiuni au dobîndit azi o sferă de aplicare care depășește cu mult perimetrul restrîns al locuinței propriu-zise, continuîndu-se și interpenetrîndu-se organic cu ceea ce este deseori numit confort urban. Ele sînt tot mai strîns legate de organizarea în ansamblu a locuințelor și a dotărilor exterioare aferente, care constituie un fel de continuare, de prelungire a spațiului acesteia.

Alegerea tipurilor de apartament și asigurarea unei game suficient de diverse de tipuri de apartamente — atât ca număr de încăperi și capacități de cazare, cât și ca distribuție și dispoziție interioară, — folosirea echilibrată a tuturor tipurilor sînt aspecte legate de întreaga

rezolvare a unui ansamblu de locuințe, de premisele demografice și nevoile concrete ale populației.

Programul nou al locuinței de masă cuprinde, de asemenea, într-o viziune de ansamblu armonioasă, întreaga complexitate a nevoilor vieții, de la cele de cazare și odihnă, la cele de cultură, învățămînt, destindere, sănătate, comerț, servicii etc. Organizarea unui ansamblu de locuințe trebuie să permită, atât accesul lesnicios la diferite puncte de polarizare a interesului, puncte unde se realizează viața publică, contactul social, întîlnirea între comenzi, cât și retragerea în zone liniștite, oferind condiții optime pentru repaos, asigurîndu-se astfel posibilitatea alternanței între coeziunea socială și retragerea pentru studiu, contemplare, odihnă sau izolare intimă.

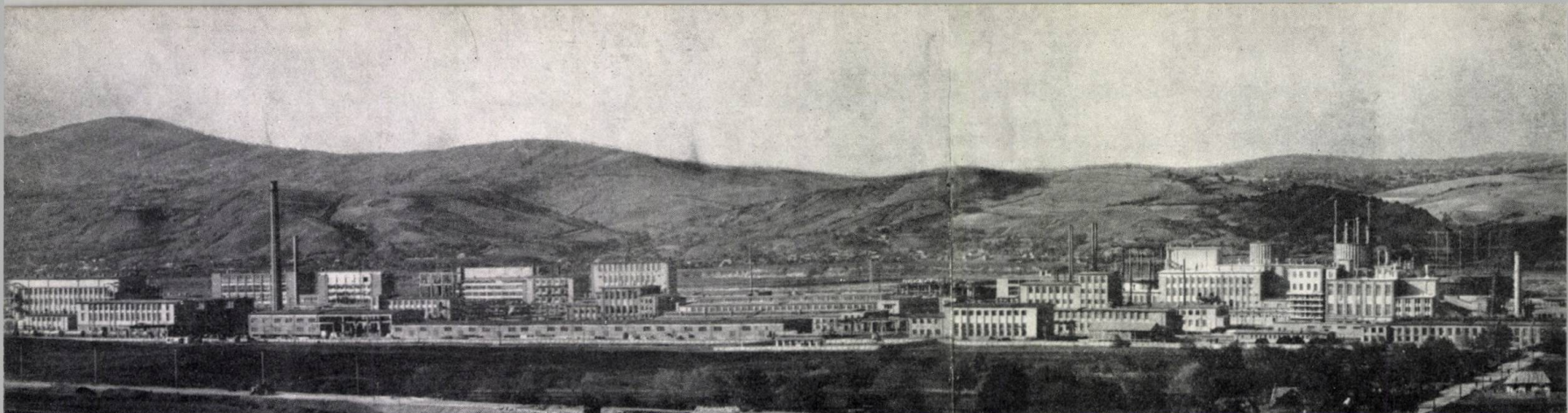
Spațiile care formau în trecut zone de atracție a interesului colectiv erau situate de cele mai multe ori pe arterele comerciale sau în piețele publice. Dezvoltarea circulației motorizate poate aduce însă, mai ales în cartierele de locuit, o prezență zgomotoasă și nocivă, care devine deosebit de stînjenoare în orele de repaos și odihnă. Pe de altă parte, modificînd esențial unele condiții care făceau în trecut din stradă elementul principal al cartierului, construcția în mari ansambluri desfășurate în adîncimea terenului necesită azi rezolvări noi, adecvate. Analiza atentă a tendințelor și preferințelor colective este importantă, atât pentru a crea premise optime funcționării acestor centre de interes public, cât și pentru a izbuti să se descongeseze într-adevăr nucleele centrale supraaglomerate, să atragă și să polarizeze astfel viața civică a cartierului încît să creeze o ambianță suficient de plăcută care să lege pe oameni și sufletește de cartierul lor.

Menținînd separația spațiilor pentru pietoni de cea pentru circulația vehiculelor ca un principiu cîștigat de practica actuală, este totuși necesară o preocupare mai insistentă pentru a găsi procedee de organizare a spațiului noilor centre de cartier, procedee prin care să se realizeze și calitățile și atracția străzilor comerciale ale vechilor cartiere, mai bine-zis acea ambianță vie, atrăgătoare și la scară umană pe care acestea o ofereau.

De mare importanță este totodată și organizarea spațiilor din jurul blocurilor de locuit. Pentru a crea condiții optime satisfacerii diferitelor funcțiuni cărora le sînt destinate, apare necesară definirea clară a funcțiilor lor, care mai constituie încă prilej de analiză și discuții. Aceste funcții sînt numeroase și unele chiar contradictorii și nu pot fi satisfăcute numai prin spații verzi neorganizate, spații de circulație și accese, parcaje și garaje, spații de joc pentru copii și sport pentru adulți sau spații plantate de odihnă pentru vîrstnici și spații gospodărești etc.; toate acestea constituie funcții deosebit de complexe, care necesită studii atente și echilibrate pentru a evita suprapunerile sau învecinările supărătoare și a asigura confort optim locuitorilor din ansamblu. Proiectarea reușită ca și realizarea practică, de calitate, a tuturor acestor amenajări exterioare și a plantațiilor, constituie elemente esențiale ale confortului ansamblului de locuit.

De mare importanță este, de asemenea, problema rezolvării, corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă, a rețelelor de circulație ale orașului. Dezvoltarea rapidă a motorizării și creșterea din ce în ce mai mare a numărului de autovehicule, ca perspective de accentuare a ritmului în anii următori, impun o mare atenție în proiectarea profilului străzilor, în alegerea locurilor de parcare și garare a autovehiculelor, pentru a se evita surse grave de inconfort ce ar putea fi provocat prin îngreunarea circulației sau prin așezarea necorespunzătoare a parcajelor, garajelor etc. Rețelele de circulație în oraș trebuie să asigure posibilități de deplasare rapidă evitînd pierderi de timp prețios în deplasările zilnice către și de la locul de muncă sau spre locurile de recreație din oraș sau din afara sa.

— Asigurarea confortului interior al apartamentelor ridică astăzi noi și noi cerințe generate de examinarea critică a tipurilor de apartamente realizate pînă acum.

S-a dovedit necesară folosirea mai largă a apartamentelor cu 3 și 4 camere și a aceloră de o cameră (a garsonierelor) pentru a corespunde mai apropiat diferitelor tipuri de familii. Totodată, satisfacerea diferențiată a modului de folosire a spațiilor locuibile necesită diversificarea poziției și distribuției spațiilor interioare, analiza atentă și diferențierea funcțiilor încăperilor locuibile, dimensionarea corespunzătoare a camerelor principale în raport cu mărimea apartamentului etc.

O importanță deosebită pentru confortul interior al apartamentelor o are studierea atentă a poziției spațiale a echipamentului și mobilierului, urmărind utilizarea optimă a spațiului interior. În toate problemele privind mobilierul și echipamentul interior al locuinței de masă, arhitecții pot să contribuie activ la corelarea corespunzătoare a poziției spațiilor interioare cu dimensionarea și formele acestor obiecte pentru a fi cât mai potrivite cu nevoile locuinței actuale — simple, comode și ușor de întreținut, permițând totodată o cât mai mare flexibilitate funcțională, prin variante multiple de asamblare etc.

În realizarea confortului locuinței, deseori pot avea importanță unele aspecte de detaliu, dar a căror neglijare poate deveni o sursă importantă de neplăceri. Studiul atent al ambianței termice sau fonice, cu măsurile de izolare necesare, rezolvarea optimă a circulațiilor comune, a soluțiilor și echipamentelor de instalații sau de evacuare a deșeurilor menajere, analiza atentă a nevoilor de spații comune ale blocurilor (pentru copii mici sau pentru depozitarea cărucioarelor, bicicletelor, autovehiculelor etc.) constituie aspecte care nu pot fi deconsiderate fără a aduce prejudicii serioase locatarilor.

★

Creșterea continuă a volumului de construcții este condiționată de mijloacele tehnice de realizare. Pentru a face față nevoilor de mare amploare și ritmului dezvoltării economice a țării, arhitectura trebuie să utilizeze și să dezvolte o tehnică din ce în ce mai înaltă, pe calea unei industrializări cât mai largi. Dezvoltarea rapidă a industrializării procesului de producție și, ca o premiză, tipizarea în proiectare se impun astăzi ca niște condiții obiective hotărâtoare.

Experiența noastră ne-a arătat însă că aceste mijloace nu trebuie transformate în scop în sine, ci trebuie subordonate destinației lor, cerințelor sociale și nevoilor omului. Sistemele constructive și structurale actuale au adus importante progrese în sporirea randamentelor și scurtarea termenelor de execuție. Unele din ele au adus însă, pe lângă aceste mari avantaje, și unele servituți pentru soluțiile funcționale și estetice. Se simte nevoia perfecționării lor, ca și a lărgirii domeniului sistemelor constructive de mare randament, cu noi tipuri de structuri prefabricate, sau realizate cu metode rapide de exe-

cuție, care să asigure — pe lângă sporirea randamentului și eficienței economice — și eliberarea cât mai mare a spațiului interior de servituți constructive, permițând astfel soluții funcționale și estetice cât mai variate.

Proiectarea tipizată poate ajunge la diferite grade de tratare a proiectelor, de la tipizarea elementelor de construcție până la clădire în întregime. Experiența a dovedit necesitatea căutării căilor mai potrivite care să permită, de asemenea, o suplețe sporită în utilizarea proiectelor și directivelor și să ofere posibilități mai mari pentru diferențierea și diversificarea realizărilor concrete, îngăduind pe cât posibil chiar un aport creator în aplicarea lor practică de către proiectantul de investiții. Industrializarea și tipizarea pot înlesni foarte mult crearea unor ansambluri originale, cu personalitate proprie, dacă soluțiile pe care le oferă asigură limite suficiente de largi pentru a permite realizarea de soluții diverse și diferențiate, potrivite nevoilor variate ale regiunilor, orașelor, ansamblurilor.

De o mare importanță pentru eficiența economică a industrializării și tipizării este coordonarea eforturilor în vederea asigurării unor termene cât mai scurte de dare în folosință a investițiilor. În această direcție constructorii și proiectanții au obținut și până acum realizări însemnate și efectele deosebit de favorabile pe care le-au produs, în special în domeniul construcțiilor industriale, ne sînt un îndemn pentru a continua cu și mai multă străduință pe această cale.

Soluționînd cât mai bine problemele legate de asigurarea funcțiunilor și a confortului, pe care programele sociale de azi le cer, precum și pe cele tehnico-economice, pentru a crea un cadru al proceselor de muncă, odihnă și cultură, arhitectura, prin prezența sa permanentă în cadrul orașenesc sau în ambianța imediată, îndeplinește și funcțiuni estetice specifice, trebuind să satisfacă și să educe gustul artistic al maselor.

Vorbînd despre rolul important al laturilor funcțional-utilitare, tehnico-economice sau estetice ale arhitecturii, nu trebuie să pierdem nici un moment din vedere caracterul complex și multilateral al proiectării arhitectural-urbanistice, ca manifestare de sinteză, proces unic de creație, prin rezolvarea simultană a tuturor acestor probleme, în condiționarea lor reciprocă.

Așa cum au fost semnalate la timpul potrivit de către conducerea partidului și a statului, deficiențele cu privire la neglijarea problemelor economice sau tehnice, a celor funcționale și de confort sau a celor referitoare la o mai bună calitate a execuției și finisajului, în ultimul timp ni s-au semnalat unele lipsuri din domeniul expresiei arhitecturale.

Cu diferite prilejuri și în mod deosebit la Conferința organizației de partid a orașului București din 1964, conducerea de partid și de stat ne-a atras atenția că « arhitectura noastră trebuie să poarte o amprentă proprie

și în această privință frumoasele tradiții ale arhitecturii românești pot constitui o sursă bogată de inspirație ». În același timp, reamintind că trebuie « luat în considerare specificul fiecărei localități », se semnală « necesitatea unei mai mari varietăți arhitectonice a construcțiilor de locuințe și așezăminte social-culturale », învingîndu-se « o anumită tendință de șablon și monotonie ».

Se adăuga însă că « în nici un caz nu trebuie admis ca năzuința justă de a se imprima o mai mare varietate ansamblurilor noastre arhitectonice să ducă la cheltuieli inutile, la exagerări de ornamentare, la soluții improprie cerințelor funcționale sau nepotrivite pentru materialele de construcții moderne ce se utilizează pe o scară tot mai largă ».

Cu același prilej s-a mai arătat că « trebuie sprijinite organizațiile de proiectare pentru a lărgi gama de tipuri de apartamente, corespunzător necesităților variate ale populației, în prezent și în perspectivă », că trebuie luate măsuri « ca noile locuințe să fie date în folosință populației ritmic, ... să se realizeze un grad superior de confort, o calitate mai bună a execuției și finisajului », ... « să fie larg promovate metodele industriale de execuție », și că « experiența înaintată în domeniul construcțiilor și arhitecturii » din alte țări « trebuie pe deplin valorificată ».

Cerința ca arhitectura noastră de azi să aibă un caracter specific, să poarte o amprentă proprie, decurge în mod consecvent din pozițiile principale ale partidului și guvernului nostru de a încuraja dezvoltarea multilaterală a culturii poporului nostru, pentru a contribui la ansamblul culturii mondiale, îmbogățindu-l printr-un aport propriu, specific, purtînd amprenta creației poporului nostru.

Preocupată de această problemă, Uniunea arhitecților a organizat din martie 1963 mai multe dezbateri, începînd cu discuțiile despre « căile obținerii variației în condițiile tipizării și industrializării construcțiilor de masă », la care a participat un număr mare de arhitecți, discuții care au fost continuate și în cadrul Biroului.

Desigur că dezbaterile care au avut și care vor trebui să aibă loc asupra acestor aspecte atît de importante, chiar discuțiile din cadrul conferinței noastre, nu au putut și nu vor putea rezolva problema în sensul de a da proiectanților soluții concrete pentru proiectele pe care le au de elaborat. Discutarea cit mai largă a acestor aspecte este însă de o deosebită importanță și utilitate, în felul acesta putîndu-se clarifica pozițiile principale, teoretice, de pe care proiectanții trebuie să abordeze rezolvarea problemei. Soluțiile nu pot rezulta decît la planșetă, din imaginația și eforturile creatoare, bine orientate, ale arhitecților înșiși; ele trebuie să fie numeroase, variate și originale, exprimînd personalitatea proiectantului.

Discuțiile care au avut loc pînă acum au arătat că există încă unele înțelegeri parțiale sau eronate a ceea ce constituie valoarea unei opere arhitectural-urbanistice, a căilor de obținere a unui caracter specific, propriu, a unei variații mai mari, a căilor de evitare a monotoniei.

- 1 — Complexul petrochimic de la Borzești
- 2 — Termocentrala de la Brazi
- 3 — Fațada noii secții de sculărie a Uzinelor «Steagul Roșu» — Brașov
- 4 — Uzina «Danubiana» — Vedere parțială
- 5 — Clădirea turnătoriei de la Reșița

I | 2
3
4
5

Desigur, nu se afirmă nimic nou când se spune că valoarea unei opere arhitectural-urbanistice rezultă din rezolvarea complexă și armonioasă a unor necesități sociale funcțional-utilitare, prin organizarea spațiilor interioare sau exterioare clădirilor, prin utilizarea judicioasă a unor materiale cât mai adecvate, produse de tehnica cea mai înaintată, în forme care să aibă și valori estetice cât mai înalte.

Valoarea estetică a unei opere arhitectural-urbanistice nu rezultă însă în mod mecanic, automat, numai din rezolvarea, oricât de judicioasă, a funcțiunilor utilitare sau din folosirea unor mijloace tehnico-constructive, oricât de înaintate.

Pentru ca o operă de arhitectură să aibă și o valoare estetică, trebuie ca arhitectul, în procesul proiectării, rezolvând cât mai bine elementele funcțional-utilitare sau tehnico-constructive, să acționeze asupra lor dând în mod conștient și deliberat spațiilor, volumelor, suprafețelor și elementelor ce le determină anumite dispoziții, forme, raporturi și proporții sau tratându-le într-un mod corespunzător.

Rezolvarea sarcinii principale care stă acum în fața noastră, de a obține o nouă calitate estetică, specifică și variată, proprie țării și zilelor noastre, nu se poate realiza deci decât printr-un proces creator complex, în cadrul căruia prin forța creatoare a proiectantului se realizează o sinteză subiectivă, dar armonioasă, a tuturor cerințelor pe care o operă de arhitectură este chemată să le satisfacă.

★

În acest cadru, caracterul specific, amprenta proprie a arhitecturii noastre nu constă numai din studierea aspectelor estetice, izolate de ansamblul celorlalte trăsături ale sale, ci constituie reflectarea în toate laturile componente ale arhitecturii și urbanismului, în conținutul cât și în forma lor, a întregului ansamblu caracteristic de trăsături materiale și spirituale ce le diferențiază de arhitectura și urbanismul altor țări și care exprimă poporul nostru cu tradițiile sale, cu caracteristicile sale istorice formate și cu năzuințele sale de viitor.

Caracterul specific este deci rezultatul trăsăturilor caracteristice tuturor laturilor fenomenului arhitectural, în măsura în care el reflectă și corespunde pe deplin cerințelor sociale, atât de natură practic utilitară, cum ar fi condițiile geografice, cele economice și tehnice, cât și de natură spirituală, adică particularitățile de cultură, tradiții și preferințe etc.

Caracterul, amprenta proprie, nu pot fi însă independente de celelalte laturi, ci în strînsă interdependență cu ele și condiționate de satisfacerea lor, printr-un efort creator susținut și printr-o muncă asiduă, îndreptată conștient în acest scop.

Un asemenea efort nu are șanse de reușită dacă renunță la baza sa firească de plecare. El trebuie să constituie continuarea culturii milenare a poporului nostru, prin dezvoltarea, în spiritul cerințelor actuale ale contemporaneității socialiste, a trăsăturilor caracteristice proprii, specifice arhitecturii noastre.

Pentru aceasta, așa cum ne-a arătat conducerea de partid și de stat, «frumoasele tradiții ale arhitecturii românești pot constitui o bogată sursă de inspirație». Bineînțeles că această sursă de inspirație nu trebuie înțeleasă ca restrînsă la aspectele decorative sau estetice exterioare, ci în cadrul unui spirit specific al întregii complexități, a tradițiilor noastre materiale și culturale și, în special, a acelor tradiții progresiste și viabile, care pot contribui azi la dezvoltarea trăsăturilor noi, determinate de caracterul orînduirii noastre de azi, de nevoile și aspirațiile actuale și de perspectivă ale poporului nostru.

Nu se poate deci vorbi de o preluare directă și mecanică a unor forme tradiționale, convenționale. Nu prin copierea valorilor trecutului se va putea ajunge la arhitectura specifică a zilelor noastre, dar nici prin ignorarea lor. Singura cale justă este cea a unui proces conștient de elaborare novatoare, desfășurat în adîncime, care să ridice pe o treaptă nouă, mai înaltă, tradițiile progresiste ale arhitecturii românești.

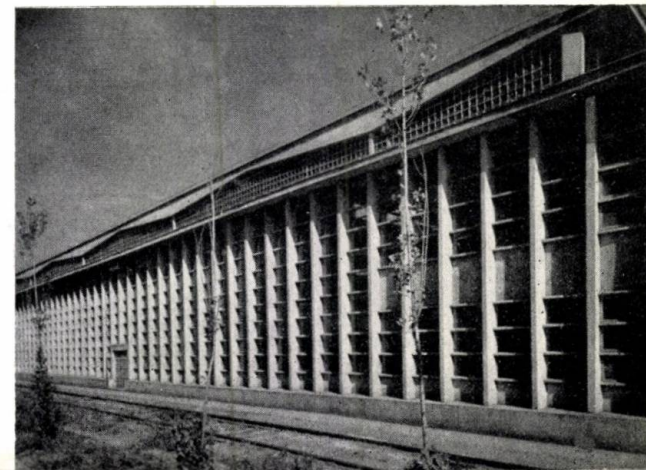
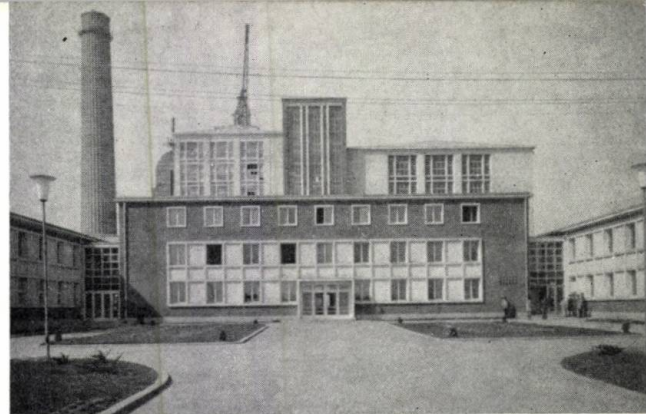
★

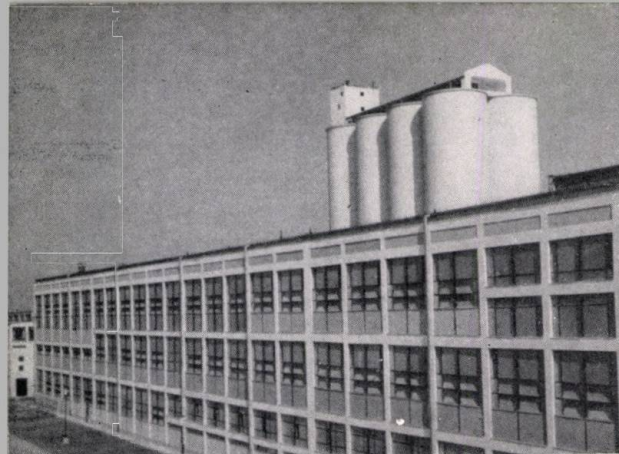
Pe lângă aceasta, pe linia căutării unei amprente proprii, a unui specific al arhitecturii românești, trebuie să analizăm largile posibilități pe care le oferă promovarea specificului local, adică acele trăsături și caracteristici geografice și istorice, economico-materiale și sociale, funcționale și estetice, care pot diferenția, caracterizînd, o localitate în raport cu altele.

Pe linia eforturilor pe care statul nostru le face de a asigura înflorirea tuturor regiunilor țării prin dezvoltarea posibilităților și resurselor locale, trebuie să se desfășoare și căutările proiectanților noștri de a folosi cu înțelegere și sensibilitate toate elementele valoroase, cu caracter istoric, politic, peisajistic sau de altă natură, care pot fi păstrate pentru a da culoare locală specifică unei localități sau alteia, uneori plină de farmec unic, propriu.

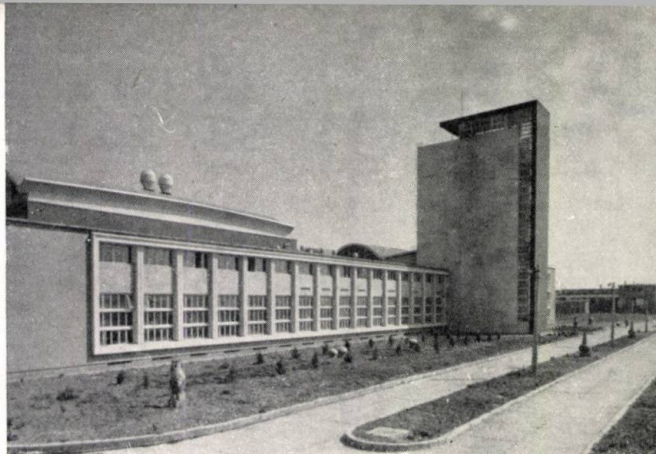
Expresie a ansamblului tuturor trăsăturilor materiale și spirituale, asimilate și încadrate organic în soluțiile urbanistice și arhitecturale, specificul localităților poate genera valori de o deosebită importanță și trebuie să constituie o preocupare permanentă și prilej de reflexiune în studiu pentru orice proiectant.

În cadrul acestor preocupări, una din problemele cele mai importante care stau azi în fața proiectanților noștri este de a lupta împotriva tendinței spre șablon și monotonie, prin căutarea unei cât mai mari varietăți a ansam-

Fabrica de ulei «Unirea» din Iași

Tăbăcăria minerală «Jilava»

Fabrica de fibre sintetice de la Săvinești

blurilor urbanistice, a construcțiilor de locuit și a dotărilor social-culturale.

Cerința de varietate nu este doar o înclinație subiectivă a spiritului nostru, care nu se poate acomoda cu stereotipul, cu monotonia cenușie și care cere mereu imaginației creatoare să producă idei, forme noi. Ea este mai curînd reflexul subiectiv al unei realități obiective — însăși nevoile materiale și spirituale ale omului, mai ales în societatea noastră socialistă, sînt de o foarte mare diversitate — mereu mai complexă și soluțiile stereotipe nu pot să nu vină în contradicție cu necesitatea de a răspunde cît mai bine, mai aplicat și mai nuanțat acestor nevoi.

Nu este deci vorba de căutarea unei originalități cu orice preț și în afara satisfacerii condițiilor obiective, materiale și spirituale, ci și de acea necesitate de a exprima o gândire, o personalitate proprie, care aduce un aport calitativ, pozitiv, printr-o interpretare originală a soluțiilor cerințelor obiective.

Conturarea specificului unei localități constituie desigur o premiză importantă prin care se pun primele jaloane ale varietății aspectului, la scara locală, pentru ca fiecare ansamblu nou să aibă acea personalitate, acea individualitate, ce nu se poate repeta în altă parte și în alte condiții.

Dar este necesară și o mare atenție pentru obținerea variației arhitecturale și la nivelul ansamblurilor urbane și chiar la cel al clădirilor considerate izolate.

Sînt necesare eforturi sporite pentru a evita transplantarea și răspîndirea mecanică a cîtorva clișee urbanistice « passe-par-tout »; să ne străduim să cunoaștem în profunzime concluziile și cerințele concrete ale locului pentru ca prin cele mai potrivite și expresive soluții să realizăm în fiecare ansamblu nou acea personalitate originală, acea individualitate nerepetabilă în alt loc și în alte condiții.

În același timp trebuie evitată dualitatea dintre varietatea locală și unitatea arhitecturii noastre în ansamblu, prin regăsirea în toate lucrările a acelor trăsături generale, care trebuie să fie comune și specifice întregii noastre culturi de astăzi.

În cadrul discuțiilor și dezbaterilor organizate de Uniune asupra acestei probleme, au fost numeroase păreri și propunerile de soluții și căi de rezolvare a acestei probleme, începînd cu semnalarea necesității de a asigura programe mai variate, care să țină seama mai simplu și mai nuanțat de specificul divers de trai în diferite orașe, al diferitelor categorii de beneficiari.

S-a mai arătat că lărgirea sortimentelor de secțiuni-directive și re folosibile și aplicarea lor în mai largă măsură decît a proiectelor tip de clădiri — care conduceau la o oarecare rigiditate în realizarea ansamblurilor, — combinarea judicioasă a variantelor de fațade atunci cînd se repetă aceleași tipuri de clădiri, elaborarea de tipuri noi, cu volume și forme mai variate, pot pune la îndemîna proiectanților o gamă mai largă de posibilități cu care să se alcătuiască ansamblurile de locuit.

Pe de altă parte se simte nevoia să fie căutate cu mai multă îndrăzneală noi mijloace urbanistice. Amplasarea variată a clădirilor în raport cu străzile și unele în raport cu celelalte, utilizarea judicioasă a variației volumelor clădirilor și împletirea regimurilor de înălțime, modelarea adecvată a traseelor și profilelor arterelor de circulație, utilizarea posibilităților peisajistice, ale reliefului, plan-tațiilor, perspectivelor apropiate și îndepărtate către elemente naturale interesante, ca și proiectarea atentă și variată a lucrărilor exterioare, de spații verzi, oglinzi de apă, a iluminatului nocturn, a mobilierului și echipamentului exterior, toate acestea creează numeroase posibilități de realizare a varietății, care însă se cer bine stăpînite, corelate și coordonate, pentru a putea obține rezultatele dorite.

Totodată, posibilitățile — în continuă creștere — de utilizare a artelor plastice, ne pun la îndemîină alte mijloace, deosebit de prețioase, de a personaliza ansamblurile noi. Operele de artă sînt unice, nerepetabile și prezența unor asemenea valori în ansamblul arhitectonic poate constitui întotdeauna un aport prețios individualității lui.

Întregirea spațiului citadin sau a clădirilor cu sculpturi, decorații murale, mozaicuri și vitralii, fîntîni decorative etc. printr-o strînsă colaborare între arhitecți și artiștii plastici — de dorit încă de la atacarea proiectului — poate contribui în mod esențial la calitatea arhitecturală a noilor ansambluri sau a clădirilor unicate. Ar trebui de asemenea reanalizate unele concepții puriste potrivit cărora trebuia respinsă global și aprioric folosirea oricăror elemente decorative și ornamentale. Dozate cu pricepere, în armonie cu cerințele funcționale și tehnico-economice, elementele decorative pot constitui sublinieri, delicate sau viguroase, ale formei și spațiului arhitectural, aducînd un pigment de fantezie și originalitate deosebită și contribuind la obținerea unui caracter specific. Bine-înțeles că este nevoie să discernem elementele decorative, ce reprezintă o nevoie estetică reală, în măsura în care ele sînt în adevăr necesare, de adaosurile inutile, spre a nu introduce, o dată cu ele, spiritul prostului gust parvenit sau mic burghez, care confundă frumosul autentic cu bogăția și mai ales cu încărcătura inutilă și înzorzonarea.

Trebuie să accentuăm, pe de altă parte, că soluțiile urbanistice și arhitecturale nu sînt un rezultat automat al punerii în ecuație a parametrilor obiectivi. Aceștia formează doar un fagăș rațional, în afara căruia ar trebui încălțate unele sau altele din cerințele funcționale, tehnico-economice, dar nu conduc univoc la determinarea « formei », ci lasă suficient cîmp liber activității și imaginației creatoare.

Sigur că arhitectura și urbanismul nu mai sînt azi rezultatul unei activități individuale, mai ales în realizarea lucrărilor de mare amploare caracteristice zilelor noastre, ci constituie cel mai adesea rezultatul unui

efort colectiv. De asemenea, aportul prețios al fiecăruia nu poate să nu fie adăugat mai departe la patrimoniul colectiv al meseriei, devenind un bun comun prin reluarea, repetarea și chiar re folosirea principiilor și soluțiilor celor mai viabile. Dar este necesară utilizarea lor creatoare, este necesar aportul personal, atît în studiul de ansamblu, cît și în selecționarea, folosirea, integrarea sau adaptarea cea mai potrivită condițiilor create de aplicare.

Dezvoltarea personalității creatoare a arhitecților noștri, pentru a asigura diversitatea cerinței și îmbogățirea formelor de exprimare artistică, necesită totodată și o mai mare suplețe în înțelegerea și aplicarea unor sisteme de control și îndrumare. Organele de avizare pot da un ajutor deosebit de eficient, mai ales stimulînd simțul propriu de răspundere, încurajînd pe proiectanți și lăsînd fiecăruia posibilitatea să-și manifeste și să-și dezvolte personalitatea și aportul creator, în cadrul directivelor de stat cu privire la indicii economici, de confort etc.

Creația arhitecturală ar putea fi stimulată, de asemenea, și prin lărgirea prevederilor din unele normative și prescripții care limitează într-o anumită măsură soluționarea variată și originală a temelor ce se cer rezolvate. Asemenea probleme, ca și aceea a timpului necesar elaborării unor proiecte studiate multilateral și în profunzime, ar putea constitui obiectul unor propuneri pe care Uniunea arhitecților să le înainteze spre examinare organelor de stat care conduc și îndrumază proiectarea de arhitectură.

Tovarăși,

În fața noastră, a arhitecților din Republica Populară Română, stau sarcini și răspunderi de o deosebită importanță.

Ele decurg din obiectivele mărețe ale socialismului, din necesitatea încadrării în efortul continuu, neobosit și entuziast, pe care poporul nostru îl depune sub înțeleapta conducere a partidului, pentru construirea unei societăți noi și a unei vieți mai bune, pentru creșterea continuă a prestigiului pe plan internațional al țării noastre.

Programele pe care societatea noastră le pune în fața arhitecților pentru a fi rezolvate sînt, față de cele ale epocilor trecute, din punct de vedere calitativ și cantitativ, funcțional și tehnic, incomparabil mai complexe. De aceea, trebuie să avem o preocupare permanentă pentru ridicarea continuă a nivelului nostru profesional, cunoscînd tehnica și însușindu-ne critic și creator, în funcție de condițiile și specificul țării noastre, tot ceea ce pe plan mondial apare nou și avansat în domeniul vast al urbanismului și al arhitecturii, al tehnicii noi și al noilor materiale, al structurilor moderne și eficiente, al industrializării construcțiilor, al problemelor și soluțiilor economice cele mai eficiente.

Noul Comitet de conducere al Uniunii va trebui, de asemenea, să organizeze, în sprijinul proiectării, pe

care arhitecții o desfășoară în cadrul institutelor și instituțiilor de stat, o activitate susținută, pe toate planurile formației profesionale.

Folosindu-se formele cele mai variate, ca ședințe plenare, adunări ale filialelor, discuții și dezbateri, conferințe, cursuri și expoziții, călătorii și deplasări de studii, un număr din ce în ce mai mare de arhitecți trebuie antrenat și mobilizat la rezolvarea principalelor sarcini care stau în fața Uniunii noastre.

De o deosebită importanță pentru îmbunătățirea activității noastre este ridicarea nivelului ideologic și politic al arhitecților.

Studiind de pe poziții marxiste problemele teoretice ale arhitecturii și urbanismului, vom putea face să progreseze generalizarea experienței înaintate proprii, aducând o contribuție originală la dezvoltarea teoriei arhitecturii în condițiile create de socialism și la dezvoltarea în continuare pe această bază a arhitecturii noastre. Pentru aceasta, o deosebită atenție trebuie acordată criticii de arhitectură, studiilor cu caracter teoretic, analizei științifice a realizărilor.

În cadrul dezbaterilor noastre trebuie stimulată exprimarea liberă, cu curaj și de pe poziții constructive, a părerilor proprii, trebuie încurajate schimbul de idei și lupta de opinii de pe poziții principale.

De la marile probleme pe care le pune în urbanism proiectarea noilor orașe, a marilor ansambluri și cartiere de locuit — pentru care trebuie asigurat, pe lângă cele mai bune condiții de confort individual, și cadrul trăirii și desfășurării unei vieți colective — la problemele economice și tehnice, legate de dezvoltarea căilor de industrializare a construcției, prin care să se asigure satisfacerea multilaterală a necesităților, evitându-se monotonia și asigurându-se posibilități de varietate, și pînă la eforturile pentru realizarea unei expresii arhitecturale care să reflecte trăsăturile specifice ale culturii poporului nostru și în același timp esența orînduirii noi, a urbanismului socialist, numeroase și complexe sînt problemele care se cer studiate, dezbătute și clarificate pentru a constitui acea bază principală unitară pe care să se poată dezvolta forme de exprimare cît mai diverse și mai variate.

★

Tovarăși,

Apropierea Congresului al IV-lea al Partidului Muncitoresc Român însufletește poporul nostru pentru realizarea de noi succese în viitor.

Desăvîrșirea construcției socialiste deschide perspective minunate pentru ridicarea societății noastre pe o nouă treaptă, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, de locuit, de viață, în toate orașele și satele noastre.

Pe uriașul șantier al patriei noastre, arhitecții sînt chemați să-și aducă un aport însemnat prin talentul, forța de creație și entuziasmul patriotic care îi animă.

Niciodată nu s-au mai pus în fața profesiei noastre sarcini de o asemenea amploare, ca acelea create de construcția victorioasă a socialismului în țara noastră. Sîntem pe deplin convinși că arhitecții vor justifica încrederea de care se bucură din partea partidului și poporului, că vor reuși să ridice arhitectura noastră pe o treaptă superioară, corespunzătoare acestor noi și deosebite posibilități.

Ne îndreptătesc în această convingere capacitatea de muncă și organizare dovedite pînă acum, bogata experiență acumulată, conducerea atentă și pămîntescă a partidului, faptul că eforturile noastre sînt urmărite și apreciate de întregul popor.

Ne angajăm să luptăm cu toate forțele pentru a fi demni de măreția sarcinilor noastre, pentru a realiza, prin proiectele ce vor ieși din mințile noastre și mințile noastre, acele opere care să satisfacă din ce în ce mai bine nevoile societății noastre, care să reflecte bucuria poporului român de a construi socialismul și comunismul în patria sa.

Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej — Vedere aeriană

Suceava — Vedere aeriană

a doua conferință pe țară a uniunii arhitecților din R.P.R.

discuții

(e x t r a s e)

Aspect din timpul lucrărilor Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R.

Arh. STAN BORTNOWSKI

«...Îndatorirea operei de arhitectură, de a corespunde și cerințelor viitorului, își găsește corespondent în formația nouă a arhitectului, caracterizată prin dorința manifestă de a lucra cu viziune de perspectivă. Dificultatea rămâne în a stabili ce anume și cât trebuie să prevedem pentru a face față cu realizările noastre acestui comandament major, care, nesatisfăcut, aduce uzura morală grabnică și constrângeri în desfășurarea normală a vieții de mîine.

Referatul a remarcat just necesitatea stabilirii unui cadru teoretic și a unei metodologii de acționare. Apreciem însă că aici se cere o completare. Înainte de a se stabili o metodologie, socotim necesară semnalarea utilității unei acțiuni de cercetare științifică cu caracter anticipativ, privită de pe pozițiile profesiei noastre, antrenînd colaborarea celor mai calificați specialiști din diferite domenii: sociologi, fiziologi, psihologi, economiști, specialiști în domeniile tehnice și alții care să identifice condițiile cu care vor fi confruntate mîine operele de arhitectură și urbanism ce le realizăm.

Apreciem că aceasta este o sarcină ce nu poate reveni nici proiectanților, prinși în problemele rezolvării concrete a proiectelor, nici forului de îndrumare care se ocupă de directive pentru dirijarea programului de realizări în curs.

Considerăm, după părerea noastră, că este nevoie de un organism special, pe care astăzi nu-l avem.

Dacă punctul de vedere expus ar fi acceptat, consider că înfăptuirea acestui organism științific ar urma în mod firesc, în beneficiul profesiei noastre, să fie înscris ca o preocupare pentru viitorul comitet al Uniunii».

Arh. DAN CRISTESCU

«Este clar pentru noi toți că industrializarea, datorită avantajelor ei fundamentale, este singura în măsură să facă față marilor necesități și să soluționeze multilateral — la o nouă scară a valorilor — problemele de bază ale ansamblului urban.

Industrializarea a dus la: fabricarea rapidă a unui mare număr de produse datorită mașinii; simplificarea proceselor tehnologice de execuție și finisare; organizarea șantierelor de montaj; înlocuirea energiei manuale cu o energie mecanică, trecîndu-se astfel de la artizanat la materia și forma pură, premise pentru dezvoltarea unei noi calități estetice în arhitectură.

Industrializarea a dus la lucrul în serie, care a asigurat intersanjabilitatea elementelor, condiție de bază a tipizării.

Este deci firească atenția pe care o acordăm problemei industrializării construcțiilor de masă. Totuși, există temerea pentru mulți dintre arhitecți că, datorită rutinii, industrializarea s-ar putea confunda la un moment dat cu șablonizarea și deci pericolul monotoniei n-ar putea fi înlăturat. Ori, este știut că monotonia nu corespunde nici pe departe mentalității noastre dinamice de astăzi.

La această temere au contribuit bineînțeles și unele aspecte negative ale industrializării. Din experiența noastră de la Brașov îmi permit să arăt câte ceva.

La Brașov, se construiesc astăzi blocuri de locuințe după un singur proiect tip — I.P.C.T. 1013, în ultimul timp cu unele îmbunătățiri, dar nu structurale.

La rîndul său, fabrica de prefabricate este organizată pe o singură linie tehnologică, care produce elemente de panouri mari pentru o singură soluție constructivă. Arhitectul este deci nevoit să conceapă ansamblul urban prin repetarea mecanică a elementelor identice asamblate în construcții identice.

Un alt aspect îl prezintă modul de tratare și de finisare a paramentului exterior al elementului de fațadă care în momentul de față este mic, vulnerabil în condițiile climatice ale orașului Brașov. Se aplică un șpriț de emulsie apoasă de vinacet. Culoarea astfel generalizată nu poate asigura o varietate arhitecturală, ci ea subordonează forma arhitecturală.

De asemenea, generalizarea gabaritelor la $p + 4$, cu mici excepții, pare să nu fi contribuit la asigurarea unei varietăți arhitecturale.

În ceea ce privește sistemul structural, se pare că abundența elementelor portante a devenit la un moment dat jenantă; posibilități de flexibilitate în plan nu există și atunci se pune întrebarea legitimă dacă se poate totuși obține o varietate arhitecturală în condițiile industrializării.

Îmi permit să susțin cu toată convingerea că este posibil acest lucru, dar numai atît timp cît vom gândi industrializarea în mod creator. Mașina este aceea care trebuie să fie subordonată gândirii arhitecturale și nu invers. Mașina impune fabricarea elementelor, dar nu a construcției. Selecția și asamblarea elementelor repetate într-o construcție este o operație de concepție. Se pot deci atinge, fără grijă, mari serii în fabricarea elementelor, fără ca variația să fie perturbată. Sarcina de a concepe elementele de serie și de a compune asamblarea lor în construcții variate revine arhitectului.

Privită de pe această poziție, industrializarea, departe de a limita posibilitățile arhitecturii, lărgeste posibilitățile sale.

Cred că în țara noastră nu poate fi încă vorba de efectele negative ale industrializării, căci există o preocupare permanentă a arhitecților pentru a învinge tendința spre șablonizare și a evita soluții formale, simpliste, ce duc la monotonie.

Această preocupare și-ar găsi expresia în unele măsuri imediate, eficace, ce s-ar putea lua. De exemplu, să se încadreze ansamblurile deja existente, executate pe cale industrială, în cadrul specific natural fiecărei structuri urbane, prin plantații masive.

La Brașov, datorită caracterului deosebit al cadrului natural, se pot lua măsuri speciale în această privință. Aici, cadrul natural se poate identifica chiar cu specific local, aparte.

Se va putea trece, de asemenea, la valorificarea treptată a cadrului natural, la punerea în valoare a aspectelor specifice dominante, la folosirea cadrului natural ca accent și contrast în compoziția ansamblului construit.

De asemenea, pe linia asigurării unei plastici adecvate, s-ar putea relua cu mai mult curaj și în mod creator, în condițiile actuale ale industrializării construcțiilor de masă, unele metode și materiale tradiționale, cum ar fi modul de finisare a paramentului exterior al elementelor de fațadă, care pe lîngă aspectul plastic să asigure și o textură rezistentă la intemperii și la variațiile de temperatură atît de caracteristice climatului țării noastre.

De exemplu, unele soluții privind utilizarea placajelor ceramice sau a plăcuțelor din pastă de sticlă cu aspect plăcut și durabilitate corespunzătoare. Acest sistem unește avantajele pe care le oferă elementele prefabricate din beton, cu avantajele de necontestat ale placajelor din ceramică. De asemenea, sistemul reunește cali-

itățile izolate ale pereților constituiți din două « membrane ».

Ar trebui analizate și soluții ca: finisarea paramentului exterior al elementelor de fațadă prin beton aparent, sau finisarea elementelor de fațadă prin mortare și betoane colorate cu pigmenți.

Dar, măsurile imediate ce s-ar putea lua, nu vor soluționa problema variabilității în condițiile industrializării.

Pentru viitor, sînt necesare soluționări multilaterale și în adîncime. În primul rînd ar trebui să trecem la lărgirea sortimentelor de secțiuni și tronsoane tipizate.

Să se asigure pentru aceeași serie de elemente identice un mai mare număr de variante de asamblare.

Va trebui să lărgim posibilitățile de asamblare a construcțiilor, astăzi limitate la bare liniare și puncte. Experiența altor țări arată că sînt posibile, cu ajutorul unor utilaje adecvate, asamblări pe direcții perpendiculare, oblice sau chiar în curbă.

De asemenea, de la numărul limitat de elemente plastice de fațadă, să trecem la un sortiment mult mai variat.

În ceea ce privește soluțiile constructive se simte nevoia unei mai mari mobilități în concepția de plan, prin evitarea schemelor rigide, înghețate.

Desigur că arhitectura va impune cît de curînd noi soluții evolutive de așa manieră încît să ducă spre o nouă gamă de valori arhitecturale și urbanistice. Mă refer în primul rînd la problema flexibilității în plan a construcțiilor, lucru ce corespunde evoluției rapide a necesităților, ideilor, programelor.

În ultimul timp, în unele țări se manifestă tendința de înlocuire a elementelor de fațadă cu elemente neportante, ceea ce permite adoptarea unor soluții de rosturi mai satisfăcătoare și evitarea punctelor termice slabe.

Ar fi de acționat în această direcție și la noi în țară; ar trebui începute studii și cercetări temeinice, deoarece e de presupus că în viitorul apropiat, o dată cu introducerea materialelor de sinteză și utilizarea pe scară largă a materialelor ușoare, prefabricarea ușoară va cunoaște o largă răspîndire și va deveni o realitate atunci cînd elementele ușoare se vor putea fabrica la un preț de concurență cu elementele grele.

În arhitectură, viitorul, oricît de îndepărtat apare, este totuși actual. Noi trebuie să privim mult înainte. Este necesar ca studiile și cercetările pentru elaborarea unor noi sisteme și scheme arhitecturale, a unor noi mecanisme și elemente structurale, să înceapă de pe acum. Trebuie să ne gîndim că dacă o mașină presupune o existență de 8—10 ani, o construcție presupune o existență de 80—100 ani. Fabricile de prefabricate trebuie organizate astfel încît să asigure o suficientă elasticitate executării unor soluții structurale variate. O singură linie tehnologică pentru o fabrică este de neconceput în viitor.

Trebuie admis totuși că posibilitățile de varietate în condițiile industrializării sînt și ele limitate. Dar problema varietății structurale în condițiile industrializării trebuie privită pe această bază. Astfel, ansamblul urban oferă o varietate infinită de soluții prin tratarea lui compozițională diferită. Această activitate este prin excelență creatoare și prezintă deci mari atuuri în vederea asigurării varietății arhitecturale. Unele s-ar referi, în primul rînd, la o mai mare varietate de gabarite pe întreg ansamblul urban și la o foarte variată tratare frontală a arterelor magistrale (tratarea unică tip morse: punct-linie-punct, oboșește ochiul și tinde sigur spre monotonie).

În cadrul ansamblului urban, în condițiile industrializării, se pot soluționa multilaterale problemele de organizare a muncii și vieții, de microclimă și igienă, problemele tehnologice funcționale, estetice și compoziționale.

Integrînd culoarea, armonia spațială, ritmul și contrastul, cadrul natural, este de presupus că în viitor ansamblul urban se va caracteriza printr-o arhitectură esențialmente structurală și marcată printr-o precizie extraordinară, rezultat al tehnicii ridicate. În acest context consider că marea libertate și fantezie trebuie acordată « accentelor ».

Făcînd o mică digresiune, trebuie să arăt că sistemele industrializate ale betoanelor turnate în cofraje, răspîndite în țara noastră, cu toate avantajele lor, au inconvenientul de a impune condiții părții constructive, ceea ce ar părea să îndrepte în viitor atenția spre structurile pe schelet din elemente din beton armat prefabricat. La aceste sisteme, elasticitatea în plan a apartamentelor este asigurată, iar fațadele, cu ajutorul pereților cortină, devin strălucitoare și cu mari efecte de culoare. Și nu este exclus ca tocmai aceste fațade, absolut plate, să genereze noi imagini arhitecturale.

Desigur că industrializarea nu poate fi limitată atîta timp cît se pune problema necesităților. Din contră, calea spre industrializarea integrală este deschisă. Ansamblul urban va trebui să aibă la dispoziție noi serii tip, de o factură care să ducă în final la unificarea totală a gabaritelor. Aceasta presupune însă dezvoltarea în continuare a cercetărilor inovatoare în domeniul tipizării, cercetări care sînt indisolubil legate de progresele arhitecturii ca știință.

Personalitatea arhitectului ca om de știință trebuie să se facă remarcată, căci raporturile arhitect-industrializare, arhitect-estică, nu pot fi reglementate decît de pe poziții științifice, chiar dacă arhitectul rămîne în adîncul sufletului său un artist ».

Conf. arh. GEORGE PETRAȘCU

« Voi începe spunînd cîteva cuvinte despre raportul ascultat azi dimineață. Mă bucură faptul că nu am participat la redactarea lui; în felul acesta pot să-l laud fără reținere. Raportul mi s-a părut bun și frumos și socotesc că el reprezintă un material prețios la îndemîna noastră, a arhitecților, de care va trebui să știm să ne folosim în viitor.

Subliniez faptul că el a trecut în revistă ansamblul principalelor noastre preocupări care au fost, sînt și vor trebui să fie de natură funcțională, tehnico-economică, plastică — mai bine zis artistică — sarcini care după cum se știe se leagă strîns unele de altele.

Conținutul acesta cuprinzător era necesar întrucît printr-o firească eșalonare a problemelor noi am fost îndemnați de conducerea de stat să acordăm atenție în primul rînd factorului economic și tehnic, apoi confortului și în sfîrșit plasticii. Problemele aspectului arhitectonic, ale originalității și specificului fiind cele mai recent aduse în discuție, s-ar putea întîmpla ca unora să li se pară că numai asupra lor trebuie acum să ne concentrăm atenția și efortul. Ar fi, consider eu, foarte greșit.

Problemele mai de mult puse și căror li s-a răspuns relativ repede după ce au fost puse și, să zicem, mulțumitor, nu au dispărut de pe agenda noastră. Ele trebuie să ne fie în continuare prezente. O mai mare varietate în aspectul arhitectonic, adaptare la specific, trăsături proprii, deci trecerea arhitecturii noastre pe o treaptă calitativ superioară celei atinse astăzi, nu se va putea obține în mod corect și durabil, cred eu, decît perfecționînd sub toate raporturile producția noastră arhitecturală.

Deși cuprinzător, raportul nu a vorbit totuși despre unele lucruri, care putînd fi socotite secundare nu sînt lipsite de interes și influențează rezolvarea problemelor noastre în ansamblu. Amintind unele din aceste lucruri (mă voi referi la conservarea monumentelor istorice, atitudinea ce trebuie să avem față de problemele proiectării, condițiile în care se face proiectarea și se învață arhitectura, la critica de arhitectură), voi căuta ca prin felul cum le prezint să ofer sugestii putînd conduce la o mai bună soluționare a funcționalității, construcției, plasticii.

Întii, despre conservarea monumentelor istorice. Raportul vorbește despre datoria noastră de a realiza, de a obține o mai mare varietate a aspectului arhitectonic, de a face o arhitectură cu specific; vorbește despre valoarea arhitecturii noastre mai vechi de care ar trebui să ne legăm într-un fel, fără însă a copia direct formele ei. De această arhitectură veche, pe care o prețuim în ansamblu și o admirăm în exemplarele ei cele mai reușite, trebuie avut grije să nu dispară, nu numai când este monument istoric ci și atunci când este doar clădire frumoasă. Mă gândesc la atâtea și atâtea case țărănești din satele noastre, din unele sate ale noastre, pe care le apărăm încă prea puțin. Dar și pentru monumentele istorice nu e cazul să fim total liniștiți. După cum se știe, păstrarea lor este principala sarcină a Direcției Monumentelor Istorice. În ultimii ani acest serviciu a lucrat bine, a restaurat unele monumente foarte frumoase. Totuși socotesc că este nevoie de mai mult decât de restaurări. Din cele ce știu, din cunoașterea unor fapte, socotesc că este nevoie de mai multă educație, de o propagandă mai susținută pentru înțelegerea și prețuirea acestor vestigii ale trecutului, de explicarea valorii și rolului cultural al patriotismului moștenit în domeniul arhitecturii.

Desigur, nu tot ce-i vechi este valoros; dar tot așa, nu tot ce-i vechi este fără valoare. Există la noi oameni de bună credință, care nu au înțeles încă acest lucru. Cunosced câteva cazuri când monumente istorice având și calități artistice au fost sacrificate sau erau pe punctul de a fi sacrificate ca o consecință a atitudinii disprețuitoare față de vechi, considerată atitudine progresistă. Mă refer la cazuri rare. Cazurile devin însă mai dese când nu mai este vorba de clădiri declarate monumente istorice, ci de simple case care se integrau totuși bine în tradiția noastră culturală, făceau parte din ea, constituiau elemente de cadru de care noua arhitectură ar fi fost avantajată să încerce a se lega.

Voi povesti o întâmplare, care pentru mine ilustrează măsura la care am ajuns noi să împingem exigența în rezolvarea problemelor din domeniul activităților noastre. Eu fac parte din Comisia de avizare a Direcției Monumentelor Istorice. Într-o zi primesc invitație la o ședință în invitația este însoțită de următoarea explicație verbală:

« Se rediscută proiectul construcției pentru protejarea mozaicului antic de la Constanța. Deși soluția avea toate aprobările, directorul muzeului local respinge acum lucrarea pentru că a constatat că realizarea ei necesită dărîmarea citorva ziduri ale vechiului monument. De fapt este vorba de câteva pietre pe care le vom înlocui; adică «fetișizăm» niște pietre ».

Revederea proiectului a condus comisia la concluzia că dărîmările nu erau fără importanță, că există soluții care să cruțe mai mult părțile autentice ale monumentului, că deci fusese bine că cineva «fetișizase» pietrele vechi; în consecință a recomandat restudierea.

Am spus întâmplarea pentru că ea îmi permite să afirm o convingere: anume, aceea că în arhitectură trebuie să «fetișizăm» uneori, adică să avem un cult pentru unele lucruri. De pildă: să fetișizăm perfectă și expresivă rezolvare funcțională; să fetișizăm construcția, nu în sensul de a urmări neapărat să facem construcții extravagante cu care să uimim, dar să căutăm sisteme și elemente constructive, care satisfăcînd bine funcția, conduc la forme interesante, elegante sau viguroase — asta depinde de caracterul pe care dorim să-l obținem — la forme sugestive; să fetișizăm încadrarea armonioasă în peisaj, legătura cu mediul fizic și spiritual, continuitatea dinamică, progresistă, cu propria noastră cultură. Originalitatea, expresivitatea, specificul, presupun respect, exigență și pasiune în procesul de creație, presupun unele «fetișizări».

În această privință, deși arhitectura noastră a realizat progrese însemnate în ultimii ani, mai are drum de parcurs. Când considerăm stadiul la care se găsește

arhitectura azi la noi, făcînd comparația cu trecutul, avem impresia că am urcat considerabil; dar sentimentul că ai urcat mult sau puțin depinde și de înălțimea muntelui pe care faci ascensiune. Virful la care ar trebui să ajungem este mai sus, și poate încă mult mai sus decât locul la care am ajuns. Facem azi o arhitectură despre care s-ar putea spune, judecînd-o în ansamblu, că este corectă, dar căreia îi lipsește încă, am eu impresia, un plus de strălucire și nu este vorba de strălucire numai de domeniul artisticului. Este vorba de un plus de perfecțiune la care s-ar putea ajunge printr-o mai mare exigență în rezolvarea tuturor problemelor legate de proiectarea arhitecturală. Pînă în prezent ne-am mulțumit încă cu prea puțin, cu mediocrul, cu formulele acceptate pentru că permit un somn liniștit.

O temă care mi se pare total absentă din raport este cea a învățămîntului de arhitectură. Acesta reprezintă prima treaptă, dar o treaptă incontestabil importantă, în formarea arhitectului.

Uniunea arhitecților, desigur, nu se ocupă de organizarea profesiei sau a învățămîntului și nici nu trebuie să o facă; dar Uniunea trebuie să prindă în activitatea ei probleme a căror corectă soluționare garantează buna dezvoltare a arhitecturii noastre.

Deocamdată avem, după cum se știe, numai un singur institut de arhitectură pentru toată țara și această situație, în raport cu mărimea țării și nivelul dezvoltării atinse, nu mai este normală. Decurg de aci mai multe neajunsuri, printre care faptul că sîntem nevoiți să primim în anul întii 200 de studenți — adică prea mulți pentru o școală de arhitectură — poate că nici nu este cel mai grav. Pentru că toți arhitecții au învățat în Capitală, adică au trăit cel puțin 6 ani în București, tinerii absolvenți pleacă sau se întorc greu în celelalte orașe ale țării, lipsind direcțiile de proiectare regională de cadrele necesare.

În curînd vom ajunge ca în localul Institutului de arhitectură «Ion Mincu», conceput inițial cam pentru 200 de studenți în total, să școlarizăm peste o mie. Este adevărat că nu de mult vechiului local i s-a mai adăugat o aripă. Dar nu este suficientă, iar construcția recentă are multe lipsuri. Felul cum s-a construit acea aripă, valoarea ei ca local de învățămînt și edificiu al orașului ar merita să fie analizată mai sistematic, pentru că criticile întîmplătoare și parțiale nu lipsesc. Aspectul mai ales nemulțumește pe mulți și în repetate rînduri mi s-a spus: «Voi sînteți autorii? (adică noi, profesorii de la Institut); Nu vă felicită; ar putea chiar să vă fie rușine de ce s-a făcut ». De o asemenea critică nici nu prea am cum mă apăra pentru că personal mă și simt oarecum răspunzător de ceea ce a ieșit. Nu este vorba numai de aspect; lucrînd în acea clădire știu că nici măcar nu funcționează bine.

De ce zic că mă simt oarecum răspunzător de ceea ce a ieșit? Noua aripă s-a construit, rector al Institutului fiind Ascanio Damian, despre care se spune că ar fi unul dintre bunii noștri arhitecți și eu cred că este unul dintre cei mai buni; pentru întocmirea proiectului s-a recurs la un tînar arhitect considerat talentat — este și cadru didactic — și eu știu că Heinz Novac are talent; pentru urmărirea și îndrumarea proiectării s-a alcătuit și o comisie compusă din trei persoane: Mircea Alifanti, profesor și arhitect renumit, eminent, renume, zic eu meritat; profesorul Grigore Ionescu, despre care de asemenea aprecierile favorabile sînt unanime, și în sfîrșit subsemnatul. Fiind vorba de subsemnatul sînt obligat din modestie să mă abțin de la caracterizări și adjective.

Cu toată această concentrare de forțe, noua aripă a Institutului de arhitectură nu ne place nici nouă care o folosim, nici cetățenilor care o privesc de pe stradă. Ar fi util, cred să se analizeze cine sînt vinovații de această nereușită. S-ar putea ajunge la concluzia că toată lumea, inclusiv noi cei din comisia de îndrumare pentru că sau am dormit, sau am acceptat să fim lăsați să dormim, sau nu ne-am priceput.

Vorbind despre noua aripă a Institutului de arhitectură, criticînd-o, ating și problema spinoasă a criticii în domeniul arhitecturii. Pentru a oferi în această privință și alte elemente de discuție, voi mai relata o întâmplare, relativ recentă, care, veți vedea, are tangență cu problema și chiar unele semnificații, depășind-o.

În toamna anului trecut am făcut o călătorie în străinătate și, în avionul care mă ducea de la Paris la Londra, m-am găsit alături de un consilier al O.N.T. trimis în Anglia să aranjeze niște contracte turistice pentru vara viitoare. Am vorbit, printre altele, de Litoral, eu citîndu-l ca exemplu de realizare arhitectonică interesantă. În special laudam Mamaia.

— Mamaia este ratată — mi s-a răspuns.

— Ratată? De ce?

— Pentru că o anumită categorie de oaspeți nu-i putem aduce; nu găsesc destul confort și mai ales atracții de vacanță. Când vin, nu le place cum trăiesc, se plictisesc, și o parte dintre ei nu mai revin.

O astfel de critică nu anulează dintr-odată toate calitățile realizărilor noastre arhitectonice de pe Litoral; totuși constituie o critică de care ar fi folositor să se țină seama. Ce se face în arhitectură trebuie în primul rînd să răspundă scopului pentru care se face. Se pare că felul cum am rezolvat noi dezvoltarea litoralului nostru, unde arhitectura are, calitate pe care ținem s-o relevăm, mai multă strălucire decât în alte părți, nu este totuși fără cusur. Gradul de confort realizat, concepția de ansamblu, dotările, ambianța obținută pot fi criticate pentru că multe lucruri au fost probabil judecate pripit și unilateral.

Critica nu trebuie să sperie. Ea devine subversivă numai cînd se face șoptit. Cînd se face deschis și mai ales cînd se scrie poate fi realmente utilă. În aceste cazuri, dacă este greșită sau nedreaptă poate fi discutată, combătută și infirmată.

În raport se vorbește despre lipsa criticii în domeniul arhitecturii. Noi nu am avut-o pînă acum și pentru că nu este prea ușor de făcut și pentru că toți sîntem foarte ocupați. A face bine critică înseamnă a dispune de timp pentru analiză, pentru gîndire, pentru formulare. Mai există, probabil, și faptul că am socotit că este greu de criticat arhitectura care are o mulțime de implicații. . . Totuși ar trebui să încercăm. . .

În momentul de față se petrec în viața noastră culturală lucruri încurajatoare, care ar trebui să ne dea un imbold, fără ca prin aceasta să ne îndemne să copiem ce se face în alte domenii. Să facem critică în stilul nostru propriu, stil care să corespundă formației noastre îmbinînd cu seriozitate și măsură știința și arta. »

Arh. SOLOMON ZALMAN

«Raportul de azi dimineață a subliniat în repetate rînduri — și pe bună dreptate — importanța laturii estetice în arhitectura noastră socialistă. Pentru acest motiv, rog să mi se îngăduie să spun cîteva cuvinte privind latura estetică a arhitecturii industriale. . . (. . .)

Dezvoltarea impetuoasă a tehnicii în secolul nostru nu a putut să nu determine o dezvoltare corespunzătoare în arhitectura industrială care astăzi constituie una din ramurile de avangardă ale arhitecturii în general, atît prin soluțiile sale urbanistice, cele plastic-arhitectonice, cît și cele structural-construcție.

În R.P.R., fabricile, uzinele, marile ansambluri industriale construite în ultimii 20 ani, adică de la eliberare și pînă în prezent, au avut și din punct de vedere estetic repercusiuni adînci în viața poporului nostru. Aceste construcții au schimbat peisajul în toate colțurile țării, integrîndu-se armonios în mediul înconjurător, au influ-